STRIPSCHRIFT

in dit nummer o.a:

NIEUW REALISME: Blueberry, Comanche, Bernard Prince, enz

BLAKE & MORTIMER

SPAANSE STRIPS

3 B 23/03/73

januari· februari 1973

49·50

f.3,75·Bfr 65

DRAJIS

LUSTHOFSTRAAT 74
ROTTERDAM
TEL. 12 83 92

GRAMMOFOONPLATEN GRAMMOFOONPLATEN

VAMPIRELLA

EERIE

CREEPY

JERRY SPRING

NERO

TIMOER

OUWE NIEK

MICHEL VAILLAINT

STRIPSCHRIFT

Uitgegeven door NV VGI voor

HET STRIPSCHAP

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Hoofdredaktie: Cornelis Jan Aarts, Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Fred A. Julsing, Frans Netscher, Henk Siebels, Martin Wassington.

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Frans Netscher

Vormgeving: George Noordanus

Advertentie-exploitatie: Dick v.d. Berg

Adressen

Hoofdredaktie: de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh, (070) 90 87 80 tst 12

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Kinkerstraat 59''', Amsterdam

Advertentie-explotatie: De Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh, (070) 90 87 80 tst 11

Stripschrift is verkrijgbaar:

via een abonnement à f 20,80 incl. btw; giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh.

via een lidmaatschap/abonnement à f 27,16 incl. btw; giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

in de losse verkoop f 3,75.

Aan dit nummer werkten verder mee
Hans van den Boom, Frans Buissink, Irene de Groot, Bob Haboldt, Hermann, Ger de Knegt, Ton Koninckx, Monica Leyendekker, Alfonso Lindo, uitg. Doncel, Martin Lodewijk, Lombard uitg., Henk Oonk, Quirijn ter Spill.

Summary
In this issue of Stripschrift we give a survey of Spanish comic-publishers and their products with a reprint from Trinca of a comic by Juan Arranz. On page 32 five dutch comic-lovers discuss the new realism in comics like Blueberry, Bruno Brazil, Bernard Prince, Comanche, Archie Cash etc.; in addition a reprint of a Bernard Prince-story by Hermann called 'Operation 'Just Married'. There is one article about the strip by Gustave Verbeek that can be read upside down as well as the normal way; another article deals with the why and wherefore of the terrific success of girls' magazine Tina. You will find a description of the neighbourhood of Paris where E.P. Jacobs set the scene of the Blake & Mortimer-adventure 'SOS Meteors'.
In 'the hart of the matter' a survey of all articles and reprints published in Stripschrift during the last five years.

stripschrift
HOORT! LEZERS, NOOG VAN EER.
DIT STAAT IN STRIPSCHRIFT DEZE KEER.:
NATUURLIJK JOHAN EN PIRRE WIET,
MAAR VERGEET GAUS EN DE BLONDBOEZEEN NIET
INTERVIEWS MET VERZAMELAARS EN VEGTER
STRIPOSTRIP: 'T KAN NIET SLECHTER!

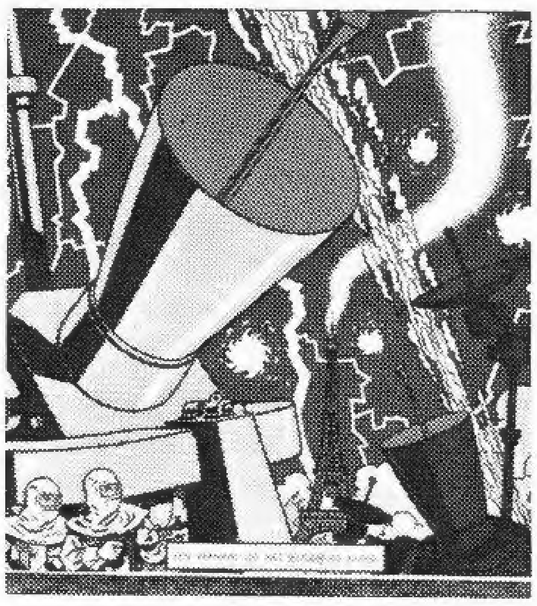

INHOUD

4 Steeds meer stripuitgaven bereiken ons uit Spanje. Daarom was het hardnodig eens aandacht te besteden aan de strip-uitgeverijen in dit zonnige, veel bezochte land. Hans van den Boom zette zich aan deze niet gemakkelijke taak.

10 Een aardig voorbeeld van het werk van enkele van die spaanse striptekenaars vinden we in de strip van Juan Arranz. Wanhopig poogt deze tekenaar een nieuwe striptekenstijl te ontdekken, maar steeds blijkt zijn nieuwe stijl te lijken op die van een van zijn kollega's. Herdruk uit Trinca – Extra de Verano – 1 juli 1972.

15 Ruiladvertenties voor de verzamelaars.

17 Speurneus Cornelis Jan Aarts deed weer eens wat researchwerk. Hoe zit dat met die vertaling van Bruintje Beer?

18 Brieven van lezers.

21 Bestuursmededelingen.

22 Het meisjesstripblad Tina heeft een ongekend sukses. Frans Buissink, hoofdredakteur jeugdbladen Oberon, legt uit waarom.

25 Bob Haboldt zag Willy Vandersteen in Haarlem, toen die in een boekhandel aldaar zijn albums signeerde. Hij stelde hem enige belangrijke vragen.

27 Alweer Cornelis Jan Aarts en Frans Netscher maakten zich verdienstelijk door alle in Stripschrift gepubliceerde artikelen en strips onder te brengen in een onontbeerlijk overzicht.

31 De AVRO heeft de eerste opname gemaakt voor de dit voorjaar uit te zenden Stripkwis. Sandra Griffioen nam een kijkje in de studio tijdens zo'n opname.

32 Vijf grootheden in de stripwereld (wat heet!) gingen rond de tafel zitten en zetten een aardige boom op over het nieuwe realisme in strips als Blueberry, Bruno Brazil, Bernard Prince, Comanche, Archie Cash en misschien zelfs Kuifje (?).
Rob van Eijck maakte dit gesprek voor u leesbaar.

40 Ter illustratie bij het gesprek over het nieuwe realisme een herdruk van Bernard Prince door Hermann. Operatie 'Pas Getrouwd' verscheen eerder in het weekblad Kuifje nr. 10 1966.

44 Stripnieuws en wetenswaardigheden verzameld door Kees de Bree en Frans Netscher.

50 Stripschriftlezer Quirijn ter Spill ontdekte tijdens een vakantie in Parijs de omgeving waar het Blake & Mortimeravontuur 'SOS meteoren' van E.P. Jacobs zich afspeelt.
Hij verzorgde voor Stripschrift hierover een interessante reportage.

55 Rond de eeuwwisseling werd de stripwereld opgeschokt door een geheel nieuwe manier voor het brengen van een strip in de helft van het aantal benodigde plaatjes. Gustave Verbeek maakte een zes plaatjes tellende strip, zowel normaal als ondersteboven leesbaar.

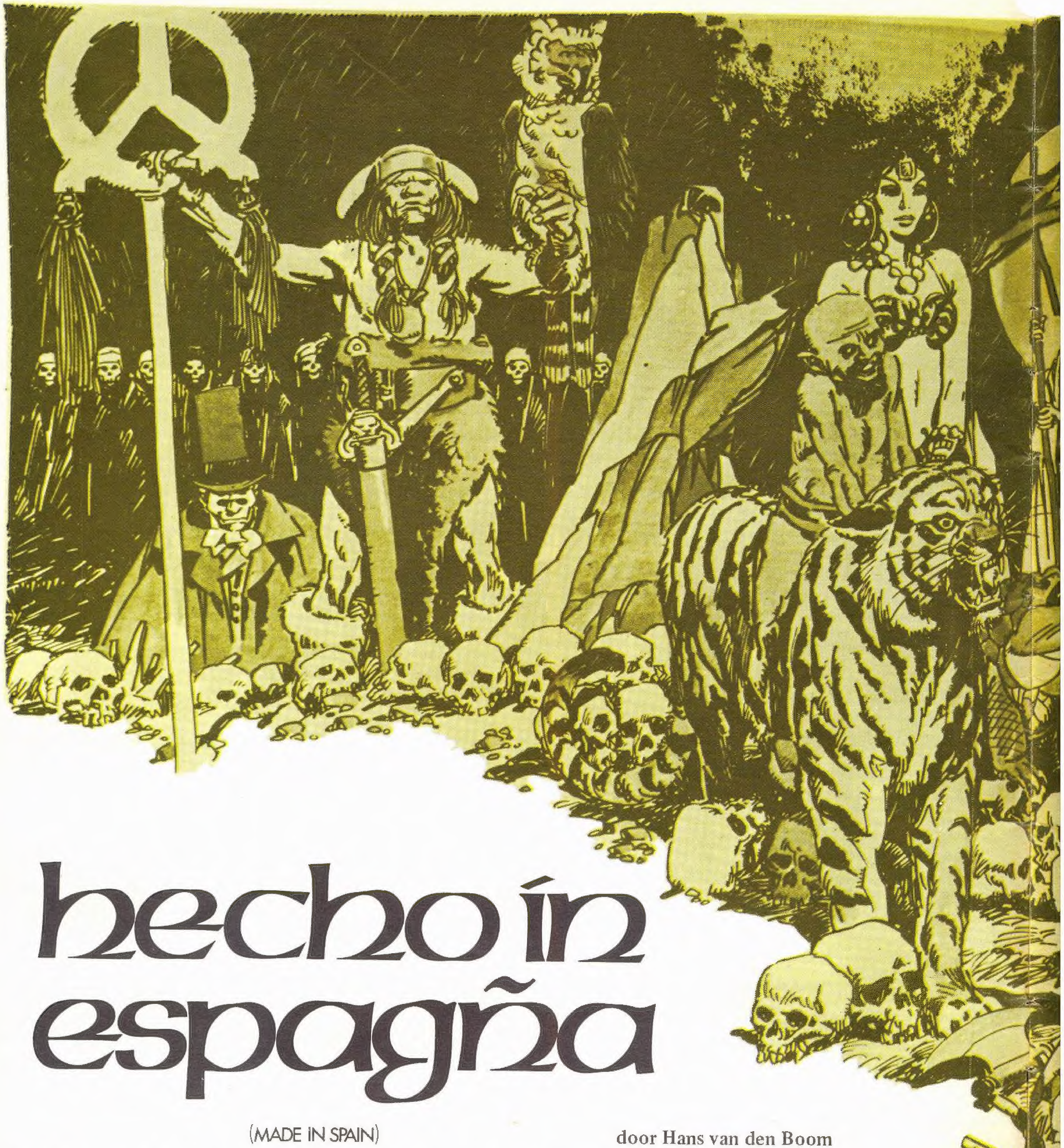

hecho in españa

(MADE IN SPAIN)

door Hans van den Boom

Hoewel Sint Nicolaas ieder jaar met steeds gullere hand alle mogelijke stripalbums uitdeelt – van Astérix tot Panda – schijnt het vaderlands produkt hem totaal te ontgaan. Nu is dit wel verklaarbaar, want tot een jaar of vier geleden was er in Spanje voor de meeste goede tekenaars geen droog brood te verdienen. Voor hen lag het voorbeeld van de duizenden gastarbeiders voor de hand, en we komen sinds die tijd dan ook overal in Europa Spaanse tekenaars tegen, o.a. in Frankrijk (Parras, Bielsa, Arnal, Ribera), in Engeland (vooral voor Fleetway enorm veel Spanjaarden, meestal niet-gesigneerd), in België (Puig, Blasco, Jordi en Giménez) en ook in Nederland (Arranz, bij De Spaarnestad). Sommige tekenaars belanden zelfs in de Verenigde Staten, ondermeer Esteban Maroto, Longaron en Prunes.
De laatste twee jaar is de werkgelegenheid voor Spaanse tekenaars in eigen land een stuk beter geworden, en verschillende bekende namen zijn dan ook teruggekeerd. Toch zullen oplettende lezers ook nu nog vaak Spaanse beeldverhalen tegenkomen in de vooraanstaande Franse en Belgische bladen, die heus wel in de gaten hebben, dat de prijs per plaat vaak een stuk lager is dan die van vergelijkbare locale tekenaars. Dit verschijnsel heeft men in Duitsland ook ontdekt. Het maandblad PIP bijvoorbeeld publiceert uitsluitend Spaans werk.

Haxtur van Victor de la Fuente

TIJDSCHRIFTEN

De situatie voor striptijdschriften is zo chaotisch, dat zelfs de meest geharde uitgever er haarpijn van zou krijgen. Zo is het niets bijzonders, als in één jaar twee tijdschriften opgeheven worden, twee nieuwe debuteren en nog eens twee van naam veranderen.
Een goed voorbeeld is de Spaanse versie van Kuifje's weekblad.
Dit blad werd eind 1968 opgericht onder de naam Tintin en bracht oude strips uit Kuifje, zoals Pechvogel, Rik Ringers, Kuifje zelf en enkele andere, waaronder Gregorio (Gregor) van Jan Kruis. Na een kleine twee jaar veranderde Tintin plotseling van naam en werd Gaceta-Junior, onder bescherming van een groot landelijk dagblad. In deze vorm bestond het blad nog ongeveer een jaar en werd toen definitief opgeheven. Voor Strong geldt bijna hetzelfde verhaal. Dit weekblad was hoofdzakelijk gevuld met strips uit Robbedoes en haalde precies 90 nummers in 1970-71.
Gezien deze faillissementen was het uitbrengen in november '70 van het blad Trinca wel een erg riskante onderneming.
Ten eerste was en is de prijs zelfs voor onze begrippen behoorlijk hoog (25 peseta's, dit is f 1,25 of 18 Belgische frank) voor een blad van 52 bladzijden, en ten tweede verschilden inhoud en prestatie volkomen met wat tot dan toe het beste verkocht. Nu, 53 nummers later, (Trinca verschijnt eens per twee weken) is duidelijk geworden dat het een van de weinige initiatieven was, die succesvol gebleken zijn.
Teneinde u een indruk te geven van wat er op dit moment verschijnt zal ik de bekendste uitgeverijen even kort bespreken. Het zijn Bruguera, TBO, Buru Lan en Doncel.

BURU LAN

Hoofdredacteur bij Buru Lan S.A. de Ediciones is Luis Gasca, een bekend stripverzamelaar. Zijn uitgaven zijn voornamelijk voor andere verzamelaars interessant. Het betreft hier namelijk klassieke beeldverhalen in weekafleveringen, die in genummerde banden verzameld moeten worden. De tekeningen zijn – helaas – ingekleurd, maar over het algemeen op een vrij goede manier.

Tot nu toe zijn Flash Gordon, The Phantom en Prince Valiant zo verschenen in respectievelijk 6, 5 en 5 delen. Onlangs is ook de serie 'Dracula' van start gegaan. De eerste vijf delen zullen alle verhalen omvatten uit de reeks 'Cinco por Infinito' (Vijf voor de oneindigheid) van de vooral in Frankrijk en Amerika bekende tekenaar Esteban Maroto. Jammer is, dat de knappe zwart-wit effecten voor een deel bedorven worden door de hier wel erg storende kleuren, die de uitgever eraan toegevoegd heeft.
Tenslotte brengt Buru Lan nog om de paar maanden albums uit van Carlitos (Peanuts) en Popeye, maar wie die strips nu nog niet kent . . .

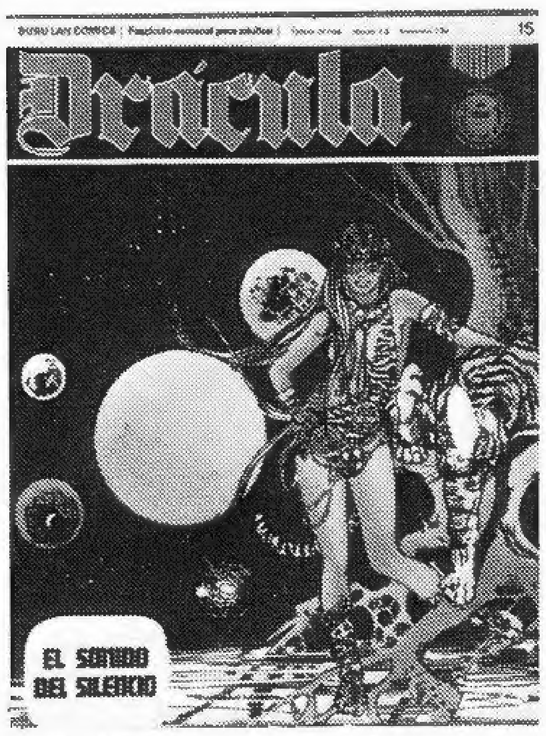

BRUGUERA

Uitgeverij Bruguera heeft met een aantal weekbladen een groot deel van de markt in handen. Het belangrijkste blad is 'Pulgarcito' (sinds 1921!). Verder verschijnen nog 'Din Dan', 'Tio Vivo', 'DDT' en Mortadelo, dat genoemd is naar 'Mortadelo y Filemon' van Francisco Ibañez (in de Benelux: Paling en Ko). Ibañez heeft het meeste succes, en volkomen terecht, want zijn humor is vaak helemaal door het dolle heen. Aangezien de meeste overige tekenaars om het hardst deze Ibañez proberen te imiteren lijken alle blaadjes op elkaar als evenzoveel druppels water. Het geheel wordt nog wat commerciëler gemaakt door hier en daar een buitenlandse bestseller rond te strooien (Asterix, Michel Tanguy, Lucky Luke e.d.).
Al met al brengt Bruguera dus een nogal eenzijdig repertoire, dat sterk op één bepaalde succesformule gericht is. Een lichtpuntje is misschien een strip van Bielsa, die kort geleden van start gegaan is. Kwade tongen beweren trouwens, dat Bruguera in de concurrentie met andere bladen niet altijd even netjes te werk gaat, maar daar kunnen we ons beter niet mee bemoeien.

TBO

De eigenaar van TBO bekommert zich weinig om de kwaliteit van het blad, en dit benadert dan ook het absolute dieptepunt.
Werkelijk alles is slecht: het papier, de tekenaars, de teksten en noem maar op. Weliswaar staat hier een prijs van 6 peseta's tegenover, (6 ptas is 30 cent of ruim 4 frank) maar dat is toch geen verklaring. Tío Vivo bijvoorbeeld zit ook op deze prijs, en dat blad is toch al een stuk beter. Het pleit niet voor de smaak van een deel van het Spaanse publiek, dat het blaadje toch nog behoorlijk aftrek (gehad) heeft. Het is zelfs nog zó bekend, dat 'tebeo' een algemeen woord voor stripverhaal geworden is. 'Historieta' wordt ook gebruikt, maar dat betekent eigenlijk 'verhaaltje'.

DONCEL

Bij deze uitgeverij verschijnt het blad Trinca, dat pas kort bestaat en nu al een grote naam heeft. De teke-

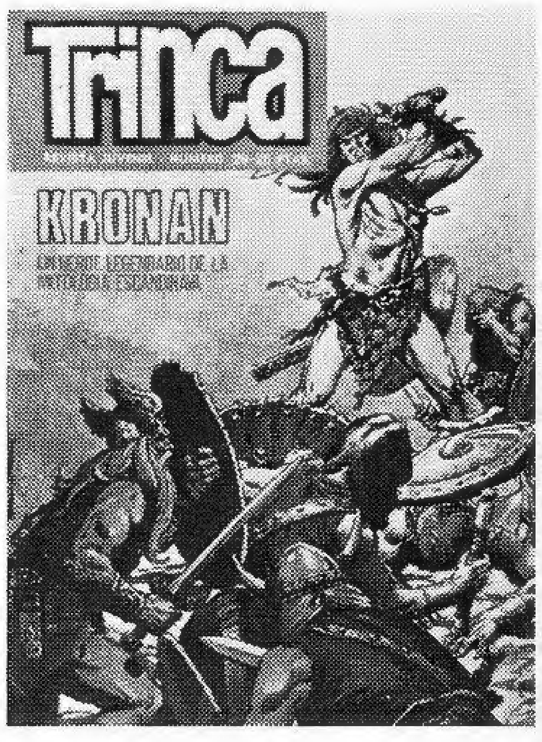

naars (uitsluitend Spanjaarden) hebben stuk voor stuk veel talent, terwijl de technische verzorging en vooral de kleuren door geen enkel Europees blad overtroffen worden. Naar mijn mening is Trinca op dit moment dan ook het beste striptijdschrift van Europa. Nu heeft dát natuurlijk niet zo gek veel te betekenen, maar dat men het in 'Alfred' (het blad van het Franse Stripschap) ook vindt, zegt toch wel iets.
De vaste kern van tekenaars bestaat tegenwoordig uit Arranz, Buylla, Bielsa, Chiqui, Bernet Toledano, Hernandez Palacios, Ventura en Victor de la Fuente. Verder verschijnen nog af en toe verhalen van Azpiri, Maroto, Brocal Remohi en enkele anderen.
Sinds een klein jaar verschijnt er ook een Portugees zusje van Trinca. Het blad heet 'Jacto' en is verder vrijwel identiek aan de Spaanse versie. Volgens de laatste berichten verschijnt in Duitsland sinds januari '73 ook een dergelijk tijdschrift. Het betreft hier het blad 'Primo', dat voor het merendeel met strips uit 'Robbedoes' gevuld was. De uitgever heeft echter besloten voortaan bijna uitsluitend verhalen uit Trinca te publiceren. Voor de Spaanse uitgever is dit – ook financieel – natuurlijk prettig. 'Dupuis uitgeverijen' zal het echter wel niet zo leuk vinden . . .

ALBUMS

Van de beste verhalen uit Trinca worden door Doncel albums uitgegeven. Tot nu toe zijn al 20 titels verschenen, o.a. Haxtur (2 delen), Los Guerrilleros (3 delen), Manos Kelly (2 delen), Hector, Junglebook enz.
JAIMES LIBROS geeft verhalen uit, die van de uitgeverijen Dupuis en Lombard afkomstig zijn. Interessant zijn de albums van Chick Bill, door het feit dat men verhalen gekozen heeft die Lombard zelf nog nooit in albumvorm heeft gebracht. Het betreft verhalen uit 1960-64, zoals 'Alarm in de K.O. kraal' en 'De Gier van Wood City'.
Bruguera tenslotte geeft hoofdzakelijk albums uit van Ibañez en Escobar. In de Benelux worden deze door de uitgeverijen De Vrijbuiter en De Schorpioen uitgebracht. Deze uitgeverijen hebben trouwens grote plannen met het Spaanse beeldverhaal. Het eerste Nederlandstalige album van 'De Guerrilleros' is al verschenen en verschillende andere series zijn aangekondigd (o.a. Hector van Chiqui).

VICTOR DE LA FUENTE

Victor de la Fuente tekent op het ogenblik hoofdzakelijk SF-strips. Belangrijkste werk is 'Sunday' (voor de Engelse markt), Haxtur en sinds kort Mathai-Dor. Vooral Haxtur is erg succesvol gebleken. Het is een afgerond verhaal van ongeveer 90 bladzijden, dat zich in een min of meer surrealistische omgeving afspeelt. De kwaliteit is zeer hoog, en het verhaal is dan ook al door bijna een dozijn landen aangekocht. Een Franstalige versie is bij Dargaud S.A. in album verschenen.

CHIQUI

Chiqui (José Luis de la Fuente) is een broer van Victor. Er is nog een derde broer Ramón ook, maar deze tekent meestal voor andere bladen. De stijl van Chiqui lijkt sprekend op die van de bekende 'Belgische school'. Bekendste series zijn 'Oliver' en 'Hector'.

BERNET TOLEDANO

Van zijn tekeningen is eigenlijk weinig te zeggen. Ze zijn niet overdreven goed of slecht. Pluspunt zijn de zeer duidelijke tekeningen, minpunt de soms wat te schematische opzet. Toledano tekent voornamelijk 'Los Guerrilleros' (humorstrip).

JOSÈ BIELSA

José Bielsa tekent tegelijkertijd voor Trinca en voor Pilote. Bielsa is een zeer natuurgetrouw tekenaar, die vooral in zijn element is als hij steden e.d. kan afbeelden. Deze zien er dan ook volkomen 'echt' uit, compleet met bestaande auto's, reclameaffiches en winkels. Deze 'echte' indruk heeft hij ook in zijn nieuwste verhaal Caius How weten te realiseren. Dit is een knappe prestatie, aangezien het verhaal zich in 1990 afspeelt. Belangrijkste strips zijn Bill Norton, diverse verhalen voor Pilote, Rallye der 5 continenten, Ana, Caius How.

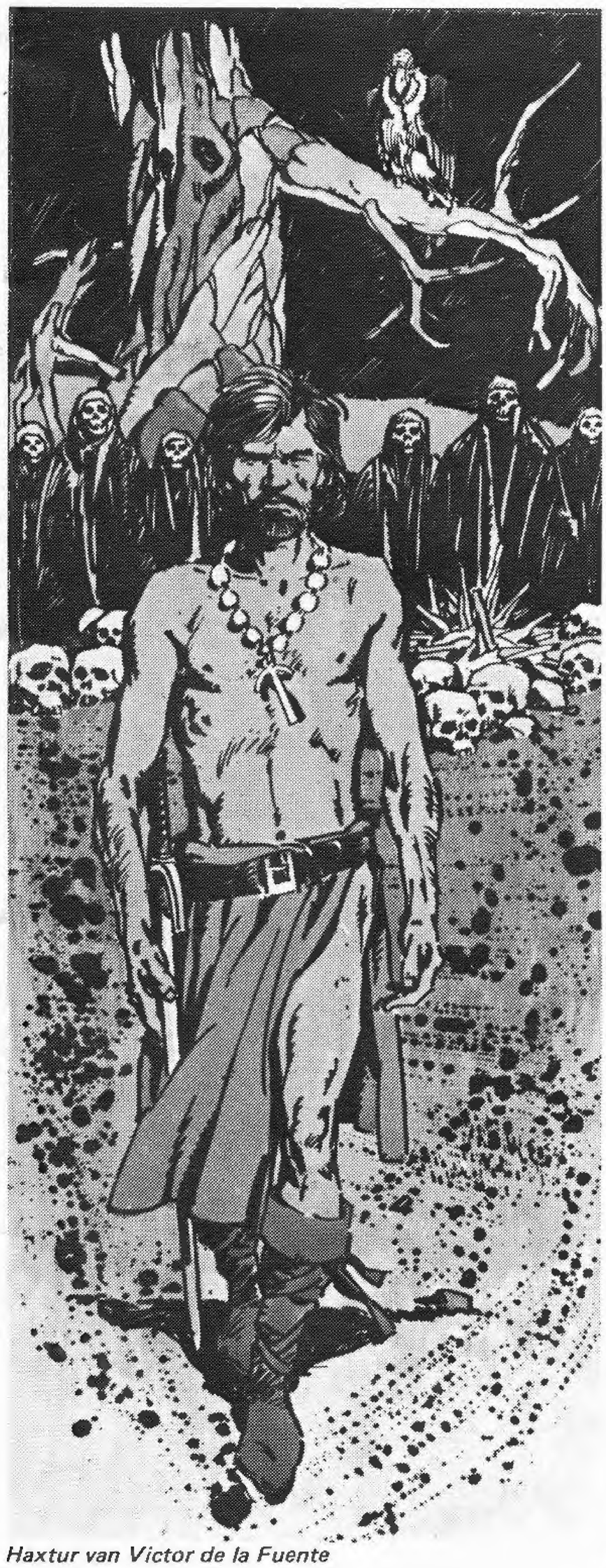

Haxtur van Victor de la Fuente

Los Almogavares van Chiqui

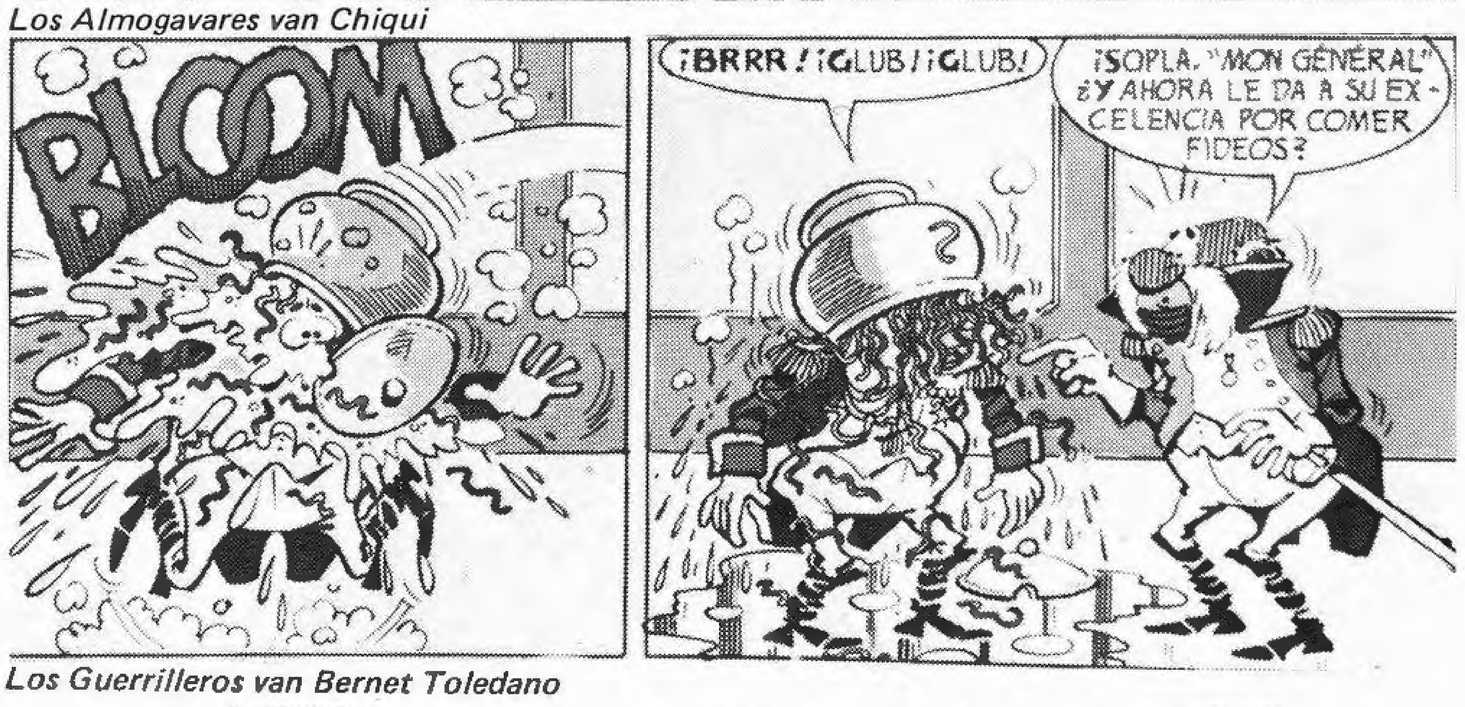

Los Guerrilleros van Bernet Toledano

Ana van José Bielsa

Trinca

NUMERO 53 - REVISTA JUVENIL - 25 PTAS.

YAGO VELOZ

voorpagina Trinca van Adolfo Buylla

Verzuchting van Antonio Martin (in Bang no. 6):
Sin embargo, la historieta española es la cenicienta de Europa: se silencian las obras, se hace tabla rasa de nuestra actividad editorial, se niegan o se ignoran los nombres de nuestros creadores . . .
Vrije vertaling: Het Spaanse stripverhaal is echter de assepoester van Europa: Men verzwijgt de produktie, veegt onze activiteiten op uitgeversgebied van tafel en kent de namen van onze scheppende kunstenaars niet, of doet alsof . . .
Iedereen, die een betere vertaling instuurt krijgt een eervolle vermelding in het jubileumnummer van Stripschrift (in 1977).

ADOLFO BUYLLA

De specialiteit van Buylla, die altijd ondertekent met Abuylla (spreek uit abuela=opoe), is het gezicht van zijn personages. Met een enkel lijntje weet hij verveling, trots, onbegrip en noem maar op tot uitdrukking te brengen. Ook maakt hij een handig gebruik van zwart-wit contrasten; grijs komt in zijn tekeningen bijna niet voor. Buylla heeft jarenlang 'Diego Valor' getekend, een SF-strip in het Flash Gordongenre. Nu tekent hij 'Yago Veloz', een bijzonder geslaagde satire, waarin alle Science-Fiction stokpaardjes belachelijk gemaakt worden.

HERNANDEZ PALACIOS

Hernandez Palacios valt vooral op door zijn spectaculair gebruik van kleuren. De stijl doet in de verte denken aan Giraud (Blueberry) met dit verschil, dat Palacios 20 jaar meer ervaring heeft.
Hij tekent afwisselend verhalen over El Cid en Manos Kelly (avonturen van een Spanjaard in het wilde westen).

VENTURA

Ventura werkt altijd samen met tekstschrijver Nieto (voorzover ik weet geen familie van de motorcoureur). Zij produceren satires op TV-series en op hedendaagse verschijnselen als opstoppingen en toerisme.

JUAN ARRANZ

Ook Juan Arranz was een van de tekenaars die in Spanje niet aan de slag kon komen. Hij debuteerde omstreeks 1963 met 'Old Shatterhand' van Karl May in opdracht van de Haarlemse drukkerij 'De Spaarnestad'. Deze strip heeft, meen ik, ondermeer in het weekblad Sjors gestaan, terwijl 2 verhalen in 1972 door het VNU-concern in album uitgegeven zijn.
In 1970 keerde Arranz naar Spanje terug en startte met een zoveelste bewerking van 'Junglebook' van Kipling. Deze serie had al snel succes, ondanks een nog niet volmaakte tekentechniek. Vooral de personages gaven nogal eens problemen en een geliefde truc van Arranz was dan ook om de figuren 'uit de verte' te tekenen, min of meer in het decor weggemoffeld. Gelukkig is hij sindsdien juist op dit punt sterk vooruit gegaan.
Problemen met de auteursrechten van Junglebook dwongen Arranz er na een jaar toe het verhaal te onderbreken. Hij vond een goede opvolger in 'Het spook van Canterville', van Oscar Wilde, waaruit hij een verhaal van 44 bladzijden destilleerde. Op dit moment wordt alweer een 'bestseller' door hem bewerkt, namelijk Robinson Crusoë.
Het is enorm jammer, dat Arranz zich beperkt tot het bewerken van bekende romans, die qua tekst geen enkele verrassing meer te bieden hebben. Dat hij best anders kan bewijst zijn sporadisch verschijnende strip 'Arranz-Ficción, waarvan in dit nummer van Stripschrift een herdruk.

Het hier afgedrukte verhaal van Juan Arranz is afkomstig uit het speciale zomernummer van Trinca (jaargang '72). De herdruk danken wij aan de tekenaar, aan hoofdredacteur Lindo, die zo vriendelijk was de verhalen kosteloos af te staan, en natuurlijk aan lieve Monica die zo voortreffelijk Spaans spreekt.

El Fantasma de Canterville (Oscar Wilde) van Juan Arranz

¿QUIERA QUE VAYAS, ENCONTRARÁS LA ALUSIÓN
CON DESODORANTE JIED HABRIA TARDADO LO MISMO, PERO SERIA UN VIAJE MAS AGRADABLE

Algo huele mal . . . van Ventura

Manos Kelly van Palacios

ARRANZ FICCION

copyright TRINCA

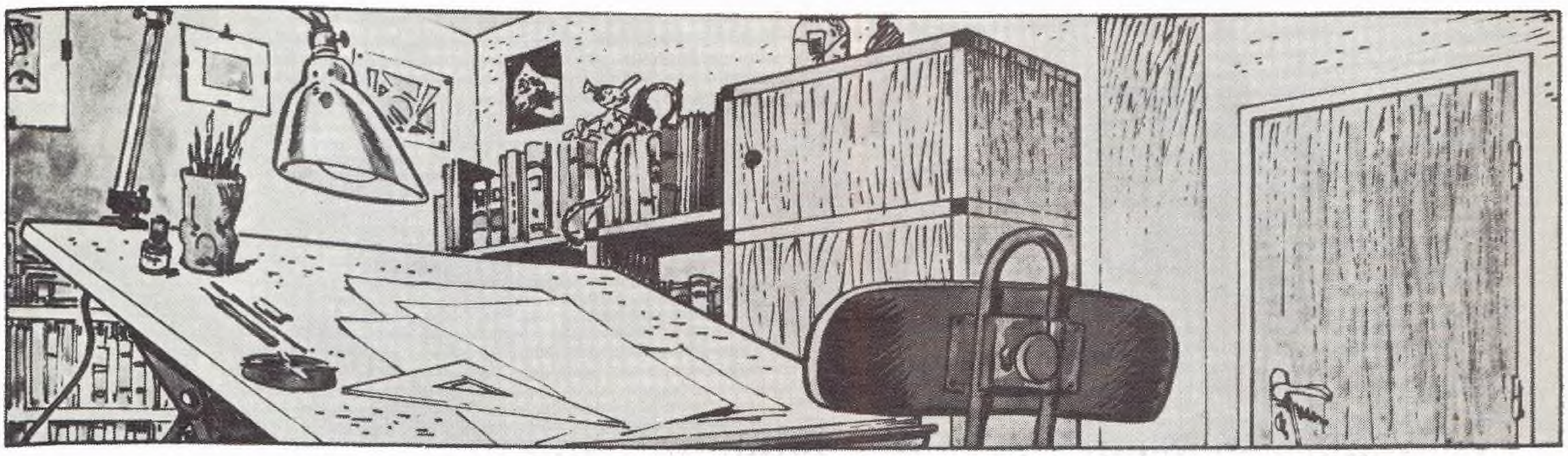

AH! JULLIE ZUN HET! SORRY, MAAR JULLIE HEBBEN WEL EEN SLECHT MOMENT UITGEKOZEN.....
JA! NATUURLUK BEN IK UIT M'N HUMEUR!
...EN MET REDEN!
IK HEB EEN GESPREK GEHAD
(EN WAT VOOR EEN)
MET DE REDAKTIE VAN TRINCA,
VOLTALLIG
LINDO, GILES, PEDREIRA...
ZELFS VALENTIN, DE PICCOLO MOEST ZONODIG WAT ZEGGEN.... DE VERD... GRR., URH...!
WEET JE WAT ZE ME GEZEGD HEBBEN?
NIETS MEER OF MINDER DAN DAT ZE GENOEG HEBBEN VAN MIJN VERHALEN!
(STRIPS)
ZOMAAR!
...DAT IK WEL MOWGLI EN ROBINSON CRUSOË KAN NATEKENEN,
MAAR DAT IK ZELF GEEN VERHALEN KAN BEDENKEN,
(STRIPS)
ORIGINELE.
....DAT IK ALTIJD KIPLING EN ANDERE VICTOR HUGO'S NODIG HEB.
KIJK EENS ROND...
ZEIDEN ZE
NEEM NOU PALACIOS, DAT ZIJN PAS VERHALEN!
...OF VICTOR DE LA FUENTE!
...OF BROCAL MET, KRONAN! DAT ZIJN PAS ORIGINELE STRIPS!
BIJ ODIN!
MAAR IK ZAL ZE LEREN! IK ZAL ZE LATEN ZIEN WAT IK KAN, DIE REDAKTIE-JONGENS!

IK BLIJF VERSTOMD DOEN STAAN.

IK BLIJF VERSTOMD DOEN STAAN.

KIJKEN...

PC DENKT ALTIJD WEER NAAR ZICH TOE

HIER, KIND MAAR GA NU WEG WANT IK BEN DRUK BEZIG.

MAAR IK WIL ZIEN...

MAAR WAT IK?

OH, JA!

¡SCRACH! ¡SCRACH! ¡SCRACH! ¡SCRACH!

¡¡CLIC!!

AJAJA! DIT PERSONAGE LIJKT ME UITSTEKEND... IK NOEM HEM... EUH...

WEL WAT ZOUDT U WILLEN?

MORAAL: JONG GELEERD, OUD GEDAAN!

HULRUBRIEK

HERHAALDE OPROEP:
Gevraagd werk van Calvo (Ned. of Frans)
Het beest is dood, Les Aventures De Rosalie, Croquemulot films, e.a.
Evert Geradts, Hulshorststraat 269, Den Haag, 070-645083.

AANGEBODEN:
Pep 1966: nrs. 3, 13, 14, 21, 23, 24, 26, 30, 31, 33, 34, 35.

GEVRAAGD:
Pep 1967: 8, 12; 1968: 22, 1969: 23, 41, 42, 44; 1971: 16.
Rob Baard, Henegouwerplein 60b, Rotterdam.

GEVRAAGD:
Dick Bos (1e druk): 8, 9, 14, 25, 27; Bommel (boekjes): 11, 12, 14, 18, 57; knipsels van Panda, Kappie, Aram, Hollewijn, Wipperoen, Smidje Verholen.

AANGEBODEN:
Bommel, Panda, Kappie, Kapt. Rob, Eric de Noorman, Suske en Wiske, Kuifje (harde kaft), Donald Duck, Dupuis-uitgaven.
. van Rijn, Kerkweg 13, Cothen, 03436-550.

GEVRAAGD:
Ducks: 1952; 1953: 1, 2, 4 t/m 7, 9, 11, 15, 16, 19 t/m 22, 24, 27, 30, 37, 44, 49; 1954: 6, 10, 15, 18, 46; 1958: 22. Peps: 1963: 12; 1964: 39. Mickey Magazine: 1950-1959.

AANGEBODEN:
Ducks: 1953: 14, 18, 23, 25, 32, 33, 36, 41, 42, 43, 50; 1954: 2, 5, 7, 8, 16, 23, 24, 25, 27 t/m 34, 36, 38 t/m 44, 47, 52. Peps: 1962: 3, 6, 13; 1963: 3, 6; 1964: 8, 11, 12, 19, 22, 26, 28, 30, 41, 42, 43, 49. Bessy: 2, 16, 18, 20, 23, 24, 28, 33, 39, 51, 53, 59. Duck albums: 3 en 4; Kapt. Rob: 44.
P. J. Sjouw, Gentiaanstraat 16, Assen, 05920-10409.

AANGEBODEN:
Eric 1 t/m 52, knipsels Gebroken Pijl, Erwin. MAD en Pep vanaf begin. Knipsels Arman & Ilva, Panda, Stripschrift vanaf 7. Alles kompleet.
A. Bruseker, Meeuwenlaan 8, Egmond-Binnen, 02206-2802.

GEVRAAGD:
Tom Poesboekjes eerste, tweede, derde en blader-mee-serie, alle exemplaren in maagdelijke staat. Daar het woord maagdelijk in deze tijd nog slechts een legendarisch begrip is, verduidelijk ik met: alles in onbezoedelde en niet geschonden toestand.
René v. Heezik, Prof. Kaiserstraat 7, Den Haag.

AANGEBODEN:
Stripschrift 15 t/m 35/36 (uitgez. 21) (met perforatie gaatjes) D.D. album 4 1960 met penstrepen etc.

GEVRAAGD:
T.P.: Tijddeurtje (Niemeyer); Kappie: Matara schat (Vaderland); Stripschrift 8/9, 12, 13.
P. Zalmé, Geysterenweg 122, Den Haag, 070-947418.

GEVRAAGD:
Kappie: knipsels vóór nr. 89, nrs. 99, 101 t/m 104, 113. Smidje Verholen (alias Kareltje Knetter): knipsels: Rare Alchemist, Knap Mutator enz.
Wipperoen: knipsels: Kruidje van Geluk, Knarswieler, Boefzoekers, Knalbalclub, Woeste Pier, Speursnavel, Kinkhoorn, Rinkelplan.
P. J. van Trigt, Londenweg 127, Vlaardingen, 010-353840.

UNIEK AANBOD
Beeldstrook A (59 beelden): Heer Bommel en de bergmensen.
Beeldstrook B (78 beelden, 2 delen): Tom Poes en de meesterschilder.
Beide met verkort tekstboekje.
Inlichtingen: Piet Keus, Tromplaan 12, Woudenberg.

Een maaltje Charlie met Snoopy toe smaakt steeds naar meer! Daarom ben ik geïnteresseerd in alles wat met de Peanuts te maken heeft.

AANGEBODEN:
3 grote Duitse stripalbums, 160 pag., 24 x 33 cm., met veel bekende strips. H. Lindeboom jr. Linthorstlaan 24, Vriezenveen.

Toonder Studio's zoekt knipsels, zo kompleet mogelijk, van Tom Poes – Donald Duck, Puk en Poppedijn en Polletje Pluim. Tevens gevraagd enkele albums van Vidocq in goede staat.
Aanbiedingen aan: Toonder Studio's, dhr. J. W. Back, Kasteel Nederhorst, Nederhorst den Berg.

Albums gevraagd van Chlorophyl.
Prima ruilmateriaal voorhanden.
Klaas Vanderspoel, postbus 545, Groningen.

AANGEBODEN:
S&W alles, Rikki en Wiske, K.Z.V., Tom Poes, B&M, Chick Bill, Tijl I en II, Godfried van Bouillon, en andere Lombard, Dupuis, Standaarduitgaven, etc. etc.

GEVRAAGD:
o.a. Alex, Tin Tin (z/w), Corentin IV, Rode Paters.
M. van der Hoff, Roelofsstraat 84, Den Haag, 070-248448 (weekend).

AANGEBODEN:
Bommel: losse Revue, honderden losse krantenknipsels, T.P. Weekblad, voorpagina's T.P. Weekblad, Donald Duck, B15, B20, B29 zk, B50, B51, B53, 131, 132, 133, 134, 135, T7. Panda: 96, 97, 98 enz. B44 + 49. Kappie: B8, B21, B24, B84, B78+89.
Wolle Klaver, Remia Post, Piggelmee, S+W Ned e.v.a.

GEVRAAGD:
Bommel: 37, 40, 51, 55, 58, 60, 62, 68, 69, 70, 76, 88, 89, 95, losse Revue's, Wereldkroniek, KZV, B11, B13, B27, B31, B32, B33
Pel Kotkamp, Pr. Clausstraat 22, Vroomshoop.

AANGEBODEN:
Het Spaanse Spook, Eric IV (Ned.)

GEVRAAGD:
Alex de Onversaagde; Het geheim v.d. Calumet; Le secret du Vieux Chateau-Fut; Jodelle; Kuifje (zw/wit); Wietje en Krol; Zig et Puce.
R. Saariste, de Vriesstraat 37, Delft. 015-135510

AANGEBODEN:
8 komplete knipsels Rip Kirby (Alex Raymond) uit Het Vrije Volk 1948-1952.
T. Koninckx, van Mierenveltlaan 35, Delft 015-135858.

GEVRAAGD:
Sjors '64 11 t/m 33, '67 10 t/m 50; Donald Duck '62 21 t/m 30; Okidoki '48, 22.

AANGEBODEN:
Sjors '64 etc. Donald Duck '61, '62; Pep '63.
Opgave aan: J. H. Huisman, Marijkelaan 8, Nieuwkoop Z.H.

GEVRAAGD:
Het geheim van den Hindoesleutel, Jan Maat en de Sinjoor/de Baard en de Kale; Wietje en Krol alledrie; Tom Poes Weekblad 1e jrg. nr. 2, 3, 4, 6, 8, 34, 4e jrg. nr. 23; Pum Pum Weekblad 1e, 2e, 3e en 5e jrg; Kwik en Flupke 1e en 11e reeks.
Prima ruilmateriaal voorhanden.
Hans Matla, Den Haag, 070-111375 b.g.g. 907256.

GEVRAAGD:
Bravo, Pum Pum, Doe Mee, beginwerk Toonder (o.a. Metro), Tom Poes kaarten, puzels, Revueknipsels, Tom Poes Weekblad 3e en 4e jrg 1e jrg: 53, 2e jrg: 52, winterboek Paulus, eikelmannetjes, hulpsinterklaas, knipsels Vrije Volk e.a. Bommelbode, Kuifje weekblad tot 1960, KZV, fiedelflier nr. 1.

AANGEBODEN:
nrs. Tom Poes weekblad 1e en 2e jrg, Suske & Wiske, Sjors, Donald Duck, Pep, Eric, Lombardkollektie (Alex, Corentin enz.), Tom Poes, Kapt. Rob, Aram, Olidin '57-'60 (met Kresse-verhalen) enz.
Cor Laurens, Soesterweg 148, Amersfoort, 03490-14378.

TOONDER STUDIO'S ZOEKT KNIPSELS, ZO KOMPLEET MOGELIJK, VAN TOM POES - DONALD DUCK, PUK EN POPPEDIJN EN POLLETJE PLUIM.

TEVENS GEVRAAGD ENKELE ALBUMS VAN VIDOCQ IN GOEDE STAAT!

AANBIEDINGEN AAN:
TOONDER STUDIO'S,
DHR. J. W. BACK, KASTEEL NEDERHORST
NEDERHORST DEN BERG.

EROGRAFICA

SEKSY FOTOSTRIPS

In English - en Français - in Deutsch - en Español !

in kleur en zwart/wit

AMUSEMENT–EROTIEK–SPANNING–SENSATIE! ! !

TUK

HET BESTGELEZEN SEKSBLAD

PRIVATE

De absolute internationale SEKS-TOPPER, nu zelfs 82 pagina's volledig in kleur.

ALOM VERKRIJGBAAR ! ! !

Inlichtingen:
De VAAR b.v. Postbus 427, Dordrecht.

Vraagt gratis katalogus van onze Nederlandse en internationale kollektie voor verzamelaars.

CISO tijdschrift voor stripliefhebbers in de Nederlanden

Abonnement 1973 omvat:
4 CISO nummers en
4 supplementen/magazines
CISO nummers los *f* 5,25 inclusief porto
Supplementen niet los verkrijgbaar
Magazines *f* 2,25 per stuk
Abonnementsprijs 1973 *f* 25,-/Bfr. 350

Betalingen:
Giro 1412138 tnv C. Coenders,
Vogelenzanglaan 3, Breda.
Bank: Amro Bank Ginneken,
rekg.nr. 440735408 tnv C. Coenders.
België door storting op PCR 15759 van
Generale Bank Maatschappij,
Turnhout, tgv rekg nr. 230-0025263-63
tnv C. Coenders, Breda, Nederland.

Nummers in voorbereiding:
Februari 1973:
Hassan en Kaddoer door J. Laudy
Mei 1973:
De Leeuw v. Vlaanderen door Bob de Moor

STRIPSCHRIFT

WILLEN DEGENEN DIE HUN ABONNEMENTSGELD EN/OF LIDMAATSCHAPSGELD NOG NIET BETAALD HEBBEN, DIT ZO SPOEDIG MOGELIJK OVER MAKEN.
ALVAST BEDANKT.

FALATOFF

geeft U al het stripnieuws uit Frankrijk en bovendien ZONDER MEERPRIJS de gelegenheid Uw Frans weer eens te oefenen.

Zojuist verschenen nr 12/13 met artikelen over Franquin en De La Fuente.

Abonnement (6 nrs. van 60 blz): *f* 14,—
Eerste 10 nrs. *f* 11,— incl. porto.
Giro 2805518 van J. Van Den Boom, Aerdenhout.

BRUINTJE BEER MYSTERIE

door Cornelis Jan Aarts

'Het Supplement van het Algemeen Handelsblad, dat in februari '69 begon een van de oude Bruintje Beerverhalen te herdrukken. In tegenstelling tot de in de daarna volgende Bruintje Beer-boom verschenen boekjes waren de tekeningen nog voorzien van de oorspronkelijke, rijmende teksten, in oude spelling' (1).
Rudy Kousbroek, die aldus in een voetnoot de wederopstanding van Bruintje Beer heeft vastgelegd, doelt hier op het verhaal Bruintje Beer en Prins Humpty-Dumpty, het enige, als we ons dat goed herinneren, dat, in wekelijkse afleveringen, in het Algemeen Handelsblad werd herdrukt. Daarna, sinds mei 1969 (2), verschenen de oude verhalen opnieuw maar verminkt in aparte uitgaafjes en bood de krant zelf niet meer dan de reclame daarvoor. Het Handelsblad zat immers nog steeds met Wipperoen in zijn maag, waarna de fusie met de NCR in oktober 1970 bovendien nog de pijnlijke situatie met zich bracht dat Wipperoen terecht kwam naast topstrip Bommel. Wipperoen, zo werd snel duidelijk, kon in de kwaliteitskrant niet worden gehandhaafd. De Telegraaf bleek toen over een betere spijsvertering te beschikken en ontfermde zich over het duinkonijn. Trots kondigde het NRC Handelsblad per 1 september van dit jaar een nieuwe stripheld aan: good old Bruintje Beer.
Sinds 1965 werd Bruintje Beer in Engeland (Rupert dus) getekend door Alex Cubie en van tekst voorzien door Frederick Chaplain (3). Sfeerloos tekenwerk en tekst zonder rijm. Maar er bleef nauwelijks andere keus: de oude verhalen waren zo uitgemolken dat de krant nu wel nieuwe verhalen moest nemen, al begreep men op de hoofdredaktie heel goed dat Bruintje Beer niet zonder rijmpjes kon. Had huisessayist Kousbroek niet gewezen op 'het Mirakel van het Rijm – een onderwerp op zichzelf – 'en op 'het nog veel geheimzinnigere verschijnsel van de intonatie, die van een voorlezend schoolkind' (4)? W. Woltz, de adj.-hoofdredacteur voor stripzaken, spaarde kosten noch moeite om de Nederlandse bewerking in vakbekwame handen te leggen, met als verheugend resultaat dat we gespaard bleven voor letterlijke vertalingen als:
'Er is hier iets dichtbij! ' fluisterde hij. Bruintje tuurt in het duister achter de opening. 'Is het een gang? ' zegt hij. 'Laten we erin gaan en 'ns kijken.'
In plaats daarvan kregen we de volgende, werkelijke magistrale berijming te lezen:
'Er is hier, 'fluistert Bullie, 'iets in de buurt', terwijl Bruintje in het donker tuurt. Want achter de smalle opening, heerst duisternis en schemering. 'Wat zou het zijn? vraagt Bruin. 'Een gang? ' Ze lopen naar binnen – toch wel wat bang.
Zo welluidend klinkt het Nederlands nu in de elfde aflevering van het eerste verhaal: Bruintje Beer en de dievenval (in het Engels: Rupert and the Castle Trap). En aflevering twaalf begint zowaar met een kristalzuivere anapest (een uit drie lettergrepen bestaande versvoet waarvan de laatste de klemtoon heeft): Met behulp van het licht dat het lampje verspreidt. Is dat toeval? Nee, hier is niet zomaar een vertaler bezig. Het zou ons niet verbazen, als wij weer een literaire mystificatie op het spoor zijn.

Op 17 oktober eindigde het eerste verhaal. Bij het begin van Bruintje Beer en Stakestoks vakantie, moet onze voorlopige conclusie toch luiden, dat ondanks het wonderschone rijm Bruintje Beer Bruintje Beer niet meer is. Chaplain en Cubie verzwijgen wijselijk hun namen. Lof niettemin voor het NCR Handelsblad en de virtuose vertaling en berijming van, ja, van wie eigenlijk? Waarom wordt zo'n vertaalkunstenaar nooit eens genoemd? Dit onderzoek wordt voortgezet.

(1) Rudy Kousbroek: Een kuil om snikkend in te vallen. Amsterdam, 1971. Blz. 84.
(2) Idem. Blz. 88.
(3) Cornelius Rogge: B.B. 50 jaar. In: Stripschrift 18. Blz. 11.
(4) Rudy Kousbroek: Stem uit het verleden.
In: Algemeen Handelsblad, 15 februari 1969.
In: Stripschrift 15. Blz. 7.
In: Een kuil, enz. Blz. 86.

Rupert and the Castle Trap—37 Bruintje Beer en de dievenval

First of all the Squire and Constable Growler hear how Rollo kept the men trapped by raising the drawbridge. "That was a plucky thing to do, Rollo," says the Squire. Next Constable Growler is shown the sack filled with the Squire's valuables. "Ha, there's proof here," he grunts. "Unless I'm

mistaken they're the two men we've been trying to catch for some time." Rupert and his pals are about to tell of their find in the moat, but the constable is already giving a message on his walkie-talkie radio and asking for more policemen to be sent to the castle.

37 — Eerst wordt aan de jonker en agent Brompot verteld, hoe Rollo de ophaalbrug in werking heeft gesteld.
„Dat je dat deed Rollo, getuigt van grote moed", zegt de jonker. En dan tonen ze agent Brompot de zak met het gestolen goed.
„Aha...! deze kostbaarheden van de jonker vormen allemaal", gromt hij, „samen het bewijsmateriaal. Tènzij ik me vergis is dit het werk van de

twee heren die de politie al een tijdje probeert te arresteren."
Nu willen Bruin en zijn vriendjes hem ook nog vertellen over hun vondst in de slotgracht. Maar de agent is al bezig met het geven van een opdracht. In zijn radiozendapparaat spreek hij zijn dringende bevel:

„Kom met versterking naar het kasteel, en snel."

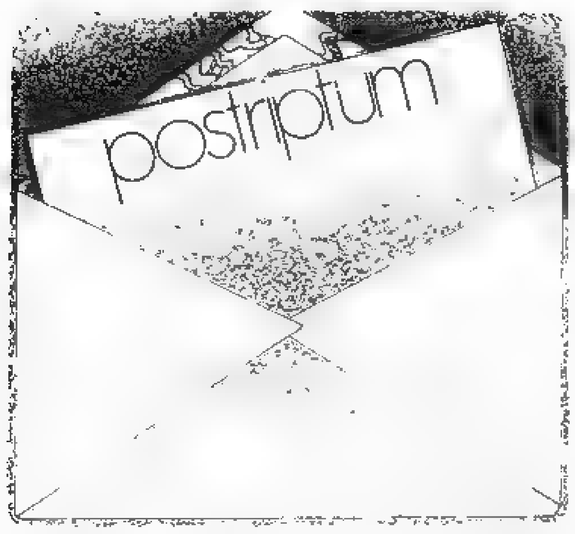

Beste Stripkranters,

Kunnen jullie, of kan een lezer, mij helpen aan een index van Kuifje's Weekblad? Vanaf 1946, bijgewerkt tot tenminste 1972 . . . Met minder neem ik trouwens ook graag genoegen! ! ! Ik zoek allang zoiets!
Bij voorbaat hartelijk dank!
Peter Velter, Eindhoven.

Antwoord van de redaktie

Een index op het Weekblad Kuifje werd samengesteld door F. Neve en N. Noordermeer en in 1971 gestencild uitgegeven in een beperkte oplage. Adres: N. Noordermeer, Tjalkstraat 4, Harlingen. Prijs: f 7,—.

Beste Stripschrift-redaktie,

Mijn naam is Martie (of Martin) Jonker en ik heb enkele vragen. Weet u misschien waarin ik informatie kan vinden over Kuifje, Sjors en Mikkie (bv. de bibliografieën) en weet u welke en hoeveel Nederlandse Mikkie's er zijn uitgegeven? Dan nog een vraag: Wat bedoelt Kees de Bree met 'Kuifje's Dagboek' (nr. 47/48, pag. 47, laatste kolom), wordt dat uitgegeven of is het een grap?
Martie Jonker, Lisse.

Antwoord van de redaktie:

Wat u over Kuifje weten wilt, vindt u in Stripschrift 35/36. De wonderbaarlijke gedaante verwisselingen van Sjors van de Rebellenclub worden smakelijk maar niet geheel waarheidsgetrouw opgedist in Stripschrift 17, maar voor een overzicht van de Sjors-albums moet u 'Strip voor Strip' raadplegen.
Stripschrift 21 (uitverkocht) bevat een aardige geschiedschrijving over Mickey Mouse, maar over de Nederlandse Mikkie Muis wordt u niet veel wijzer. Ook een bibliografie ontbreekt. Voor zover wij weten bestaan er van de Mikkie Muis-strip van voor 1940 (verschenen in De Telegraaf en Het Nieuws van de Dag; toen vanwege de oorlog er geen strips meer uit Amerika geïmporteerd konden worden, werd Mikkie Muis vervangen door Tom Poes) maar twee boekjes: 'Mikkie Muis en Oscar Struisvogel' en 'Mikkie Muis en de ster van Noriconopel', beide verschenen bij Van Ditmar's Boekenimport. 'Mikkie in Afrika' werd herdrukt in Stripschrift 21. Ca. 1950 verschenen bij uitgeverij Mulder de eerste Mickey Mouse-boekjes, maar de ware liefhebber haalt daar toch de neus al bij op. Samen met Donald Duck zaten ze in een serie van zes, o.a. 'Mickey Mouse in de wereld van de toekomst' (ontzettend spannend kunnen wij ons nog herinneren) en 'Mickey Mouse en de wonderdoos'. Later gaat De Geïllustreerde Pers albums uitgeven onder de titel 'Donald Duck en andere verhalen', waarin ook Mickey Mouse-verhalen voorkomen. En tegenwoordig zit Mickey in een pocketreeks waármee de stripmarkt overvoerd wordt.
Tsja, en wat bedoelt Kees de Bree nou met 'Kuifjes Dagboek'. Eigenlijk gewoon wat ie zegt: dat Wim Noordhoek Kuifjes Dagboek op een rommelzolder gevonden heeft en daaruit stukjes publiceert in Aloha. Of liever: publiceerde, want toen Wim bij Aloha wegging bleek het Dagboek niet verder meer leesbaar.

Geachte redactie,

Het derde leerjaar van de Bibliotheek- en Dokumentatieakademie is een opleiding voor leidinggevende functionarissen en openbare bibliotheken. In het lesprogramma is o.a. opgenomen het vak kollektievorming. In het kader van dit vak hebben wij de opdracht gekregen een inventarisatie te maken van de in Nederland uitgegeven jeugdtijdschriften en strips. Tevens moeten wij nagaan welke titels hiervan in de door ons te onderzoeken bibliotheek voorkomen, en welke selektiekriteria hierbij gegolden hebben.
Om een overzicht van het materiaal te krijgen, is het nodig dat wij uitgevers van jeugdbladen en strips aanschrijven met het verzoek of zij ons enkele exemplaren van hun bladen kunnen sturen.
Omdat wij bang zijn dat we een beetje in het wilde weg gaan werken en omdat het nogal moeilijk is om aan adressen van uitgevers te komen, willen we u vragen of het mogelijk is, dat u ons een lijst toestuurt van zoveel mogelijk in Nederland uitgegeven strips met adressen van uitgevers.
Bij voorbaat onze hartelijke dank.
Linda Brahn
Edith Burghardt
Catherina Bolkestein
Carmen Niamut.

Antwoord van de redaktie:

Het eerste deel van uw onderzoek — het samenstellen van een overzicht van wat er aan jeugdtijdschriften en strips (in Nederland?) verschijnt — is zo omvangrijk dat wij niet meer kunnen doen dan u wat losse aanwijzingen geven.
Ariadneredacteur A.H. Hell zocht eens wat oplagecijfers van jeugdbladen uit, die ook in Stripschrift (nr 7, juli 1969) werden gepubliceerd. Ondertussen zal er aan die lijst van jeugdbladen en aan de oplage cijfers wel wat zijn veranderd. De Geïllustreerde Pers en De Spaarnestad zijn opgegaan in Oberon (Pep, Sjors, Tina, Donald Duck, Bobo en Disneyland). Tal van andere uitgeverijen geven stripbladen uit. Kuifje en Robbedoes, eigenlijk Belgische bladen, worden ook in Nederland gedistribueerd. Raadpleegt u vooral Het Handboek voor de Nederlandse Pers. Voor afzonderlijke stripuitgaven moet u zoeken in Het Nieuwsblad voor de Boekhandel, Brinkman's Cumultatieve Catalogus en in de nieuwsrubriek van Stripschrift. Een aantal uitgeverijen in Nederland dat zich met de productie van strips bezighoudt: Oberon, Brabantia Nostra, Frank Fehmers Productions, Helmond, Van der Hout, Dupuis, Wolters-Noordhoff, Skarabee, De Bezige Bij, Classics Nederland, De Harmonie, De Arbeiderspers, Real Free Press, Van Gennep, Amsterdam Boek, Nooitgedacht, enz. In België worden strips uitgegeven door o.a.: De Standaard, Dupuis, Casterman, Lombard en Het Volk. Voor adressen van uitgeverijen kunt u de lijstenboeken natuurlijk raadplegen. Veel sukses, en als u uw onderzoek hebt afgesloten, laat u het ons dan weten.

Geachte Heren,

Ik bezit de volgende strips: ongeveer 80 stuks Comic Section Star Weekly Toronto '48 '49, in kleur. De inhoud van één nummer is als volgt: Tarzan, Blondie, Terry and the Pirates, Dick Tracy, Popeye, Joe Palooka, Moon Mullins, Abbie and Slots, The Lone Ranger, The captain and the kids, Fireball Twigg, L'il Abner, Winnie Winkle, Steve Canyon, Napoleon, Bringing up father, Little Orphan Annie, adventuers of Don Tino, Invisible Scarlet O'Neil, Mandrake the Magician en Superman. Verder een bundel Julia, ongeveer 15 cm dik en twee kleinere bundels Rip Kirby.
Wilt u zo vriendelijk zijn mij te berichten of hiervoor belangstelling zou kunnen bestaan en wat ik ervoor zou kunnen vragen? Eventueel zou ik een advertentie in uw tijdschrift kunnen plaatsen.
Rein Stuurman, Eemnes.

Antwoord van de redaktie

Interessant.

Beste redaktie,

In Stripschrift nummer 41/42 staat iets over 'De Graaf van Monte Christo' uit de TOP-beeldserie. Als ik mij niet heel sterk vergis, is dit een herdruk van een verhaal, dat ± 15 jaar geleden (of langer) in Sjors van de Rebellenclub heeft gestaan. De plaatjes waren toen, dacht ik, rood ingekleurd, Sjors van de Rebellenclub werd toentertijd op een soort krantenpapier gedrukt, zodat ik me nauwelijks kan voorstellen, dat iemand nog exemplaren heeft. Gezien het feit, dat het toch wel een goed getekende strip blijkt te zijn (iets waar je als jongen van ± 10 jaar oud niet zo oplet), vraag ik me af, hoe het staat met die andere stripverhalen uit de Sjors, die golven van jeugdsentiment in mij doen opwellen, zoals Buffalo Bill, Sterke Boog, Huzaar .....(?).
Is er iemand van u die mij enige helderheid zou kunnen verschaffen hierover (bv schepper van deze verhalen, kansen op herdruk, ed.). Herdruk van de verhalen van Buffalo Bill en Sterke Boog zou mij in staat van verregaande ontbinding voeren!
P. Herzberg, Den Haag.

Antwoord van de redaktie

U bent er rijp voor stripverzamelaar te worden. U moet elke zaterdag alle markten in Den Haag langs, de kleine rommelwinkeltjes bezoeken, soms de provincie of den Bels in. U moet al uw vrienden van vroeger en kennissen van nu uitschudden en stapelgek maken. Want dan zult u ze eens kompleet bezitten, al die heerlijke, mooie, oude Sjorsen. Wat u ook eens moet doen, is het stripdocumentatiecentrum in Amsterdam bezoeken om alles eens te bekijken en uit te pluizen. En gaat u eens naar een dag van Het Stripschap, dan komt u wat geestverwanten tegen. Ook kan het regelmatig plaatsen van een 'ruiladvertentie' in Stripschrift geen kwaad. U doet uw best maar, en als u eenmaal alles van Buffalo Bill en Sterke Boog afweet, maar dan ook alles, schrijft u dan eens een artikel voor Stripschrift. Want zo gaat dat.

Beste Redactie,

Jullie zouden me een groot genoegen doen als jullie deze noodkreet van een bedrogen stripminnaar zouden kunnen plaatsen in het volgend nummer van Stripschrift.
De kwestie is de volgende:
4 juni 1972 deed Armand Klein mij een ruilaanbod voor mijn verzamelalbum Robbedoes weekblad nr. 3, met de mededeling dat zo ik op zijn aanbod in zou gaan, hij mij per kerende post de mij daarvoor in ruil aangeboden albums zou toesturen.
Op 6 juni verzond ik het Robbedoes-album, en sindsdien heb ik niets meer van de heer (nou ja) Klein vernomen. Ik heb hem nadien nog herhaaldelijk geschreven en een door mij op 13 oktober verzonden aangetekende brief kwam als onbestelbaar retour.
Mijn noodkreet is nu drieledig:
1. aan jullie: hebben jullie zijn nieuwe adres en kan ik dat krijgen;
2. aan Armand Klein zelf (die in Stripschrift adverteerde en het dus waarschijnlijk ook leest): keer terug op het rechte pad en voldoe alsnog aan je verplichtingen;
3. aan de lezers van Stripschrift: wie kan mij helpen aan het nieuwe adres van Armand Klein. Hij woonde Klipstraat 18, Antwerpen.
Frits de Graaf, Utrecht.

Antwoord van de redaktie:

Sorry, Frits, ook wij kennen het nieuwe adres van de heer Klein niet.

Geachte Redactie,

Mijn beste wensen voor het nieuwe jaar! Ik hoop van harte, dat steeds meer mensen lid mogen worden van uw vereniging.
Hierbij zend ik u het afschrift van een brief, die ik aan de heer Toonder zond. Misschien is het mogelijk, om deze brief in het volgende nummer van 'Stripschrift' te plaatsen.

Hoogachtend,
EEN ILLEGALE DRUKKER

Aan de heer M. Toonder
'Eyrefield Lodge'
Churchroad (Co. Wicklow)
Greystones
IERLAND.

Geachte Heer Toonder,

Hierbij de allerbeste wensen voor het jaar 1973, ook aan uw vrouw. Ik bied u mijn verontschuldigingen aan, dat ik genoodzaakt ben om u anoniem deze brief te zenden. Helaas kan dat niet anders. Maar onlangs gaf u in een radiouitzending te kennen, dat er speciaal wat de illegale uitgaven betreft, enorm gebrek is aan communicatie, en ik wil graag mijn steentje ertoe bijdragen om dit tekort op te heffen. Daarom zend ik u dit epistel.

In mijn omgeving zijn veel bewonderaars van uw Tom Poes-verhalen, die al jarenlang tevergeefs uitzien naar mooie herdrukken van de oude series. Onder 'mooi' versta ik: illustraties conform het origineel en niet verkleind, geen volgelopen cliché's of verminkte tekst..
Het is erg triest dat de Tom Poesverhalen illegaal worden uitgebracht en dan nog zo slecht, maar ik hoop dat ik u niet beledig als ik zeg, dat het ook uw schuld is dat deze wantoestanden voortduren, omdat u niet zo toegeeflijk bent met het herdrukken van oudere verhalen. Lange tijd verkeerden we in de mening, dat het een kwestie van tijd was, maar nu begrijpen we, dat onze wensen nimmer vervuld zullen worden.
Mijnheer Toonder, met een vriend wil ik verandering brengen in deze toestand, we zijn van plan een aantal Tom Poes-verhalen illegaal te herdrukken. Ik hoop met mijn uitgave een groot aantal stripliefhebbers een dienst te bewijzen. In voornoemde radio-uitzending zei u, dat wij, illegale drukkers, gebrek aan eergevoel hebben en grote dieven zijn. Ik voel mij door deze woorden ernstig in mijn eer en goede naam gekwetst. Ik wens geen dief genoemd te worden. De uitgave geschiedt zonder enig winstoogmerk en is alleen bedoeld om een aantal mensen gelukkig te maken, iets waarin u mijns inziens duidelijk tekort schiet.
Het is betreurenswaardig, dat we als vijanden tegenover elkaar moeten staan, terwijl het allemaal zo anders zou kunnen zijn. U kunt, meen ik, uw tijd zoveel nuttiger besteden dan aan het najagen van illegale drukkers, die steeds weer opnieuw uw werk op de markt brengen. Want gelooft u me, na mij zullen er vele, vele anderen komen. Er bestaat maar één remedie tegen en daarmede wil ik tevens deze brief besluiten. Ik hoop, mijnheer Toonder, dat u het nieuwe jaar 1973 eraan mede wilt werken, dat er goede herdrukken van oude Tom Poes-verhalen verschijnen. Die illegale activiteiten moeten nu eens afgelopen zijn, want er is al ellende genoeg in de wereld.

Met de meeste hoogachting,

DE ILLEGALE DRUKKER.

Een afschrift van deze brief zend ik naar de redactie van 'Het Stripschrift', met het verzoek deze brief in het volgend nummer te plaatsen. Uw redactie wordt door mij ten zeerste op prijs gesteld.

Aan de redaktie van
'Het Stripschrift'

Mijne Heren,

Marten Toonder gaf ons ter inzage een (ongedateerde) brief van een 'illegale drukker', u ter publikatie in uw tijdschrift aangeboden. Deze anonieme 'illegale drukker' zou het zeer op prijs stellen als de heer Toonder op zijn brief in uw tijdschrift zou reageren.
Aangezien de heer Toonder weigert te reageren op anonieme brieven, zijn wij zo vrij als zijn uitgever en houder van alle rechten van zijn publikaties te reageren.
Voorop willen wij hier nog eens zwart op wit verklaren, dat wij mensen als deze illegale drukker beschouwen als een dief, gespeend van ieder eergevoel. Een dief in de eerste plaats omdat hij Toonder's geestelijke eigendom ontvreemdt en hem aldus belet van zijn arbeid als schrijver en tekenaar te bestaan. En ik voeg daar nog aan toe, dat iedere boekhandel, die dergelijke illegale uitgaven aan de man brengt, dezelfde rol vervult als de heler van gestolen goed. De Auteurswet 1912 gebruikt voor dat alles in de artikelen 31 en 32 een aantal mooie technische termen, die wij evenwel tot beter begrip in een voor ieder begrijpelijke taal hebben weergegeven.

'Illegale drukker' beroept er zich op, dat ieder winst-oogmerk hem vreemd is. Dat kan niet iedere piraat, die Toonder's werk nadrukt, van zichzelf zeggen. Dergelijke nadrukken worden soms voor schandelijke prijzen (gezien de kwaliteit van de druk en van het papier) aan de man en de vrouw gebracht. Trouwens: laat 'illegale drukker' zich niet voor zijn papier en drukken betalen? Zo altruïstisch zal hij wel niet zijn, ofschoon hij beweert alleen maar zo te handelen om een aantal mensen gelukkig te maken.
Volgens ons doet 'illegale drukker' niet anders, dan een cadeautje geven uit andermans zak. Het is en blijft Toonder's goed recht als auteur om zelf uit te maken hoe hij met zijn werk het publiek en bewonderaars wil bereiken en gelukkig maken.
Door het optreden van lieden als 'illegale drukker' komt er alleen maar de klad in zijn uitgaven en voelen fatsoenlijke lieden zich veeleer bekocht. Het gevaar van die illegale uitgaven is bovendien, dat wij als zijn uitgever hoe langer hoe huiviger worden om risiko te nemen met grotere oplagen en met qua papier en druk-techniek beter verzorgde uitgaven, die zijn werk beter tot zijn recht laten komen dan 'illegale drukker' ooit voor elkaar kan krijgen.
En als 'illegale drukker' zich zoals hij beweert ernstig in zijn eer (?) en goede (?) naam gekwetst voelt, dan weten wij het goed gemaakt: laat hij dan een klacht ter zake bij de Officier van Justitie tegen de heer Toonder indienen.

Hoogachtend,
DE BEZIGE BIJ

REDACTIONEEL COMMENTAAR

De heer Toonder merkt in zijn brief aan de redactie van Stripschrift zeer terecht op dat 'het krachtige woord, dat zou kunnen bijdragen aan een beëindiging van deze piraterij' totdusver in de redactionele kolommen van Stripschrift ontbreekt. Weliswaar besteedde Stripschrift in nummer 18 enige bladzijden aan het verschijnsel 'illegale uitgaven', maar een redactioneel standpunt bleef achterwege. De redactie meent dat het haar eerste taak is informatie te verschaffen, en als het nodig is kritisch te oordelen over de kwaliteit van het drukwerk, de grootte van de tekeningen, de wijzigingen of inkortingen in de tekst, en meer van die gein. Daarnaast stelt Stripschrift graag ieder (ook de eigen redacteuren) in de gelegenheid om in een artikel of in een ingezonden brief zijn mening over een strip of een verschijnsel in de stripwereld te geven. Vaak zelfs nodigt de redactie daartoe medewerkers uit, zoals bijvoorbeeld mr. Th. Limperg die werd verzocht een artikel bij te dragen over de juridische aspekten van het illegaal uitgeven van stripverhalen. Wederom op uitnodiging van de Stripschrift-redactie reageerden in hetzelfde nummer 18 de heren J.A. de Zwaan, mr. J. Vigeveno, Henk Mondria, Jan Gerhard Toonder, Marten Toonder en Peter Loeb op het betoog van de heer Limperg. In de nummers 19 en 20 lieten lezers zich niet onbetuigd in de rubriek Postriptum, terwijl in de nummers 21 en 22 Marten Toonder (ditmaal zeer uitvoerig) en Jan Gerhard Toonder hun standpunt opnieuw uiteenzetten.
Duidelijk werd dat alle terzake deskundigen zich tegen het illegaal uitgeven van stripverhalen keerden en dat de voorstanders zich in de rijen van de verzamelaars bevonden. Toen sloot Stripschrift de discussie, in de overtuiging dat een zo breed mogelijk scala van meningen over het illegaal uitgeven van Stripverhalen aan bod was gekomen.

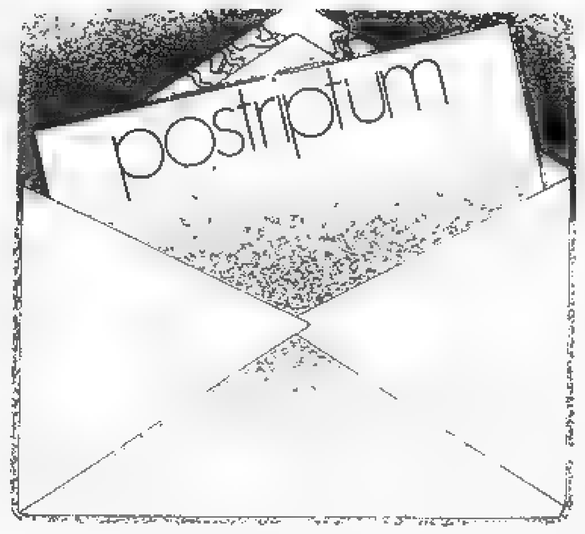

Eén 'belanghebbende' bleek vergeten: de illegale drukker zelve. De redactie kan het niet laten, nu er eens zo'n illegale drukker van zich laat horen, ook diens opvatting in Stripschrift te publiceren, hoezeer zij het ook, mèt de heer Toonder, betreurt dat de briefschrijver anoniem wenst te blijven i.p.v. 'met open vizier' zijn stelling te verdedigen.
Tenslotte doet de heer Toonder een beroep op Het Stripschap — verwijzend naar de statuten — om een standpunt in te nemen en te publiceren. Voor zover dat de redactie van Stripschrift bekend is, heeft noch het bestuur van Het Stripschap, noch de Algemene Ledenvergadering zich ooit over illegale uitgaven uitgelaten. Wie weet spreekt Het Stripschap nog eens fiere taal.

Bestuurlijke filosofie

We trappen een open deur in als we stellen, dat zowel de heer Marten Toonder als De Bezige Bij het gelijk aan hun zijde hebben als zij 'de illegale drukker' beschuldigen van broodroof en van diefstal van geestelijk eigendom.
Toch is het niet realistisch om van Het Stripschap een ongenuanceerde, scherpe veroordeling ten aanzien van deze subversieve activiteiten te verwachten. Er is namelijk een andere zijde aan deze medaille, waar Het Stripschap als vereniging van stripverzamelaars direkt mee te maken heeft. Het verschijnsel 'illegale strips' bestaat nu eenmaal; merkwaardigerwijs betreft het steeds weer verhalen die voor verzamelaars bijzonder interessant zijn. De verzamelaar heeft gewoonlijk weinig of geen interesse in de juridische achtergronden van een uitgave.
Hij stelt louter belang in het verhaal en in de uitvoeringsvorm ervan en hij wenst zijn verzameling zo compleet mogelijk te maken.
Blijkbaar wordt door bepaalde legale uitgeverijen die over alleenrechten beschikken, onvoldoende voldaan aan de bestaande behoeften van verzamelaars. We denken hierbij met name aan oudere verhalen van bekende tekenaars, die nog niet eerder (in boekvorm) zijn verschenen en aan stripverhalen, waarin niet een belangrijk deel van de tekeningen is weggelaten ten gunste van de ondertekst.
Zolang deze toestand blijft bestaan is er ruimte voor illegale uitgevers. De activiteiten van deze lieden zijn niet te billijken. Evenmin zijn de verzamelaars te blameren voor hun aankopen van illegale werkjes.

Bestuur van Het Stripschap

STRIP ANTIKWARIAAT
„DE BLAUWE LOTUS"
KLIMOPHOF 3. DEN HAAG TEL 333 403
OPEN VAN 4 TOT 6 UUR
DONDERDAGS VAN 4 TOT 9 UUR
ZATERDAGS VAN 2 TOT 6 UUR

NU OOK
LEYWEG 1244 DEN HAAG
OPEN VAN 9 TOT 6 UUR
WOENSDAGS TOT 1 UUR
DONDERDAGS TOT 9 UUR
VOOR IEDERE VERZAMELAAR
SUSKE'S - LOMBARD - DUPUIS ENZ.

panda
frederikstraat 151
den haag
tel - 111375
geopend:
van twaalf
tot twee
en van
vier tot zes
zaterdags
van tien
tot zes
panda

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

Modern Papier
VOOR F1:- WAANZIN IN WOORD & BEELD! ABONNEMENT F.5:- VOOR 5 STUKS #S 2,5,6,7,8,9 NOG LEVERBAAR. ★ GIRO 2255059 TNV J. SWARTE TE HAARLEM ONS ADRES IS BREESTRAAT 6 HAARLEM

TIMOER

De zwaardvechter met het masker
De Gesel Gods
De kerker onder de rivier
De ruiter zonder gezicht
De strijdbijl en het kromzwaard
Timoer de Kelt
Zending in Byzantium
Het rode vikingschip
Onraad op de rivier
De eed van Hastings
De schaduw van de Cid
De zoon van de kruisvaarder
Het zegel van de tempeliers
De piratengalei
De vuurvogel
De zwarte gondel

JAN KORDAAT

Het Neptunusgeheim
De terugkeer van Jan Kordaat
De grote rush
Afspraak aan de Yukon
De zaak Barnes
Het boze oog

JERRY SPRING

Pancho de Bandiet
De Bronco's van Montana
Red mijn vriend
Fort Red Stone
El Zopilote
De weg naar Coronado
De drie baarden van Sonoyta

Blondie en Blinkie ontdekken de vliegende schotels

De Baard en de Kale tegen de witte hand

Ouwe Niek: De piraten komen

AL DEZE TITELS ZIJN - ZOLANG DE VOORRAAD STREKT - VERKRIJGBAAR BIJ LAMBIEK VOOR *f* 3,75

LAMBIEK - KERKSTRAAT 104 - AMSTERDAM - 020-67543

DE BESTE STRIPS ALTIJD IN VOORRAAD BIJ BOEKHANDEL

ILA

EN
STATIONSBOEKHANDEL
bruna

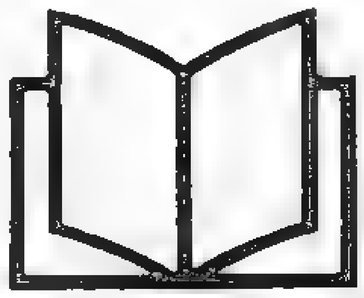

DUS IN MEER DAN 100 FILIALEN VAN BRUNA N.V. IN NEDERLAND

Verschenen is:
een HERZIENE herdruk van STRIPSCHRIFT's KRESSE-nummer; met Eric en de Dodenridders en Tarzan van de Apen.
Giro 226312 tnv Stripschrift, de Bruyn Kopsstraat 10, Rijswijk zh, onder vermelding: nr 25/26 h.
Prijs f 3,25.

VERGADERING OVER NIEUWE STATUTEN EN HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Op 9 december 1972 werd in Amersfoort in Hotel Monopole een Buitengewone Algemene Ledenvergadering gehouden, waarin de door de commissie voor Wijziging van St. en H.R. ingediende voorstellen werden besproken. Met vereende krachten werd er stevig de tanden gezet in deze allang slepende kwestie, hetgeen tenslotte, na veel tandengeknars, resulteerde in een nieuwe, gewijzigde vorm van de St. en H.R. die hopelijk tot in de eeuwigheid de tand des tijds zal kunnen weerstaan.

SWOB-VERGADERING

Op 20 januari 1973 werd er, alweer in Hotel Monopole te Amersfoort, een discussiebijeenkomst belegd over het SWOB (= Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Beeldverhaal). De voornaamste gesprekspunten waren: Wetenschappelijk onderzoek ja dan nee? Zo ja, wat houdt dit wetenschappelijk onderzoek dan in? In welke vorm moet dit gegoten worden? De SWOB-nota van de heer Frankfurther vond allerwege waardering als een gedegen en goed doordacht stuk werk maar stuitte toch op een aantal grote bezwaren, die in het kort neerkwamen op de volgende punten:

– Men achtte de realisatie van een stichting volgens het idee van de heer Frankfurther in de praktijk zeer moeilijk, zo niet onmogelijk.

– Men was bang dat er een vervreemding zou ontstaan tussen een intellectuele bovenlaag, die diepgaande wetenschappelijke analyses op allerlei stripverhalen uitvoert, en de 'gewone striplezertjes'.

– Met het bovenstaande in gedachten was het voor de meesten ook onduidelijk welke rol Het Stripschap in zo'n stichting zou gaan spelen en welk profijt zij daarvan zou hebben.

De bijeenkomst resulteerde tenslotte in de vorming van een werkgroep. Taak van deze werkgroep in de ruimste zin zal zijn het verzamelen van materiaal en het toegankelijk maken daarvan voor een ieder die belangstelt in strips. Uitgangs- en middelpunt daarvan zal het Stripdocumentatiecentrum in de UB zijn. De voorlopige leiding van de werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van Stripschap, Stripschrift en Documentatiecentrum, heeft op zich genomen voorstellen uit te werken voor de te volgen lijn.

Op 10 maart zal de werkgroep om 10.30 opnieuw bijeenkomen in het Centraal Station te Amsterdam.

Belangstellenden voor deze bijeenkomst (ook niet-leden) worden uitgenodigd schriftelijk te reageren bij de secretaris van het Stripschap: John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56hs, Amsterdam.

DE FILMOTHEEK

Gelukkig zijn er al velen onder u, die de 'Stripschapfilms' hebben gezien. Velen ook weten (allen horen te weten) dat het Stripschap deze films uitleent aan een ieder die daar heil in ziet. Voor zijn vereniging, klup, buurt, burgemeester, vrouw, kind of voor zichzelf. Dat gebeurt dan via de STRIPSCHAP-FILMOTHEEK.
Adressen en inlichtingen staan verderop in deze rubriek.

De films zijn typisch Stripschapfilms. Dat wil zeggen dat het geen tekenfilms zijn zoals je die overal kunt zien. Het zijn filmpjes die op een andere wijze uniek zijn, door de maker, door het tijdstip van maken of zonder meer door het verhaal. Het zijn tekenfilms voor de stripliefhebber. Sinds kort is de filmotheek uitgebreid met twee diaseries van ieder twee verhalen. Twee oude Tom Poes-verhalen en twee Amerikaanse horrorstrips, die ook beide de moeite van het lezen van de muur waard zijn. Tezamen nemen de films zo'n anderhalf uur in beslag, terwijl dat bij de dia's uiteraard van de leessnelheid van de langzaamste aanwezige lezer afhankelijk is. Wie de tijd over heeft om samen met bovengenoemde geestverwanten in de sfeer van strips te vertoeven, hij of zij neme kontakt op met een van de volgende personen:

Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13III, Amsterdam; (020) 355182 of:
P. Adriaanse, Wouwermanstraat 39IIII, Amsterdam.

AANBIEDINGEN UITSLUITEND VOOR LEDEN VAN HET STRIPSCHAP

Tot grote vreugde van velen weer leverbaar: plakboekjes, 8 stuks voor f 7,50.
Verdere aanbiedingen:
Simpelman f 2,65 – Bommelbibliografie f 3,95 – stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie f 12,50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar.

SAMENSTELLING BESTUUR:

Voorzitter: Martin Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11II, Amsterdam, (020)171332.

Sekretaris: John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.

Penningmeester: Wil Soyer, Overtoom 536I, Amsterdam, (020) 166113.

4e bestuurslid: Kees Helderman, Zocherstraat 60III, Amsterdam, (020) 168214.

Voorlopig bestuurslid: John M. Willemse, Dorus Rijkershof 5I, Amsterdam

OUDE NUMMERS

f 2,25 per stuk: 10 Aram; 11 Kraaienhove; 12 Koning Hollewijn; 14 Tekko Taks; 15 Panda; 16 Secret Agent X9; 17 Sjors van de Rebellenclub; 18 Bruintje Beer; 19 Paulus de Boskabouter; 20 Prins Valiant; 22 Robbedoes en Kwabbernoot; 23 Kappie.

f 3,25 per stuk: 25/25 (herdruk) Kresse; 31/32 Science Fiction; 33/34 Ketelbinkie; 35/36 Kuifje; 37/38 MAD; 39/40 Western; 41/42 Piloot Storm; 43/44 Gruwelstrips; 45/46 Felix; 47/48 oa Johan en Pirrewiet, Timoer enz.

TINA

EN DE NEDERLANDSE MEISJESSTRIP

door Frans Buissink

Frans Buissink werd op 28 september 1943 te Alkmaar geboren en doorliep daar respektievelijk kleuterschool, lagere school en Gymnasium. Vertoefde verder enige tijd op de Rietveld akademie, trok vervolgens 's lands wapenrok aan en diende het leger enerzijds als tolk-vertaler en produceerde anderzijds als taalinstructie een Russische strip. Na de Russische strip werd hij redakteur van het stripweekblad Sjors en in de herfst van 1971 hoofdredakteur van tevens Tina, Bobo en het educatieve weekblad Kijk. In het najaar van 1972 kwamen daar nog Donald Duck en Pep bij. Een waarlijke bliksemcarrière.
Verder is Buissink een plotter-achter vele anonieme produkties en waar anoniem wegvalt wordt plaats gemaakt voor het pseudoniem Buis.

Al vele jaren publiceert Uitgeverij OBERON (beevee, niet te vergeten), veha SPAARNESTAD. 'Het grootste weekblad voor meisjes', Tina. De formule achter dit commerciële succes, want dat is TINA, is doodsimpel: 32 pagina's elke week zoveel mogelijk gevuld met strips, speciaal gemaakt voor meisjes. Vreemder is dat een dergelijk blad pas zo laat op de Nederlandse markt verscheen en dat volksstammen geen barst begrijpen van die meisjesstrips. Terwijl er sinds onheuglijke tijden in Nederland strips geproduceerd en gepubliceerd werden, werd er nooit aandacht besteed aan een blad dat zich in zijn strips speciaal zou richten tot die belangrijke helft van de Nederlandse Jeugd, de moeders van onze kleinkinderen. Eigenlijk heeft Woman's Lib deze discriminatie lelijk laten liggen. Er werd natuurlijk wel wat aangecompromist in de diverse jeugdbladen, maar echt van harte ging het nooit.
In Good Old England, Europa's bolwerk van conservatisme kent men het verschijnsel stripblad-voormeisjes al van ver voor de oorlog. Hoe het ook zij, de meisjes horen er nu bij. Bij striplezend Nederland. Of niet soms?

Smakeloos?

Toch is het nog altijd zo, dat er sinds jaar en dag 28 strippagina's per week verschijnen, die bij stripkenners onopgemerkt zijn gebleven. Liefhebbers van de aloude en klassieke strip hebben hun verklaring bij de hand: wat er in Tina verschijnt is geen strip. Okee. Maar wat is het dan wel? Zijn die Tinastrips werkelijk zo weinig bande dessinée, dat ze het vermelden niet waard zijn? Als we dit zonder meer aannemen is het succes van Tina toch moeilijk te verklaren.
Volgens mij mankeert hier toch een brok emancipatie. We hebben strips altijd bekeken met manneogen, met een mannelijk gevoel voor humor en een mannelijke zucht naar avontuur in ons saaie kantoorleven. Alvorens een lans te breken voor de onbekende en onbeminde meisjesstrips, zal het eerst noodzakelijk zijn wat te poerikken in het koffiedik van de vrouwepsyche. Dat moet. Toen mij voor het eerst gevraagd werd me eens stevig te bemoeien met TINA, dat toen nog een integrale overname was van het Engelse Princess Tina, heb ik daar de eerste tijd stevig tegenaan gehikt. Wat daar vertoond werd kwam mij als Sjors-jongen zo afgrijselijk voor, dat ik me niet kon voorstellen hoe iemand in Nederland daar lol aan kon beleven. Was dan plotseling de smakeloosheid verheven tot selling point? De oplage cijfers wezen in die richting. Gelukkig heb ik dit geweigerd te geloven. Op zoek naar de ziel van Tina, moest ik zien iets te begrijpen van de vrouwelijke psyche. Mijn hemel, -kan een man een groter mysterie tegenover zich vinden? Als je nu genoeg puf hebt om je enige tijd tweeslachtig op te stellen kom je een heel eind. Nu weet ik, dat er op het gebied van meisjesstrips specialistenwerk ligt te wachten.

Emoties

Bij het maken van een meisjesstrip ben je er namelijk niet met wat krullend haar en een rok voor de hoofdfiguur. Oplettende lezertjes zullen vermoeden dat de verschillen dieper liggen, ook als het over strips gaat. Het verschil begint hier, dat het avontuur voor het meisje zich afspeelt binnen emoties. Voor haar is het niet zo belangrijk wat de handeling nu precies is alswel hoe ieder het gebeurde ervaart. Kijk, en daar hebben we het. Het zal iedereen opvallen, dat het in een meisjesstrip riegelt van de close-ups. Rauswerk wordt er dan gedacht. Maar die tekenaar heeft die close-ups hard nodig om de lezeres te laten zien hoe ontzettend verdrietig, blij of teleurgesteld Anoesjka-of-zoiets wel niet is. Dat wil die lezeres nou zo verschrikkelijk graag weten. Van zo'n tekenaar wordt dan ook geëist dat hij zijn karakters goed kan laten acteren. Zonder acteren is er geen verhaal. Het is voor de Tina-lezeres niet zo belangrijk, waar het verhaal zich afspeelt, als de situaties maar herkenbaar blijven als aanknopingspunten voor haar eigen medevoelen. Gekke, ontroerende of ijzingwekkende intermenselijke reacties zijn voor haar de jungle, waarin gezocht wordt naar de schat van het geluk.

Haar avontuur heeft geen verre landen en vreemde volkeren nodig. Zoals een hoofdfiguur uit een mannestrip graag wisselt van decor, wisselt zijn vrouwelijke collega uit Tina graag van kleding en kapsel. Ze is modebewust en kleedt zich zoals een vrouw naar de aard van haar stemming. Waaruit mag blijken dat vrouwelijke stripfiguren hygiënischer door het leven gaan dan de jongens helden, waarvan sommigen zich al tientallen jaren behelpen -bah-o-bah- met hetzelfde broekje en truitje. Alles bij elkaar toch wel iets heel anders dan we gewend waren.

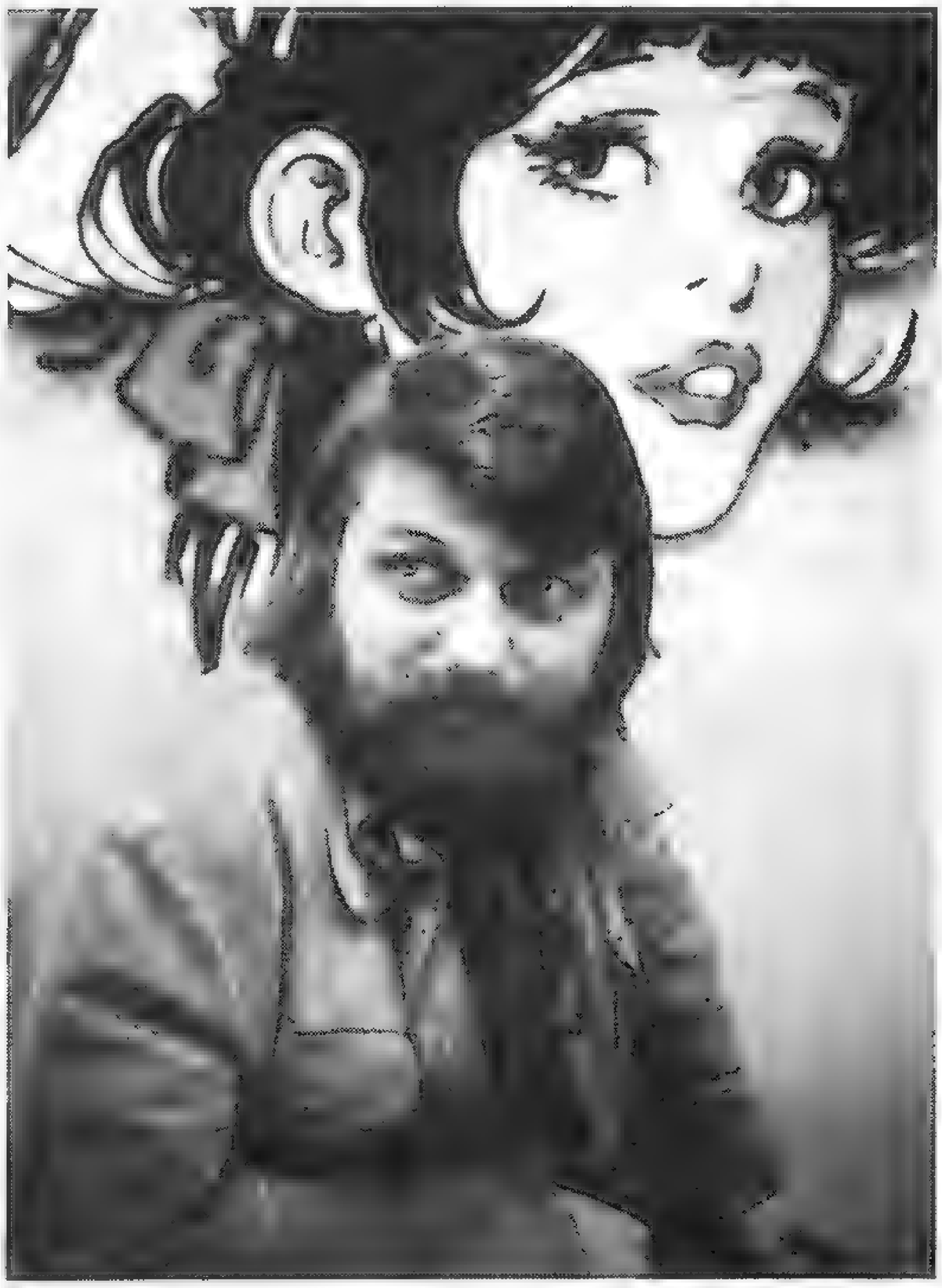

Wat nu?

Wel anders, maar eigenlijk niks schokkends zo'n meisjesstrip. Voor velen, heb ik gemerkt, was het bovenstaande verhaal een soort onthulling van de steen der wijzen. Gelukkig voelt Rudy-Jansen-van der Werff dit allemaal feilloos aan. Zij maakt op het ogenblik Tina. Toen ik haar een half jaar geleden vroeg een flinke Nederlandse produktie voor Tina op poten te zetten, zag ze het allemaal meteen zitten, alhoewel het toch wel heel andere koek is dan Donald Duck, dat ze vroeger geredigeerd heeft, of 'De Donderpadjes', de strip die ze op het ogenblik samen met Berck produceert voor Sjors. Haar gevoel voor humor heeft ze nauwelijks nodig bij Tina. Dat is misschien toch iets wat mannen beter kunnen dan vrouwen: lachen. Huilen schijnt meer bij hun moederrol te passen. Volgens Rudy en mij moet er in zo'n meisjesstrip ook flink wat afgebruld worden om tot een zelfde populariteit te raken als van Asterix. Gewapend met al deze nieuwe inzichtjes kunnen we toch een stuk beter die Engelse truttige strips waarderen. Ze zijn in ieder geval met veel vakmanschap gemaakt. De tekeningen kunnen natuurlijk beter, maar wat willen we nou van een land met een schilderkunstige traditie, die het niet halen kan bij die in Nederland en België. Ook weten we nu, als we driftig gaan bouwen aan Nederlandse meisjesstrips, wat we aan het doen zijn en dat kunnen niet alle stripmakers zeggen. We hopen de Nederlandse produktie ver boven die van Engeland uit te tillen. Een aantal namen van lieden, die zich nu met meisjesstrips bezig houden lijken daar garant voor te staan. Zo heeft Rudy The Tjong King, Piet Wijn, Patty Klein, Andries Brandt, George Mazure, Gideon Brugman, Lo Hartog van Banda, Börge Ring en gastarbeider Attanasio bereid gevonden mee te werken. Ook nieuwe talenten zijn opgedoken. De eerste pagina's Nederlandse produktie zijn gedrukt. Dagelijks groeit de voorraad uitstekend materiaal. Het redactielokaal van Tina gonst van het plotten. Hou het in de gaten. Lees en bekijk eens de meisjesstrip uit Nederland, een beetje vrouwelijk, met een gevoel voor psychologisch avontuur. Misschien is het verwant aan 'Karins verdriet', 'Sonja's eerste liefde', 'Geen tranen voor Fanny' en 'Loes slaat zich er door heen' door Jans Tjeerkemma-Thijssens, geen mannelektuur. Maar waarom is jeugdsentiment hier niet van toepassing maar wel op 'Avontuur in de blauwe Bergen', 'De smokkelaar van het duivelseiland', 'Pim Pienter knapt het op' en 'Het spook van Knekeldal', allen van de geheimzinnige hand van de pseudonimicus Kaver (Karel Verhagen, voor insiders)? Achter al dit geschrijf en geteken staat een menigte lezeressen, die tussen de bladzijden zoeken wat ze tussen de muren van hun hoogbouwwoninkje niet vinden. Zij zijn onze jury. Zij hebben gesproken. Wat zullen wij rechters dan nog? Op naar een nieuw vakmanschap.

Frans Buissink
Hoofdredacteur Jeugdbladen
Oberon BV.

Piet Wijn

Börge Ring

Gideon Brugman

oprechte stripper wordt country tripper

COUNTRY GAZETTE

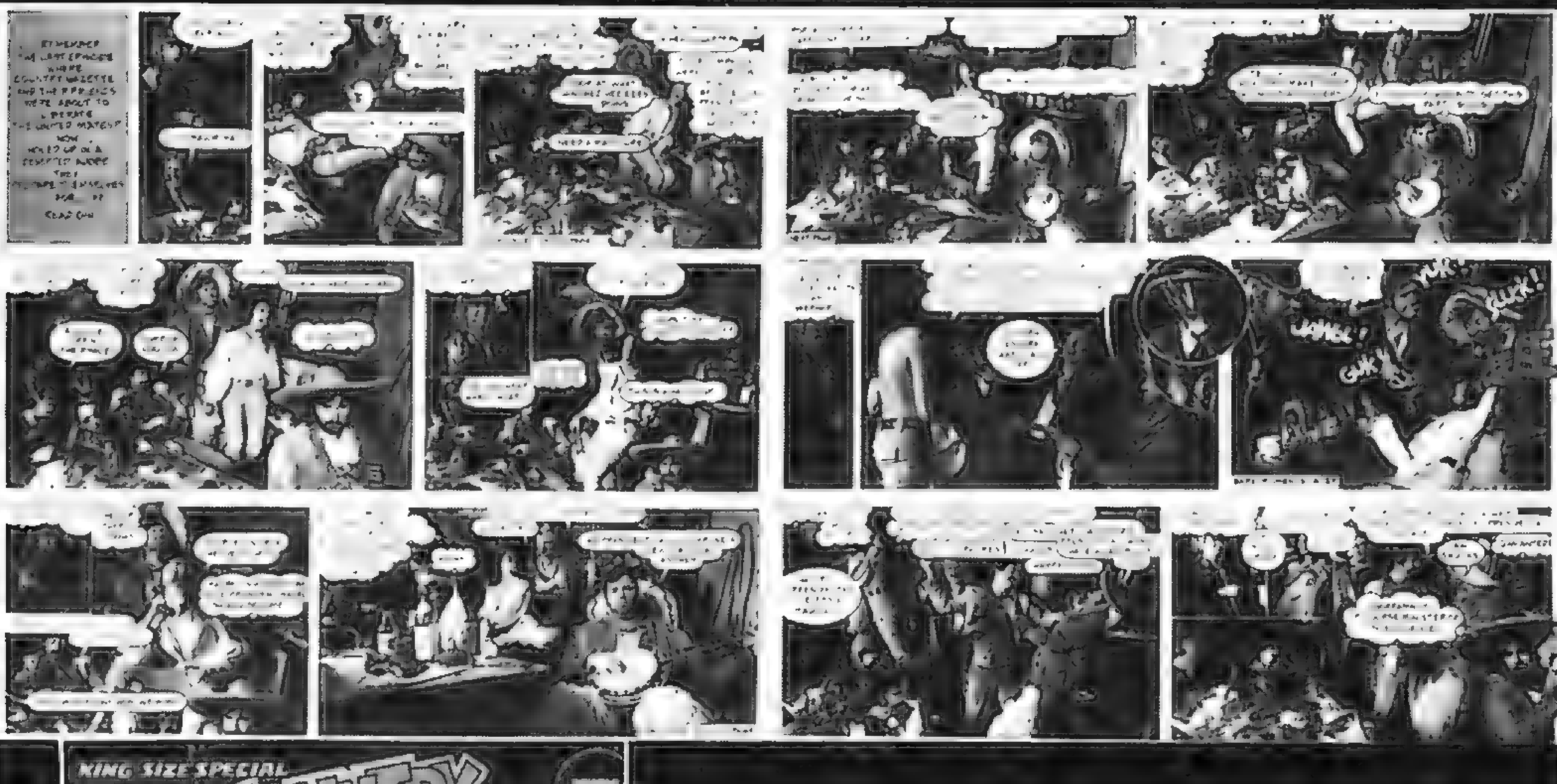

TIJDELIJK IN PRIJS VERLAAGD.

COUNTRYGAZETTE/A TRAITOR IN OUR MIDST!
Country genre magazine (vol 2. ex Bovema's)
UAG 29404

BOVEMA
The leaders in Entertainment

WILLY IN HAARLEM

door Bob Haboldt

Zaterdag, 16 december jl., was het een grote dag voor de kleine kiosk van het Haarlems Weekblad in de Anegang te Haarlem, want niemand anders dan de grote kindervriend Willy Vandersteen signeerde hier zijn boeken.
Dit festijn duurde vanaf een uur of elf 's morgens tot half vier 's middags. Het liep er storm, vele stripliefhebbers uit Haarlem en omgeving vulden hun kollekties aan met gesigneerde exemplaren. Stripschrift-lezer Bob Haboldt, daar aanwezig, maakte van de gelegenheid gebruik en kreeg antwoord op enige dringende vragen.

—Uw nieuwste strip 'Robert en Bertrand'; wanneer kunnen wij die in Nederland verwachten?
W. V.: Het zal niet lang meer duren voor hij in het Algemeen Dagblad verschijnt, deze publikatie duurt ongeveer 2 maanden en dan duurt het nog enkele maanden voor hij in boekvorm verschijnt.
—Wat voor soort strip is Robert en Bertrand?
W. V.: Het is afgeleid van een volksroman die vroeger ook in Nederland is verschenen. De tijd van omstreeks 1800 heeft mij altijd al geleken. Je hebt ook gemerkt dat die tijd enorm succes heeft bij het publiek, denk maar aan de bekende T.V.-series zoals de 'Forsythe Sage' en de 'Klop Op De Deur'. En het is tenslotte een melodramatisch genre met een knipoogje naar het publiek. In België verschijnt het alweer een tijdje in de Standaard en ik heb vele brieven van mensen gehad die het geweldig vonden.
De oorsprong is Parijs, 1813, toen werd het opgevoerd als toneelstuk maar toen waren Robert en Bertrand echte misdadigers, later werden het echter schelmen die de rijken van het overtollige ontlasten.
—Hoe zat dat met de oranje omslag van de eerste Suske en Wiske-Ciso?
W. V.: Kijk, die jongens wilden een uitgave doen en die hebben me dat gevraagd. Ze wilden echter de gewone Suske en Wiske nabootsen met dat oranje, maar dat mochten ze in geen geval doen, later hebben ze dat veranderd. Ze hebben het niet met opzet gedaan, ze hebben niet beseft dat dat verkeerd was.
—Wat vindt u van het groot Suske en Wiske-boek?
W. V.: Het is verkeerd om dat in de handel te brengen, omdat zoveel kinderen al enkele van de 4 afgedrukte verhalen hebben. Ik heb er persoonlijk dus ook harde kritiek op, maar ze hebben niets aan mij gevraagd . . .
Bent u alweer met een nieuwe strip begonnen?
W. V.: Ja, het heet 'De Geuzen' iets in de zin van het Spaanse Spook, 16e eeuw dus. Daar ben ik pas mee bezig, ik heb net het scenario geschreven en de figuren ontworpen. Het zal voorlopig maar met een plaat per week in het weekblad 'Ons Volk' verschijnen. Het is komisch, net als Asterix, half historisch dus.
—Hoe lang bent u nog van plan door te gaan met tekenen?
W. V.: Wat een vraag! Hoe lang geef je me nog te leven?

—Kunt u iets vertellen over de jubileum uitgave volgend jaar ter ere van het 25-jarig bestaan van Suske en Wiske?
W. V.: Die zal, buiten een levensbeschrijving en de geschiedenis van Suske en Wiske, Rikkie en Wiske en het Spaanse Spook bevatten, beide helemaal in originele vorm. Het is nog niet gedrukt maar er is al heel wat vraag naar.
—Zoudt u maatregelen treffen tegen illegale herdrukkers?
W. V.: Nee, maar het copyright berust bij de uitgeverij en die zal er wel werk van maken.

binnenkort verschijnt:

Rudolf Geel en R. H. Fuchs

SCHIJNHELDEN EN NEPSCHURKEN

beschouwingen over het beeldverhaal

Waarom mag **Obélix** nooit verliezen?
Wat schuilt er achter de listen van **Tom Poes?**
Zal **Mao** via strips de wereld verbeteren?
Hoe ziet de drieëenheid van **Kuifje** eruit?
Waarom zijn **undergroundstrips** vaak zo smerig?
En hoe komt het toch dat **Snoopy** een vliegheld wil zijn?

Weinig tijdschriftpublikaties hebben de laatste jaren zoveel succes gehad als de artikelen van Geel en Fuchs over strips in bladen als Stripschrift, De Gids, Handelsblad/NRC en De Tijd.
Deze artikelen, vermeerderd met een aantal niet eerder gepubliceerde, verschijnen nu in boekvorm.

Lezers van Stripschrift mogen dit rijk geïllustreerde boek niet missen!

Schijnhelden en nepschurken bevat artikelen over onder meer:
Astérix, Kuifje, Tom Poes, Lucky Luke, Eric de Noorman, Maostrips, Peanuts, Krazy Kat, Little Nemo, undergroundstrips, Blueberry, de Smurfen, Panda, Bruintje Beer, Dick Bos, de strip als massacultuur, de functie van de held in strips en verder commentaren op de wijze waarop in verschillende strips **het beeld** functioneert.

Schijnhelden en nepschurken verschijnt omstreeks 15 april bij

Meulenhoff Nederland

M

AVRO STRIPKWIS

door Sandra Griffioen

Het lijkt het Witte Huis wel, mompel ik verstoord tegen Hans Matla, als we de NOS-studio binnen getreden zijn en ongeveer een kwartier op wachtgeld worden gezet omdat de portier telefonisch de door ons verstrekte gegevens — 'we komen van Stripschrift en zijn uitgenodigd om de AVRO-opnamen van de stripkwis bij te wonen' — moet 'sjekken'.
Uiteindelijk blijken we de proef met goed gevolg te hebben doorstaan en mogen we het heiligste der heiligheden, i.q. de opnamestudio betreden.
En 't is niet mis, dat moet gezegd. De inmense kamera's en vele drukdoende floormanagers, of hoe die lui mogen heten, maken op ons leken de verwachte indruk.

Hans sluipt omzichtig, niemand storend, want dat mag niet, rond om wat unieke plaatjes te schieten voor ons blad en ik kruip tussen een menigte kinderen op de tribune om vanuit 'de hoogte' het repeterend gedoe te aanschouwen.
Dat kan nooit goed gaan, denk ik, als ik het drukke en zenuwachtige geijver bezie en presentator Karel van de Graaf na een door het proef team kandidaten fout beantwoorde vraag nog niet blijkt te weten hoe nu de verdere procedure is. Achteraf blijkt dit, met nog vele andere missers, slechts een zenuwe-foutje. Dan om vier uur, nadat we even in de NOS-kantine de gelegenheid hebben gehad om televisie-grootheden als Ambtenaar Ogterop Deux (van 'Kunt u mij de weg naar Hamelen vertellen, meneer? ') en Toppop-bekendheden als Ad Visser en swinging Penney de Jager aan te gapen, beginnen de serieuse opnamen. De proefkandidaten zijn vervangen door de echte veelweters, de tribune is gevuld met een — met een van de kandidaten meegekomen — luidruchtige, met spandoeken, toeters en ratels uitgeruste schoolklas, de presentator, juryleden en aanwezige striptekenaar zijn zachtroze geschminkt. Alles verloopt vanaf dat moment zo soepel en precies binnen de 25 geplande minuten dat ik grote bewondering krijg voor de alles-regiserende Anneke Hoog-Antink, onzichtbaar in de regiekamer, en producent Jan Kelder.

De kwis begint met een serie typerende beelden van de in de betreffende uitzending onder de kennersloep te nemen stripfiguur. Bij deze opnamen gaat het om Suske en Wiske. Rudolf Geel voorziet met melodieuze stem de vertoonde plaatjes van een door hem geschreven uitleggende en lichtelijk ironisch getinte tekst. Rudolf nam overigens ook deel in de redaktie van het totale programma en stelde o.a. de kennisvragen samen.

Vervolgens valt het kamera-oog (kijk: het rood-oplichtende lampje) op de presentator Karel van de Graaf, die het overigens nu uitstekend doet, en op de aan weerszijden van hem opgestelde kandidaten. De teams die in de stripstrijd tegen elkaar uitkomen bestaan elk uit twee personen, kinderen in de leeftijdsgroep van 10 tot 15 jaar. Hoe jong lijken zij nog, maar hoe veel weten zij reeds!
De jury wordt voorgesteld: Kees de Bree en Martin Wassington, bekende namen, ook de aanwezige striptekenaar, in dit geval natuurlijk de weergaloze Willy Vandersteen die een en ander met gepaste trots zit aan te kijken.
De eerste vragen worden afgevuurd en raak beantwoord, in nodige gevallen springt de jury in, want ook die willen in beeld. De achter het panel opgestelde levensgrote Suske en Wiske-figuren worden meer en meer belicht naar gelang het aantal goed beantwoorde vragen. Voor elke goed beantwoorde vraag 10 punten en weer een streepje meer licht op de stripfiguur. Het team dat het eerst zijn stripfiguur helemaal (of het meest) belicht heeft, is winnaar. Er kunnen ook jokers ingezet worden, drie in totaal dat levert een dubbel aantal punten op. Ter afwisseling van de louter kennis-vragen worden aan de kandidaten opdrachten (zogenaamde doe-vragen, samengesteld door Kees de Bree) gegeven. 'Tekenen jullie eens naar beste kunne Tante Sidonia'. Het resultaat is bedroevend, maar het lijkt en Willy Vandersteen schijnt tevreden, al zet hij na afloop van de uitzending nog even een goede Sidonia op het doek. Al was het maar ter vergelijking. Natuurlijk wordt tijdens de uitzending door Karel nog even een informatief gesprekje gehouden met Vandersteen, die voor de kamera mag demonstreren hoe hij vlug en kundig Wiske op papier zet.
Dan is het afgelopen. Het leek maar zo kort. Alle kandidaten krijgen een originele tekening van Willy Vandersteen, het winnende team wordt een reis naar de studio van een bekende striptekenaar in het vooruitzicht gesteld. Vreugde alom. Karel stelt nog even de huiskamervraag. De nu helemaal niet meer te houden kindermenigte op de tribune snelt toe op hun driftig handtekeningen zettend en Suske en Wiske-koppetjes tekenend idool. Het studiopersoneel haalt opgelucht adem. Op de veelvuldig opgestelde monitoren verschijnt de titelrol: AVRO's stripkwis met medewerking van Het Stripschap en Oberon. De presentator, juryleden, regiseuse en producent beraden alweer over de toch nog gemaakte 'foutjes'. Wij druipen af, weten genoeg, hebben veel gezien.

De uitzending van de AVRO stripkwis-serie vangt aan op 30 april aanstaande en daarna op iedere maandagavond. Zeven in totaal, gewijd aan Suske en Wiske, Sjors en Sjimmie, Lucky Luke, Astérix, Tom Poes (of zo u wilt Heer Bommel), Kuifje en Donald Duck.

NIEUW REALISME

door Rob van Eijck

Om het nieuwe jaar goed te beginnen kwamen op 8 januari een vijftal mensen bijeen om te proberen de wereld enige originele zienswijzen over het nieuwe realisme in de strip te openbaren. Onder hen waren drie leden van de redaktie en twee vooraanstaande persoonlijkheden in de wereld van de strip, bij wie een groot inzicht in deze materie verondersteld mag worden. Dit waren Martin Lodewijk en Ton Koninckx, terwijl Fred Julsing, Frans Netscher en Rob van Eyck als redaktieleden de groep kompleteerden. Zoals verwacht mocht worden namen de beide strip-professionals het leeuwedeel van de diskussie voor hun rekening, waarbij ze zich niet ontzagen het regelmatig met elkaar oneens te zijn.

Het werd een uiterst geanimeerd, maar niet altijd even samenhangend gesprek over de eksponenten van het nieuwe realisme, met name Blueberry en Bernard Prince/Comanche. Hieronder volgen dan enige flarden van dit gesprek; misschien zal het een teleurstelling voor u zijn, wanneer u de naar voren gebrachte ideeën zelf ook al uitvoerig hebt overdacht, maar toch hopen we dat het meerendeel van u er nog iets wijzer van zal worden, als u tenminste de onsamenhangende gespreksflarden kunt volgen.

'VROEGER DROEG DE HELD EEN WITTE HOED, NU ZITTEN ER ZWEETPLEKJES OP'

Wat zijn de invloeden die merkbaar zijn in de nieuwe realistische strips?

F.–Giraud bijv. is heel sterk beinvloed door mensen als Milton Caniff?

M.–Meen je dat nou? Door Caniff?

F.–In zijn zwart-wit opvattingen; daar is erg sterke invloed, vind ik.

T.–Ik vind niet dat je het binnen de strip moet zoeken; ik vind dat er veel meer invloeden van de film zijn, van de spaghetti-westerns.

M.–Ja, als mentaliteit.

F. In die modieuze tekeningen.

T.–Ik geloof dat de illustratoren eigenlijk nog veel meer invloed hebben gehad; illustratoren die van die science-fictionachtige tekeningen maken, voor korte verhalen en affiches en zo.

F.–Ik herken er toch meer de kamera-instellingen in die gebruikt worden in de spaghetti-westerns. Ik geloof dat vooral die Italiaanse western erg belangrijk is geweest.

M.–Giraud is Jijé in cinemascope. Het komt in Europa gewoon allemaal uit Jijé voort. Giraud en, hoe

aktie bij Comanche

INTUSSEN
HAMMER! HAAK DEZE WAGON AAN DE ACHTERKANT LOS! VLUG!
VUUR-WAARTS! ZIJN DE DAP PUREN BANG VAN HET VUUR?
MET WZEREN PAARD IS VOOR VOLLIE!

aktie bij Blueberry

heet die man, Hermann, zijn uiteindelijk toch voortvloeisels van Jijé en daarbij is Girauddegene geworden die het vorm gegeven heeft. Hij is overigens de laatste tijd toch al weer op een *ander vlak bezig.* Hermann is op het ogenblik, in dat laatste verhaal van Comanche, in Kuifje, erg impressionistisch bezig, met toetsjes, en daar zit misschien wel wat in.

Maar het belangrijkste is dat de tékeningen tegenwoordig zijn gaan overheersen. Dingen als in Comanche bijv., dat omhoogschieten van de revolver bij de terugslag, dat is een beetje ziekelijk, dat is zoeken naar effekten en dat heeft de spaghetti-western ook. En Sam Peckinpah heeft dat ook, weet je, in de 'Wild Bunch'; en Sergio Leone natuurlijk ook. Dus niet meer: een vent wordt neergeschoten en valt dan voorover, nee, het wordt allemaal naar voren gehaald.
T. -Het is tegenwoordig eigenlijk helemaal niet schokkend meer, al die bloedspatten . . .
F. -Het is een soort kompensatie voor die preutse tijd van vroeger.
T.—Eigenlijk is het amoreel.
M.—Ik vind juist het tegenovergestelde. Vroeger was het vergoelijkend. Iemand wordt doodgeschoten, maar dat ziet er toch allemaal nog vrij netjes uit.
T.—Maar vroeger had het altijd iets tragisch als er iemand werd doodgeschoten; nu is het gewóón, zo van: nou ja, alla . . .
M.—Het is geen ernstige zaak meer als er iemand wordt doodgeschoten, maar allemaal wel erg bloederig en zo ís het ook. Het maakt indruk op een ander vlak, het is realistischer, het is wat reëler. De wereld houdt niet op wanneer er een vent wordt neergeschoten.
T.—Maar vroeger was het allemaal nogal een ernstige zaak, maar nu . . .
M.—Nee, vroeger werd het gedramatiseerd, vroeger werd van een molshoop een berg gemaakt. Het werd gelijk gemythologiseerd; er werd iemand doodgeschoten, christenezielen nog an toe, verschrikkelijk . . .
T.—Maar in bijv. die Trinity-films is het geweld gewoon een lachertje geworden. Daar bestaat helemaal geen pijn meer. Het is eigenlijk Lucky Luke door normale mensen gespeeld.
M.—Dat is natuurlijk in die oude films precies eender. Daar wordt iemand neergeslagen, die voelt ook geen pijn, die staat op en lacht weer. Die Franse films, van Cartouche bijv., waren daar berucht om, die kerels sprongen juichend in het gevecht en zo.
F.—Maar daar hebben ze nog wel iets van gehouden, vind ik; balustrades van balkonnetjes zijn nog altijd even zwak.
M.—Maar tegenwoordig vallen ze wat uitbundiger, het wordt zó gedaan dat de kijker duivels goed ziet dat die balkonnetjes zijn voorbewerkt. Ik moet trouwens eerlijk zeggen dat ik me afvraag wat er in werkelijkheid gebeurt, als een vent tegen zo'n balkonnetje aangeknald wordt. Ik denk toch dat hij er doorheen gaat.
F.—Dat ligt er aan; ik denk dat je, als je met je rug tegen een balkonrandje aangeslagen wordt, eerder een pijnlijke rug hebt dan dat het balkonnetje wat heeft.
M.—Ja, akkoord, een balkonrandje op Soestdijk misschien, maar zo'n balkonrandje in een door twee man op een vrije zaterdagmiddag in elkaar gestampte saloon . . .
T.—Maar in hoeverre is de stijl nou veranderd, zit het in de verhalen, in de tekeningen?
F.—Ik vind dat ze in die nieuwe strips, vooral in Bernard Prince, dingen bedenken die bijna surrealistisch geworden zijn.
M.—Ik zou er op willen wijzen dat de belangrijkste nieuwe realisten door twee verschillende schrijvers gemaakt worden, je hebt Charlier en je hebt Greg, ik kan zo gauw geen andere verzinnen. Nou, daarvan is Charlier gewoon de stripschrijver en Greg toch een manierist. Greg schrijft ook Bruno Brazil, heb ik me laten vertellen.
T.—In Pilote heb je ook nog Druillet, die van die hele grote platen maakt.
F.—Dat staat er buiten, natuurlijk.
T.—Waarom? Ik vind dat die er wel bij hoort.
F.—Je kunt hoogstens gaan tot die Spaanse strip, Haxtur.
M.—Nee, ook die niet, die heeft er gewoon helemaal niets mee te maken. Ik vind dat infeite veel Amerikaanser . . . Nou ja, die knaap ligt er tussen in; maar zodra hij in 'Creepy' tekent, hoort hij er niet meer bij.
F.—We kunnen in ieder geval stellen dat Hermann erg beïnvloed is door Giraud, vooral in zijn type-casting.
R.—Wat hebben Charlier en Giraud vóór op Greg en Hermann?
F.—Bernard Prince koketteert erg met instellingen, met kamera-instellingen. M.—Dat is voor een groot deel debet aan de schrijver.
F.—Ja, maar Hermann doet erg vro-

de klassieke wittehoeden-cowboy

lijk mee. Bijna iedere kamera-instelling vind ik altijd net té gezocht. Wat er in Blueberry gebeurt vind ik organischer dan wat er in Bernard Prince gebeurt, het is vanzelfsprekender.
M.—Weet je, in Blueberry wordt er een verhaal verteld en in Comanche . . . Het komt er uiteindelijk toch weer op neer dat je gaat praten over wat nou wél strip is en wat niet. Ik vind Comanche, zeker de verhalen die in dat boek staan, weinig met strip te maken hebben; maar dat laatste verhaal van Comanche vond ik heel wat beter en misschien wordt het nog wel wat. Ik heb me in Blueberry ook vergist, ik dacht Blueberry wordt ook niks; maar dat is erg goed geworden.
F.—Bernard Prince is niet geloofwaardig meer, op de een of andere manier; altijd die plooi in zijn broek, hè; en in de akeligste situaties heeft hij altijd nog een zeer modieus overhemd aan. En om de een of andere reden haat ik ook dat witte haar van die gozer. Kijk, waar Giraud gewoon een lekere plooival gebruikt, zit deze jongen helemaal ziekelijk dóór te werken.
M.—Dat komt omdat hij gewoon niet kan tekenen.
F.—Hij kan veel minder tekenen, maar het heeft natuurlijk met smaak te maken.
M.—Laten we het zo zeggen: ik vind dat het nieuwe realisme in tegenstelling tot de Jijé-richting en in zekere zin ook de Cuvelier-richting, toch eigenlijk de overwinning van de ploeteraars is. Giraud en Hermann zijn eigenlijk geen tekenaars, maar ploeteraars. Ook Giraud; bekijk zijn beginjaren eens, en dat klinkt gek, maar eigenlijk kan hij niet tekenen. Jijé is een tekenaar pur sang. Zo'n Giraud heeft inderdaad door ploeteren en omdat hij een bepaalde hoeveelheid smaak heeft, goede smaak, ontzettend veel bereikt. Maar Hermann heeft van smaak tot nog toe niet veel blijk gegeven.
T. Vóór de oorlog en vlak na de oorlog waren er eigenlijk mannetjes aan de gang diegoed poppetjes konden tekenen. En nou zijn het eigenlijk dekorschilderaars geworden. Ze schilderen ook meer dan dat ze tekenen.
M.—Ze werken meer in toetsen, inderdaad; het is ook niet voor niets dat ze zo graag hun eigen covers schilderen en die zetten ze dan echt in kleurtjes op.
T.—Vroeger stond de achtergrond écht op de achtergrond, het ging vooral om de mannetjes, wat die deden, die waren vroeger konstant wat aan het dóén. En nou vind ik de aktie eigenlijk een beetje ondergeschikt.
F.—Ik vind dat ze met dezelfde aandacht waarmee ze de achtergrond maken ook de aktie in beeld brengen.

M.—De enige die daar toch echt doorheenkomt is Giraud, dankzij Charlier.
F.—Is dat dankzij Charlier?
M.—Ik geloof, dat als hij het op zijn eentje zou doen . . . Er wordt gewoon op een enorm goede manier een verhaal verteld. Charlier houdt, naar mijn idee, Giraud in toom.T.—Het nieuwe realisme is een moeilijk onderwerp omdat het zo'n breed onderwerp is. Wie hoort er wél bij en wie niet? Waarom hoort zo'n Druillet er nou niet bij, bijvoorbeeld?
M.—Nou, we hebben het over het nieuwe realisme en wat die Druillet maakt is in ieder geval niet realistisch. Het enige waaraan je dat zou kunnen relateren is Jack Kirby en de Marvel Comics en dat vind ik in geen geval het nieuwe realisme.
T.—Ik vind toch wel dat hij er bij hoort. Als je vroeger zo'n stripblaadje bekeek dan stonden alle tekeningen zo vast als een huis, het was ontzettend star eigenlijk; en bij Druillet zit de tekening eigenlijk achter het blaadje, het zit er niet meer op.
F.—Ja, het zal ongetwijfeld erg goed zijn voor mensen die regelmatig spuiten.
M. Er is niks dat nou echt beweegt, dat ook maar enige dimensie heeft. Dat is nou iemand die ekspressionistisch tekent.
F.—Surreëel. Deze gasten zijn LSD-freaks.
M.—Ik ben het niet met je eens, maar dit past verder helemaal niet in deze diskussie.
R.—Jullie zeiden daarnet: Giraud heeft het gehaald, of hoe je dat verder ook noemen wilt, want hij heeft smaak. Kun je dat nog verder uitleggen?
F.—Die smaak houdt de beperking in. Als je de stofaanduiding van Hermann vergelijkt met Giraud, zie je dat Giraud zich weet te beheersen en Hermann gewoon altijd maar doorgaat. Hermann is veel meer een slaaf van zijn penseel.

M.—Ik vind het vrij zinloos te praten over plooivallen en zo. Ik bedoel, laten we even wel wezen, zo'n jongen als Milton Caniff bijv., wat die af en toe van zijn plooival maakt, dat is huilen met de pet op. Maar die jongen maakt tóch een geweldige strip. Op zich is het niet zo belangrijk, het enige is: wat doen ze er mee. Ik vind dat Hermann en Greg niet mijn populairste strip maken, ik ben er niet kapot van; terwijl ik van Blueberry, zeker zoals die de laatste jaren is, wél kapot ben.
R.—Het is dus allemaal overdone bij Hermann, in de tekeningen, in de details, in de aktie?
F.—Ja, dat geldt speciaal voor zijn kamera-instellingen.
R.—Dat vind ik helemaal niet. Ik vind juist dat er voor dat hele verhevigde, wat jij dan noemt: net effe teveel, een hele grote aktie ontstaat.
F.—Ja, zeer snel vertelde verhalen, inderdaad, turbulent als de ziekte. Maar als je nou gewoon zijn onderwerpen eens bekijkt, die merkwaardige toestanden in woestijnen en oases; er komen zeer gezochte voorwerpen in voor als die auto, die pantserwagen; en dan het idee om een Harley-Davidson met zijspan op een schip mee te nemen en daar óók nog iets mee te beginnen, dat vind ik erg gezocht allemaal. M.—Ik vind het niet gezochter dan dat jij Wellington Wish in zo'n Morgantje laat rijden, gewoon omdat jij dat een leuk autootje vindt. Dat wordt door Hermann om eksakt dezelfde reden gedaan. En die voorbeelden kun je in mijn strips ook aanwijzen.
F.—Zo'n Morgantje kies ik als een soort verlengstuk van een figuur die het niet haalt, voor mijn gevoel. Kijk, Wellington Wish speelt in Engeland; als ik nou konstant allerlei Morgantjes zou neerzetten, of grote Rolls Royces, en nooit een normaal mini-Morrisje, zou ik hetzelfde bereiken als Hermann in Bernard Prince.
M.—Ik ben het niet met je eens. Weet je, het is heel waarschijnlijk dat Hermann op dat moment een plastic modelletje van een Harley had en dat gewoon een mooi ding vond, lekker om te tekenen; en om dat soort redenen zet ik ook wel eens dingen in mijn strips. Ik vind

MIJN HELM! HIJ HEEFT MIJN HOOFD GERAAKT. MAAR IK MOET BLIJVEN STAAN!
IN EEN LAATSTE KRACHTSINSP IG WERPT H
ZICH, HET ZWAARD VOORUI GOLD
DAN ZAKT HIJ

Psychedelische invloed bij de Koene Ridder

Bernard Prince & Co in de woestijn

Typisch spaghetti-western shot

spaghetti-kleding bij Comanche

dat helemaal niks om af te keuren. Ik zie ook helemaal niet in waarom een gezochte situatie te veroordelen zou zijn.
F.–Het is hetzelfde gezochte als dat witte haar, waar ik de pest aan heb, en die plooi in zijn broek. Dat heeft gewoon met vormgeving en smaak te maken.

M.–Maar het zijn vaak dingen die erg toevallig ontstaan. Zo'n Bernard Prince is ontstaan uit een paar korte verhalen van vier pagina's en Hermann realiseerde zich toen de importantie van bepaalde dingen natuurlijk niet. Hij moest een haarkleur hebben en om dat nou geel te maken, da's ook weer zo wat, dus hij maakte dat wit; en in de loop der jaren is de mode veranderd en nou zit hij ineens met een grote kop met wit haar; nou zit hij er aan vastgebakken. Dat zijn vaak dingen die helemaal niet met opzet ontstaan. Maar wat mij tegenstaat in de verhalen van Bernard Prince is dat verschrikkelijk moraliserende toontje.
F.–Dat korte verhaal met die miljonairsdochter, herinner je je dat nog?
M.–Of dat Barney op z'n knieën gaat als misdienaar, bij die mis in dat laatste verhaal; dat gaat ver, hoor. En dan dat kommentaar: 'Wie werpt de eerste steen? Gij lezer? ' Nou, dat is toch ontstellend! Greg heeft altijd dat moraliserende toontje, vooral de laatste jaren. Er komt altijd wel een vechtende priester in voor; in Bruno Brazil, in Comanche, in Bernard Prince. Greg wil er duidelijk, om wat voor reden dan ook, iets mee bereiken. Blueberry heeft daar geen enkele interesse in, Charlier wil alleen maar verhalen vertellen. Zelfs het verdedigen van de Indianen is bij Charlier niet overdreven. En dan dat koloniale in Bernard Prince, met dat verdelen van die plantage in dat laatste verhaal; dat geven ze dan aan de eigenaar terug, want dan hebben ze het toch het beste.
R.–En neem nou dat uiterlijk van die Indiaanse bandieten, dat zijn toch gewoon monsters.
M.–Dat is bij al zijn inlanders.
R.–Dat bedoel ik juist, die zien er als een stelletje mismaakten uit. Dat komt mij bijna voor als een rascistisch trekje.
T. Maar de manier waarop hij blankies tekent, vind ik ook al rascistisch.
R.–Ja, soms wel, maar daar zijn ook mooie mensen bij.
T.–Neem die onderwereld figuren in Manhattan, dat zijn geen mensen meer, dat zijn stripfiguren.
M.–En dat is juist de pest, een goed stripverhaal gaat niet over stripfiguren, maar over mensen. En het knappe van een goede striptekenaar is dat hij er mensen van maakt. In Blueberry zijn het toch eigenlijk wel mensen geworden, die figuren zijn gaan leven.

T. Je zou Blueberry tegen kunnen komen, maar Bernard Prince bestaat niet.
T.–Als er een nieuw realisme is, is er ook een oud realisme. En wat is het verschil daartussen?
M.–Je kunt het aan de hand van Jijé en Giraud bekijken en aan de hand van Buck Danny en Mick Tanguy. Ze zijn gewoon een voortzetting van het oude, evengoed als in de film Peckingpah en Sergio Leone dat zijn.
R.–Het is uiteraard geen plotselinge breuk. Maar als je nou Jijé neemt in 1958, ik noem maar een jaar, en Giraud nu, wat valt je dan op?
M.–Bij Jijé zijn de hoeden nog steeds wit. Maar dat geldt ook voor de oude films van bijv. John Ford, daar zijn de hoeden ook wit. Het zijn schema's, het is een mythe.
R. -In die oude films zijn de cowboys nette jongens en bij de Italiaanse films is het een stelletje smerig tuig; zowel in uiterlijk als in manier van doen.
Fra. Dat is een gevolg van het feit dat het realisme van toen niet meer aanvaard wordt als realistisch. Ik weet niet of je de film 'Lemonade Joe' kent, daarin is de held helemaal wit en de slechte helemaal zwart; dat is een goede persiflage op dat soort realisme.
M.–Misschien dat inderdaad op een gegeven moment die kwasi-realiteit, die weemoedige realiteit niet meer voldoende was door de dagelijkse ellende. En toen wilden ze John Wayne laten zien, die op de pot ging, die ook eens een keer naar het toilet ging. Maar aangezien daar geen verhaal mee te vullen is, moesten ze iets anders vinden en hebben ze het gezocht in uitgebreid doodgaan. Maar de realiteit ligt daar net zo min, dat is ook geen realiteit.
Fra.–Is de echte realiteit niet interessant genoeg?
M.–Die is nooit interessant geweest. Om te beginnen weten we niet wat de echte realiteit toen was, het zijn altijd interpretaties.
R. Maar neem nou de aankleding. Als je de kleding bekijkt van cowboyfilms uit 1950 en de kleding van de spaghetti-westerns, en je ziet oude foto's uit de vorige eeuw, dan heb je toch de neiging om te zeggen, dat in de uiterlijke aankleding van de figuren de spaghetti-western de realiteit meer benadert dan de vijftiger-jaren-films.
M. Dat ben ik niet met je eens. Dat hangt trouwens ook van de foto's af die je ziet.
T.–Ik zie het zo: in die oude films hadden ze werkelijk oude pakken aan, die wáren oud, maar nu dragen ze oude pakken, ontworpen door Dick Holthaus. Die zijn oud gemaakt voor de film, voor het effekt.
M.–Butch Cassidy liep niet met een witte hoed en een leren jekkie zoals John Wayne, maar ook niet met een lange gescheurde regenjas zoals de Italianen. Hij liep gewoon in een pak met een bolhoed.
R.–Ja, maar dan moet je niet vergeten in welke tijd Butch Cassidy speelt en in welke tijd de meeste Italiaanse westerns zich afspelen. Daar zit vijftig jaar tussen.
M.–Maar het is nog steeds niet zo dat ze er zo bijliepen als in de Trinity-films. Weet je wie er echt dicht bij kwamen? Dat waren die oude films van William Hart; en die lijken noch op Butch Cassidy, noch op die spaghetti-westerns. Want die spaghetti-westerns zitten nog steeds met die platte hoeden, het zijn dan wel zwarte en bezwete hoeden, maar ze zijn nog steeds plat. Ze hebben nooit van die hele hoge Hosshoeden. Een erge goede serie was Rawhide; dat zag er allemaal erg lullig uit, maar dat leek er tenminste op.
T.–Het verschil met vroeger is dat als een cowboy vroeger vies en oud was, dan had hij zich inderdaad drie weken niet gewassen; maar als je nou zo'n western ziet, dan is hij net in bad geweest en heeft zich daarna effetjes vuil gemaakt; maar hij heeft nog geen vlooien, hij geeft geen onfris idee. Het is pseudo-ruig, het staat ook goed, want door die viezigheid worden ze nóg knapper, nóg interessanter. Als ze door de woestijn lopen te sjokken, dan zijn ze niet moe, want ze staan daarna nog te springen bij het leven; ze blijven hun energie houden, ze zijn supermenselijk omdat ze konstant hun energie houden.

R.–Maar dat was vroeger ook zo; als ze toen uit de woestijn kwamen, waren ze ook nog hardstikke vitaal.
T.–Ja, misschien is het helemaal niet nieuw, alleen maar modieus.
M.–Dat waren ze vroeger ook, maar met een andere mode.
F.–Ik vind het aardige van Blueberry in ieder geval dat hij verschijnselen probeert te noteren, ondanks dat modebewuste. Ze zijn erg modieus gestart, met Jean-Paul Belmondo als Blueberry. Maar op de een of andere manier hebben ze zich daar niet te veel aan opgehangen.
R.–Maar wat daarnet gezegd werd, is natuurlijk helemaal waar; strips zijn altijd modebewust geweest naar de eigen tijd. Nu is de tijd veranderd en krijg je dít soort strips. Het geheel is veel harder geworden door televisie en kranten en dat alles

aktie bij Bernard Prince

spaghetti-tuig

beïnvloedt natuurlijk het nieuwe realisme. Maar laten we het terrein eens afbakenen, wat zijn dan die nieuwe strips? We hebben een paar eksponenten gezien, maar wat hoort er nog meer bij? En gaan de oude strips op dezelfde voet verder of veranderen die ook? Een strip als Buck Danny bijv. lijkt mij niet erg te veranderen.

F.—Als je het laatste verhaal van Buck Danny in Robbedoes gelezen hebt, als je dan ziet hoe deze kolonel van de Special Forces te keer gaat tegen de papaverplantages, dan probeert Hubinon ook de zaak een beetje aktueel te maken. Hoewel dat verhaal natuurlijk een verschrikkelijke leugen is, want de CIA heeft dat zelf in handen.

R.—Wat denken jullie van een vrij recente realist als de Koene Ridder? In hoeverre is die hierin te passen?

M.—Nou, dat is het spaghetti-ridderverhaal. Dat is Prince Valiant, beïnvloed door Sergio Leone. Het is in feite net zo onwerkelijk als de rest, het is een interpretatie van de Middeleeuwen.

F.—Volgens mij is dat nieuwe realisme ontstaan in navolging van de spaghetti-western, die toch een grote schok heeft veroorzaakt.

R.—Maar je kan ook zeggen: die Italiaanse western is een produkt van zijn eigen tijd en je kunt met hetzelfde recht zeggen dat ook het nieuwe realisme in de strip een produkt van de eigen tijd is en niet via de spaghetti-western beïnvloed is.

T.—Ik blijf er bij dat mannetjes als Druillet en anderen, die psychedelische tekenaars, ontzettend veel invloed hebben uitgeoefend. Dat zie je ook bij de Koene Ridder heel duidelijk. Daar zie je effekten die pas mogelijk zijn geworden na die psychedelische stromingen.

M.—Er is in die Koene Ridder niets dat in feite in Mr. van Meylbeke en daarvoor de verhalen van Craenhals in de Heroic-albums en daarna in Pom en Teddy ook al niet zat. Het zijn uiterlijke verschillen. Hij moet bijv. een droom in beeld brengen; dat doet hij nu met psychedelische effekten, omdat hij dat om zich heen ziet; vroeger zou hij dat met Salvador Dali gedaan hebben.

F.—Een striptekenaar is in de meeste gevallen niet iemand die vorm aan iets geeft, het is iemand die leentjebuur speelt. Dat voorbeeld van Dali is heel sterk: vroeger zou er leentjebuur bij Dali gepleegd zijn en nu zijn het de psychedelische effekten van de affiches.

T.—Lopen de striptekenaars dan achteraan of lopen ze voorop?

M.—Ze lopen aan achter wat ze zíén. De striptekenaar tekent wat hij om zich heen ziet en in feite niet wat hij ín zich ziet. En Craenhals past dan die affiche-effekten in zijn verhalen toe. Trouwens, het past ook bij zijn overtrokken heldendom, bij zijn Siegfriedsfeertje; hij zal ook 'In de ban van de ring' gelezen hebben. Maar omdat hij door het één beïnvloed wordt, betekent dat nog niet dat hij het ander laat schieten. Maar het gaat er niet zozeer om, welke invloeden er in zitten; het gaat er om, wat er nou voor nieuws is. Is er inderdaad iets nieuws aan de gang? En ergens vind ik dan eigenlijk van niet. Jongens die twintig jaar geleden een goede strip maakten, doen dat nog steeds. Greg bijv. maakte twintig jaar geleden een goede strip, wat ik er persoonlijk van vind doet niets ter zake, hij maakte toen een goede strip en hij doet dat nog steeds.

T.—Vroeger waren de mogelijkheden veel beperkter. Tegenwoordig durft men meer, want er zijn een heleboel taboes doorbroken, vroeger waren ze geestelijk beperkter . . .

F.—Dat ben ik volledig niet met je eens. Dat een zweetplek op een overhemd vroeger een taboe geweest zou zijn, is natuurlijk niet waar.

M.—Het is geen kwestie van taboe, het kwam bij die mensen gewoon niet op, dat ze dat er ook bij konden tekenen.

T.—Onbewust was dat dus een soort beperktheid.

M.—Nou, ja, weet je, nette mensen praten niet over zweet. Is dat nou een taboe of is dat een tijdsbeeld?

T.—Het tijdsbeeld wordt toch beheerst door bepaalde taboes, nu zijn er ook taboes, er zijn weer andere taboes.

M.—Ja, twintig jaar geleden mochten ze zeggen: spleetoogjes; dat mag nou niet meer.

T.—Ja, zoals laatst in de Volkskrant stond: over Surinamers en negers mogen geen moppen meer worden gemaakt, dus maken ze nu moppen over Belgen. Ik bedoel, wat vroeger wél kon, kan nou niet meer.

M.—Maar wat voor wezenlijke invloed heeft dat nou op de strip van toen gehad? En op de strips van nu? Zijn ze er beter van geworden?

F.—Je kunt alleen als karaktertrek stellen, dat de strip wat ontmythologiseerd is. Maar met het terugvinden van bloed en zweet zijn ze weer andere dingen kwijtgeraakt.

R.—Maar wat jij vraagt, zijn de strips er beter op geworden, is eigenlijk een rare vraag. Ze zijn natuurlijk beter geworden voor het moment van nú; en de oude strips waren goed voor tóén. Dat ligt voor de hand omdat ze gebonden zijn aan het tijdsbeeld.

M.—Oude strips die vroeger goed waren zijn nu nog goed en strips die nu goed zijn zouden vroeger ook goed geweest zijn. Waarbij ik wel wil toegeven dat bepaalde elementen, die je nú vindt, bijv. seks, twintig jaar geleden niet gekund zouden hebben. Aan de andere kant kan een stripfiguur nu niet meer zeggen: hé, nikker. Maar wanneer je dat soort ekstreme taboe-situaties er even uit laat, kan dezelfde strip van nu twintig jaar geleden geplaatst worden en een geweldig sukses hebben.

R.—Maar niet eksakt eender, bedoel ik. Een Blueberry-verhaal had ongewijzigd twintig jaar geleden niet gekund.

F.—Strips van twintig jaar geleden en nu, dat zijn aardige spiegels van wat er aan het gebeuren is.

R.—Dat is precies wat ik probeer te vertellen.

M.—Maar buiten dat zijn er bepaalde kwaliteiten die gewoon goed overkomen. Die dikke vrouwen van Rubens vind ik niet mooi en dat vonden ze toen wél, maar daarom is het nog steeds wel een geweldig schilderij. En Hubinon kan een Buck Danny van vlak na de oorlog nu niet meer maken, maar daarom is het nog wel een geweldige strip, ook nú. Die jongen maakt nog steeds een goede strip.

M.—Er zitten wel nieuwe elementen in de strip, maar dat zijn oppervlakkige elementen, die geen van allen essentieel zijn. En als we hier nou over die oppervlakkige elementen aan het praten zijn, dan zijn we gauw klaar. Dan kun je zeggen: Blueberry heeft bezwete hoeden en hoe verder je komt in die verhalen, hoe meer bezwete hoeden Giraud gaat tekenen.

T.—Wat hebben ze wél dat die oude strips niet hadden?

M.—Ze hebben iets verwonderlijks niet. Als op een gegeven moment twintig jaar geleden Edgar Jacobs het opengaan van de kamer van Horus tekende, zat een jongetje van tien, twaalf jaar werkelijk aan zijn stoel genágeld; daar gebeurde iets, dat was ongelooflijk. Maar tegenwoordig hebben we 'Luipaard op schoot' en Cousteau gezien en we weten het allemaal wel. En nu gaan ze de effekten niet meer in de Kamer van Horus zoeken, maar in een bezwete hoed, in het opwippen van een pistool bij de terugslag, dan tekent hij de vuurstraal en een paar millimeter erboven de loop; daar gaat hij nu het publiek mee proberen te bereiken. Voor mij betekende die Kamer van Horus iets en dat opwippen van dat pistool, ach, dat vind ik een beetje ziekelijk.

R.—Ja, maar wacht eens eventjes. Je maakt de fout dat je die nieuwe strips nú op een volkomen andere manier bekijkt dan je vróéger de Kamer van Horus als jongetje bekeek. Het kan best zijn dat degenen die nu zo oud zijn als jij was bij het opengaan van de Kamer van Horus, die nieuwe strips op precies dezelfde manier ervaren als jij vroeger de Kamer van Horus ervaren hebt.
M.—Okay, ik zou me kunnen voorstellen dat een jongetje van twaalf nu even gebiologeerd kijkt naar dat omhoogwippen van een pistool als ik toen naar de Kamer van Horus. Dan zijn de oorzaken veranderd maar is het effekt hetzelfde gebleven, ja. Als een tekenaar dat bereiken van effekt weet bij te houden, is dat vakmanschap.
R.—Wat is er struktureel nou veranderd? Is de opbouw van een strip anno 1952 dezelfde als de opbouw van een strip anno 1972?
M.—Nee, het verschil vind ik bijv. liggen tussen Blueberry, die, naar mijn smaak, al die moderne elementen goed gebruikt en er toch een goed lopend stripverhaal van maakt en Bruno Brazil, dat is verschrikkelijk, die man maakt er een puinhoop van; het is niet te pruimen. Hij verwerkt dezelfde invloeden als Blueberry, maar op een slechte manier.
F.—Een verschil tussen toen en nu is, lijkt mij, dat het heldendom wat meer gerelativeerd is.

M.—Kom nou, jongens als Red Dust en Bruno Brazil, dat zijn nogal geen ongenuanceerde helden!
F.—Nou, maar Blueberry is toch anders, die heeft af en toe stront in zijn broek.
M. Dat had Buck Danny ook.
R.—Neem een voorbeeld, uit dat laatste verhaal van Blueberry in Pep: Blueberry had lullig gedaan en moest zijn wapens afgeven aan de generaal. Ik weet niet of dat twintig jaar geleden in een heldenstrip had gekund, de held zo in het verdomhoekje schoppen.
F.—Je moet het voorbeeld geloof ik een halve slag draaien: die generáál had lullig gedaan en dat was waarschijnlijk twintig jaar geleden minder makkelijk gegaan.
R.—Maar afgezien daarvan geloof ik niet dat een tekenaar twintig jaar geleden zijn held in een dusdanige situatie zou hebben gemanouvreerd, dat hij als officier insubordinatie pleegde tegen zijn meerdere en dat hij dan zijn wapens moet afgeven, omdat ze hem niet vertrouwen.
M.—Maar hij geeft zijn pistolen tóch af, ondanks al zijn verzet, en laat de Indianen toch mooi in de stront hakken.
F.—Ik vind dat voorbeeld van die generaal die zo duidelijk naast de pot pist toch beter; dat kwam vroeger niet voor. Het kwam wel voor dat een generaal fout was, maar dan was hij duidelijk een vijand en niet iemand van de eigen partij.
R. In Buck Danny komt toch ook wel eens zoiets voor met een generaal van de eigen partij, dacht ik.
F. Maar de meerderen van Buck Danny hadden altijd het goede voor en dat was het vernietigen van de spleetoogjes.
R.—Maar datzelfde heeft deze generaal in Blueberry, naar zijn inzichten heeft hij ook het goede voor: het vernietigen van de roodhuiden; dat is eksakt vergelijkbaar.
F.—Maar in de tijd dat Buck Danny bezig was met het vernietigen van de spleetoogjes stonden wij daar allemaal ferm achter, hoor. We weten inmiddels iets meer over de volkerenmoord die gepleegd is op de roodhuiden en dat speelt toch wel een grote rol. In die periode van Buck Danny, dat is vlak na de oorlog en zo'n oorlog werkt bewustzijnsvernauwend. Maar na een periode van betrekkelijke vrede zijn we nu weer wat ruimer gaan denken en we zijn weer wat meer over de grenzen gaan zien. En de televisie heeft daar natuurlijk waanzinnig veel toe bijgedragen. We zijn ons weer wat gaan verdiepen in merkwaardige zaken die zich vroeger afgespeeld hebben en die nu wel degelijk in strips als Blueberry opduiken.
T.—Wat ik belangrijk vind in Blueberry is dat twee waardesystemen eigenlijk als gelijkwaardig gezien worden, en dan de botsing daartussen. Vroeger was het zo dat de held onze mentaliteit had en zich in een vreemde situatie bevond; en de mentaliteit van de tegenpartij kwam helemaal niet naar voren, dus je zag alles door één mentaliteitsbrilletje.
M.—Het is tegenwoordig een onderwerp van gesprek en wordt dus in de strip verwerkt. Net als seks, dat is een topic en wordt als zodanig verwerkt.
F.—Het blijft dus een aardige spiegel van een geldend tijdsbeeld.

T.—Het is veel gekompliceerder geworden. Vroeger hadden ze een idee over wat rechtvaardig was en het ging er alleen maar om op welke manier dat in handelingen overgebracht moest worden. Maar wat rechtvaardig was, stond vrijwel vast. En in die nieuwe strips staat dat helemaal op losse schroeven.
M.—Nee, ik ben het niet met je eens. In een strip als Red Ryder kun je ook niet zeggen dat alle Indianen konsekwent onsympathiek of konsekwent sympathiek overkomen. Daar zit ook een heleboel zoeken naar een mening achter. Dat is hetzelfde wat er in Wetamo van Kresse nu zit, met dit verschil dat Fred Harman zich entte op situaties die hij kende, en Kresse zich ent op situaties die hij heeft leren kennen uit een boek. Ik geloof echt niet dat die moraal van vroeger zo ontzettend vast stond.
T.—Vroeger wist je wat de goeien en wat de slechten waren, dat was duidelijk. En later, bij de goede tekenaars zíé je dat ook, zijn de goeien niet meer helemaal goed en voor de kwaaien valt ook wel wat te zeggen. In de ontwikkeling van veel tekenaars zie je dat.
M.—Nou, bij Blueberry vind ik voor de kwaaien geen goed woord te zeggen, hoor. Ik vind het ongenuanceerde klootzakken. En bij Hermann, in dat laatste verhaal van Red Dust, die vier broers, dat zijn nogal geen gemene aterlingen. In welke nieuwe strips wordt er dan zo genuanceerd?
T.—Maar het is zo, dat die generaal in Blueberry datgene deed, waar de meerderheid van de blankies wel achter stond.
M.—Nou, zelfs dat niet, er wordt niet genuanceerd, hoor.
T.—Maar hij vertegenwoordigde wél de mentaliteit die er in die tijd ten opzichte van de Indianen gehuldigd werd, a.h.w. de Nixon van die tijd.
M.—De schrijver van Blueberry doet niets anders dan wat meer kennis hebben van die tijd, dat heeft met mentaliteit niks te maken. Fred Harman heeft naar mijn idee met minder historische kennis hetzelfde gedaan, die heeft ook Indianen in bescherming genomen en laten zien dat blanken etters waren die Indianen uitmoorden. Het is een kwestie van dokumentatie, die nu beschikbaar is, dat zijn oppervlakkige toestanden.

T.—De scenarioschrijvers zijn wel beïnvloed door een andere mentaliteit; neem Buck Danny die vroeger spleetoogjes afschoot; dan heb je in zo'n nieuw verhaal, dat van die piloot met het masker, geloof ik, heb je die negermecanicien; dat leek wel een verplicht nummer, daar ging hij op de anti-rascistische toer.
R.—Dat is weer het tijdsbeeld; neem die toestand bij Comanche, daar zitten allemaal gediskrimineerde groepen bij elkaar: die neger, die Indiaan, die ven met die rooie haren, die werken allemaal keurig samen op die ranch; nou, anti-rascistischer kan het niet.
M. Ik vind dat Kuifje zeer zeker bij de nieuwe realisten hoort. Ik vind het zo realistisch als Blueberry. Wat is er op het ogenblik realistisch? Bijv. die strip 'Vlucht 714' van Kuifje. Daar heeft hij me door vakmensen ontwerpen laten maken van vliegtuigen.
T.—Het verhaal is realistisch, misschien realistischer dan bijv. Hermann.
R.—Dat heb ik altijd van Kuifje gevonden. Kuifje heeft een vrij realistisch scenario. Als we de vormgeving achterwege laten, ik bedoel, dat soort mannetjes bestaat natuurlijk niet, dan vind ik, bij bijv., de Blauwe Lotus, dat dat verhaal evengoed realistisch getekend zou kunnen worden. En ik vind dat Kuifje dat veel heeft, meer dan andere strips die humoristisch getekend zijn. Dat vind ik dat hij gemeen heeft met Guus Slim, waar dat ook bij kan. De Blauwe Lotus is geloof ik wel het sterkste voorbeeld, dat verhaal zou je eksakt zo, met realistische poppetjes, opnieuw kunnen tekenen, zonder dat er iets aan veranderd hoeft te worden. En dat kan bij de meeste Kuifjesverhalen, zo niet alle.
M.—En ik vind zeer zeker dat Kuifje tot het níéuwe realisme behoort.
R. Maar Kuifje heeft geen zweet.
M.—Verhoudingsgewijs heeft Kuifje zweet. Vroeger was het lot een uitwerking van de realiteit, Hergé was nooit eksakt. Vroeger gaf hij alleen maar een outline van een auto, die outline was goed; maar nu gaat hij ook nog overal de schroefjes op de juiste plaatsen invoegen. Vroeger gaf Jijé een outline van een held met een witte hoed en een schoon overhemd en nu gaat Giraud er ook nog de zweetplekjes in aanbrengen. En dat is nieuw realisme.

DAG PRINCE. IS ALLES...
LAAT MAAR VADER. IK HEB EEN SCHITTERENDE VAKANTIE GEHAD EN DAT IS ALLES!
NOG IETS, MISS MORAN... IK HAD EEN CONTRACT VOOR DIE LADING ANANAS. UW CHEQUE ZULLEN WE DUS MAAR VERGETEN. U WEET NU DAT SOMMIGE DINGEN NIET VOOR GELD TE KOOP ZIJN...
EINDE

de moraal

O.K., DJINN, GA VANAVOND MAAR NAAR DE BIOSCOOP, MAAR BLIJF NIET IN DE STAD RONDHANGEN ALS HET AFGELOPEN IS, HÈ!

NEE, BERNARD, BEDANKT!

U SCHIJNT ERG GESTELD TE ZIJN OP DIE JONGEN, MENEER PRINCE! ALS HET NIET ONBESCHEIDEN IS, ZOU IK U WILLEN VRAGEN...

... HOE HET KOMT, DAT IK DIE KLEINE HINDOE HIER IN HUIS HEB. ACH, DAT IS AL JAREN GELEDEN ... IK WAS VOOR EEN ONDERZOEK NAAR KARATSJI GESTUURD ... HET HOOFDKWARTIER VAN EEN SPIONAGENET WAS DAAR GEVESTIGD...

OPERATIE PAS GETROUWD

EEN AVONTUUR VAN BERNARD PRINCE

Tekeningen Hermann

DIE DAG HAD IK HET SPOOR VAN EEN VAN DE SPIONNEN ONTDEKT. VOOR IEMAND, DIE PAS BIJ DE GEHEIME DIENST WAS, WAS DAT NATUURLIJK BIJZONDER BELANGRIJK! IK WAS VERSCHRIKKELIJK TROTS OP MEZELF EN IK VOLGDE DE MAN IN DE HOOP DE PLAATS, WAAR DE GROEP ZICH VERBORGEN HIELD, TE ONTDEKKEN

NOU... DIT IS WEL EEN UITGESPROKEN ONGUNSTIGE BUURT..

MAAR ER VALT WEL IETS VOOR TE ZEGGEN. VEEL EUROPEANEN ZULLEN HIER NIET KOMEN, DENK IK...

IK ZAL MAAR EENS EEN KIJKJE GAAN NEMEN...

IK HOOR STEMMEN... ZE SPREKEN ENGELS...

ZOEKT U DE CONFERENTIEZAAL SOMS? LOOPT U MAAR RECHTDOOR!

ALLEMACHTIG, WAT STOM VAN ME!

ZEG DAT WEL, JONGE VRIEND!

© EDITIONS LOMBARD

HIER IS ONZE NIEUWE BEZOEKER. HIJ AARZELDE BENEDEN EVEN...

DAT IS WERKELIJK EEN VERGISSING, WANT WIJ WACHTEN HIER MET ZOVEEL ONGEDULD OP HEM!

IK KAN AAN JE NEUS ZIEN, DAT JE NOG NIET LANGER DAN DRIE MAANDEN IN HET VAK ZIT, GROENTJE! IK MERKTE DIRECT, DAT JE ME VOLGDE! JE BENT WERKELIJK ONTROEREND ONHANDIG!

TAO, GA DE WAGEN HALEN! WE GAAN MET ONZE JONGE VRIEND UIT RIJDEN!

ZO? DUS U BENT DE BAAS HIER?

NIET LANG MEER, BESTE VRIEND! WE GAAN DE ZAAK HIER SLUITEN! ALLES WAT WE NODIG HEBBEN ZIT IN DIT KLEINE BUISJE HIER... MICROFILMS... WE ZIJN NU KLAAR!

WE KRIJGEN ER EEN FORTUIN VOOR EN DAARMEE KUNNEN WE RUSTIG IN EEN BUITENHUISJE OP HET PLATTELAND GAAN WONEN... VOOR JOU ZAL DE SITUATIE EEN TIKKELTJE ANDERS LIGGEN, VREES IK!

DE WAGEN STAAT VOOR, BAAS

EN ALS IK JE EEN GOEDE RAAD MAG GEVEN... HOU JE BIJZONDER RUSTIG! ERG LANG ZUL JE TOCH NIET MEER LEVEN, MAAR DAAROM IS HET NIET NODIG ER NOG EERDER EEN EINDE AAN TE MAKEN!

TOCH ZAL IK ME NIET ZOMAAR AF LATEN MAKEN DOOR DIE SCHURKEN! IK MOET IETS RISKEREN, WANT IK HEB TENSLOTTE NIETS TE VERLIEZEN!

STAP IN!

HET IS NU OF NOOIT...

KIJK UIT! HIJ GAAT VANDOOR!

© EDITIONS LOMBARD

AUW!

HIER, PAK AAN!

WEES MAAR NIET BANG, KLEINTJE! DIE MENEER IS ERG ZIEK EN WE MOETEN HEM DIRECT NAAR HET ZIEKENHUIS GAAN BRENGEN!

GAAN WE NOG OF HOE ZIT DAT?

IK GELOOF...

JA, HOOR, OOK DAT NOG! EEN LEKKE BAND! WAAROM NIET!

WAAROM NIET! GA ER NOG EEN BEETJE MUZIEK BIJ MAKEN! WAAR IS DIE KRANKZINNIGE HERRIE NOU GOED VOOR?

DIE TWEE ZIJN PAS GETROUWD EN VERTREKKEN NU MET DIE AUTO DAARGINDS... HIJ IS NIET ZO MOOI ALS DIE VAN U...

DAT NIET, MAAR DE BANDEN ZIJN EEN STUK BETER!

ZIEZO, WE KUNNEN VERTREKKEN!

DAT JONG ZAG ER WEL AARDIG UIT, MAAR IK KREEG HET BIJNA TE KWAAD, TOEN HIJ MAAR IN DE BUURT VAN DE AUTO BLEEF ROND-HANGEN!

AHA, ONZE SCHONE SLAPER BEGINT WAKKER TE WORDEN! HIJ HEEFT EEN STEVIGE SCHEDEL, DAT MOET GEZEGD WORDEN!

OVER EEN PAAR KILOMETER ZULLEN WE HEM VOORGOED IN SLAAP WIEGEN EN DAN GOOIEN WE HEM ERGENS UIT DE WAGEN!

BAAS, DE POLITIE HEEFT DE WEG VERSPERD!

© EDITIONS LOMBARD

GEEN PANIEK... HET KAN NOOIT VOOR ONS ZIJN, WANT NIEMAND HEEFT IETS VAN ONS VERTREK GEMERKT! STOP GEWOON EN DOE OF ER NIETS AAN DE HAND IS!

ZO, AGENT, MOEILIJKHEDEN? WAT IS ER GEBEURD?

OH, EEN ROUTINE-ONDERZOEK...

ZE ZIJN HET, SERGEANT! ARRESTEER ZE!

WILT U MAAR UITSTAPPEN! WE HEBBEN U ENKELE VRAGEN TE STELLEN NAAR AANLEIDING VAN EEN ONTVOERING...

VERDRAAID, HOE ZIJN ZE DAAR NU ACHTER GEKOMEN?

BLIJF VAN DIE REVOLVER AF, SCHURK! HIER, DAT IS VOOR JOU!

U HEBT GELUK GEHAD, MENEER! EEN INTELLIGENTE GETUIGE HEEFT DIRECT BEGREPEN, DAT DIE MANNEN U ONTVOERDEN. HIJ KON ALLEEN NIETS ONDERNEMEN, MAAR HIJ HEEFT ONS GEWAARSCHUWD EN GEZORGD, DAT WE DE WAGEN ZOUDEN HERKENNEN!

HIJ HEEFT EEN KAARTJE VAN EEN ANDERE WAGEN GELEEND EN OP DEZE AUTO GEZET. KIJK, DIE IS WÈL VREEMD OP EEN WAGEN, WAAR ALLEEN MAAR MANNEN IN ZITTEN, HÈ! (1)

JUST MARRIED

(1) PAS GETROUWD.

KIJK, DAAR KOMT UW REDDER AAN MET DE KAPITEIN!

HET JONGETJE WAS NIEMAND ANDERS DAN MIJN KLEINE VRIEND DJINN. IK HEB GEHOORD, DAT HIJ GEEN OUDERS MEER HAD. DOORDAT IK VRIJGEZEL BEN, KON IK HEM NIET ADOPTEREN, MAAR IK KON WEL ZIJN VOOGD WORDEN... EN U KUNT ME GELOVEN OF NIET, MAAR WIJ ZIJN DE BESTE VRIENDEN VAN DE HELE WERELD EN VOOR HET LEVEN!

EINDE

© EDITIONS LOMBARD

DEZE RUBRIEK STAAT ONDER REDAKTIE VAN KEES DE BREE EN FRANS NETSCHER. STRIPNIEUWS EN WETENSWAARDIGHEDEN KUNT U BIJ HEN KWIJT; HOE MEER HOE LIEVER. STUREN AAN: KEES DE BREE, KINKERSTRAAT 59'", AMSTERDAM.

Jubileum ...ier

Modern Papier jubileert. Zojuist is het 10e nummer verschenen. Joost Swarte, de stuwende kracht achter dit blad, heeft voor deze gelegenheid het leeuwedeel van de strips voor zijn rekening genomen. In dit nummer is een erg goed idee uitgewerkt, de zgn. 'Comic Cocktail', 2 pagina's strips waarin de volgende tekenaars elkaar afwisselen: Evert Geradts, Marc Smeets, Harry Buckinkx, Bill Bodewes, Joost Swarte, Andre Alexandre en Peter Pollman. De laatstgenoemde tekenaar maakt met zijn 4 pagina's tellende 'Pighead Acidtest' een uitstekend debuut op stripgebied.
Overigens heeft hij destijds de omslagen getekend voor de Dylan & Stones songbooks (witte uitgaven) en van het door Suck uitgegeven 'Wet Dreams' boek, dat uitkomt bij uitgeverij Tango (een uitgeverij die in de toekomst veel aan het beeldverhaal wil gaan doen). Naast de strips, die op fraai Havanna-bruin papier zijn gedrukt, vinden we achterin Modern Papier een uitvouwbare bonusprent, getekend door Basil Wolverton. Prijs: f. 1,-.

Lambiek

Stripantikwariaat Lambiek heeft zich, waarschijnlijk enigszins verontrust door de sterk tot de verbeelding en portemonnee sprekende verrichtingen van Peter de Raaf (stuwende kracht achter Drajis), met alle beschikbare kracht in de concurrentiestrijd geworpen. Voor de somma van f. 3,75 zijn bij Lambiek o.a. albums verkrijgbaar van: Jan Kordaat, Bernard Prince, Timoer, Rik Ringers, Blondie en Blinkie etc., albums die kort geleden nog ff. 7,50 tot f. 10,- kostte. Door de stimulerende concurrentie eindelijk gerechtigheid voor de weerloze eenvoudige verzamelaar.

Graphis

Bij uitgeverij Walter Herdeg is onlangs het dikke gebonden boek **The Art of The Comic Strip** verschenen. In dit boek zijn een aantal strip-artikelen uit het Zwitserse vakblad Graphis nr. 159 en nr. 160 gebundeld en van een epiloog voorzien door Umberto Eco. De tekst is in drie talen. De artikelen zijn o.a. van de franse regisseur Alain Resnais die de invloed van strips op films behandelt.
Prijs van het fraai verzorgde boek Zw.Fr.47,- of DM.40,-. Te bestellen bij Walter Herdeg, The Graphic Press, Nüschelerstrasse 45, 8001, Zürich, Zwitserland.
B. J. Huizinga.

Trigië

Trigië is een door Mike Butterworth (tekst) en Don Lawrence (tekeningen) vervaardigde strip die wekelijks enkele pagina's van het weekblad Sjors in beslag neemt. De strip wordt door evenveel kijkers/lezers verguisd als opgehemeld. Tegenstanders van Trigië vinden dat de strip een duidelijke gewelddadige inslag heeft. Voorstanders (meestal Science Fiction liefhebbers) zijn idolaat van de meest vreemdsoortige vormen en kaders van de tekeningen, waardoor de beeldspiegels van de pagina's uniek (zouden) zijn. Mij valt het o.a. op dat de close ups van de gezichten bijna allemaal vanuit dezelfde hoek geschoten (getekend) zijn, maar dat is misschien wat erg nuchter bekeken temidden van de meedogenloze gevechten van de gebroeders Trigo, Brag en Klud met de duivelse koning van Loga op de planeet Elekton, miljarden kilometers buiten de aarde. Het eerste gedeelte van de Trigië-strip is pas onder de titel **Strijd om Trigië** gebundeld en uitgegeven door Amsterdam Boek B.V. te Amsterdam.
De vertaling van het, in Italië gedrukte, zéér kleurrijke en zéér verzorgde album (met grote kleurentekeningen over 1 à 2 pag.) is verzorgd door copyrighthouder Oberon B.V. Prijs f. 3,65.

In Duitsland is hetzelfde avontuur in album uitgekomen onder de titel, **Trigo, Herr über Atlantis.** Het is minder mooi uitgevoerd dan in Nederland, maar het is daarentegen wel voorzien van een 3 pagina's tellend, interessant middenstuk: 'Das versunkene Atlantis, wie es in Wahrheit gewesen sein konnte'. Prijs DM.3,-. In Nederland f. 3,30.
De SUPER reeks waarin Trigo is uitgegeven (als Sonderheft-nummer 7) komt in Duitsland maandelijks met een nieuw album op de markt. Zo zijn er in deze reeks al minstens 2 albums verschenen. Uitg.: Moewig-Verlag, 8 München 2, Türkenstrasse 5-7, Duitsland.

Zorro

Herinnert u zich nog die gemaskerde ellendeling, Zorro genaamd, die in de eerste jaargangen van het tijdschrift Pep een nachtmerrie was voor die dikke, domme maar goedaardige sergeant Garcia? Ja? Herinnert u zich dan ook nog de afschuwelijk slechte tekeningen en kleuren die de Walt Disney Productions u voorschotelde? Ik heb het hier natuurlijk over de periode dat Hans G. Kresse's toverpenseel zich nog niet met Zorro inliet, want toen deze tekenaar zich eenmaal over de avonturen van de —, bij tijd en wijle gemaskerde, haciendabewoner had gebogen, zette hij meteen een heel andere stripheld op papier. Toen ontstond pas de genuanceerde, ridderlijke, edelmoedige verdediger van weduwen, wezen en andere hulpbehoevenden naar wie zowel het verhaal als wij (trouwe Peyton Place kijkers onder elkaar) zo snakten. Welnu, minnaars van schoonheid, wie van u denkt dat hij bij het kopen van het door Amsterdam Boek uitgegeven 'Zorro'-boek de fraaie Kresse periode zal aantreffen, komt bedrogen uit. U krijgt, evenals Garcia, een drie gulden en vijf en zestig centen dure en lange nachtmerrie uit het verleden van Pep.
K.d.B.

Snoecks

Snoecks is de naam van een jaarlijks uitgegeven pocket waarin artikelen staan over diverse onderwerpen op kultureel gebied. In het 264 pagina's tellende Snoecks 73 (49e jaargang) vindt men behalve gesprekken met auteurs, artikelen over films, toneel, T.V., mode, muziek, schilderkunst, cartoons, een weergaloos geïllustreerd artikel over de wereldberoemde romantische fotograaf David Hamilton ook een artikel over strips. Het is geschreven door D., de Laet en heet 'Pichard: strippoppetjes met karbonkelogen'. De Laet beschrijft op overzichtelijke wijze de tekenaktiviteiten van Pichard. Na de strips 'Tenebrax', 'Ulysse' en 'Blanche Epiphanie' begon Pichard, begin 1970, in samenwerking met scenarioschrijver Wolinski de in het striptijdschrift Charlie lopende strip 'Paulette':. . . 'niet perfekt qua inhoud maar vlot van verloop en grafisch volledig losgebroken'. 'Een tekenaar die mooie strippoppetjes tekent, verleidelijk, in hun aan flarden gescheurde jurkjes, lange neerhangende haren, satijnachtige huid, die strelingen uitlokt . . .' Een vlot artikel over een vlotte tekenaar. Snoeks is een uitgave van Nijgh & van Ditmar, Badhuisweg 232, 's-Gravenhage. Prijs f. 5,90.

Leo Lionni

Na twee publicaties bij Kluwer (Blauwtje en geeltje en Swimmy en Frederick) heeft de bekende Amerikaanse schrijver en illustrator van kinderboeken Leo Lionni het prentenboek 'Een vis is een vis' uitgegeven bij Frank Fehmers productions. Het mooi uitgevoerde boekje heeft een omvang van 32 pagina's en is voor een bedrag van f. 12,50 bij de goede boekhandel verkrijgbaar.

Sorry

Zojuist is in Itali het 4e nummer van het vrij nieuwe stripblad 'Sorry' verschenen. In dit nummer vinden we o.a. de volgende strips: 'Big Ben Bolt' door John Cullen Murphy, 'Ugaki, il Samurai' door Gigi, 'La Mandragola' door Beketh-Loro, 'Hypocrite Forest' door Beauvais & Lob, 'Oscar' door Léo, 'Anita/4' door Guido Crepax (zie illustratie) en verder een groot aantal gag-strips. Een aantal pagina's waar nieuwe striptijdschriften worden besproken, een vraaggesprek met Robert Gigi, een artikel over horrorstrips, een korte strip van Gotlib, een artikel over Lucca 8 en nog veel meer artikelen. Het tijdschrift dat 96 pagina's telt is het beste te vergelijken met een wat meer uitgebreide en meer originele 'Charlie'. Een prachtig blad. Enige kennis van de bloemrijke Italiaanse taal is echter wel vereist. Prijs van het tijdschrift Lires 500. Te bestellen bij: Sorry, Via Ludovico Cavaleri, 5-20147 Milano, Italy. Ook als kijktijdschrift de moeite waard.

Peanuts

Bij uitgeverij Holt, Rinehart and Winston Inc. is een nieuw Peanuts boek van Charles M. Schulz verschenen. De titel van het boek is **'Ha Ha, Herman', Charlie Brown.** Prijs $ 1,25. In Nederland f. 6,50.

Polanski

In de TV uitzending op 25 januari van dit jaar waarin flitsen werden vertoond van de door Roman Polanski geregisseerde film 'Macbeth' en waarin enkele vragen aan Polanski werden gesteld, zei deze laatste: 'Wanneer in de strip Asterix de legers van links naar rechts trekken is alles in orde, wanneer ze verslagen zijn, trekken ze van rechts naar links'.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Theo

Omstreeks het verschijnen van dit nummer van Stripschrift moeten van de momenteel zeer actieve Theo van den Boogaard de volgende boekjes verkrijgbaar zijn:
1. **Abe, hot story van een voetballerina** (al vele malen door de uitgeverij aangekondigd, maar met een steeds verschuivende datum van uitgave). Het boekje wordt geheel in kleur uitgegeven door de Bezige Bij te Amsterdam. Of de destijds aangekondigde prijs van f 5,25 nog gehandhaafd wordt, is niet zeker;
2. Een verzameling **Witje-strips**, uitgegeven door Sijthoff in Leiden. De Witje verzameling zal gedeeltelijk bestaan uit eerder in Hitweek 1968-1969 gepubliceerde afleveringen, terwijl meer dan de helft in beslag wordt genomen door nieuwe nog niet eerder gepubliceerde strips.

Verder bestaat er een grote kans dat Theo een serie strips rond de veelbesproken figuur van Barend Servet zal gaan tekenen. Een aantal door hem ontworpen Barend Servet stickers zijn al op de markt gebracht. Het is te hopen dat de strip gaat lopen voordat de Servet show wordt afgevoerd en dat schijnt, o.a. door toedoen van verontwaardigde kijkers en ministers, vragen in de Kamer en gerechtelijke stappen enz., niet al te lang meer te zullen duren. Verdomd interessant nietwaar, maar we gaan verder. Bloot slaat dood en de Koningin eet geen spruitjes. Hoe dan ook, er wordt over onze geestelijke welstand en morele peil gewaakt. Een benauwend gevoel. Weemoedige kijkers kunnen in de Panorama van 2-8 december 1972 tekeningen van Theo van den Boogaard bewonderen waarbij V.P.R.O.-Barend enkele van zijn karakteristieke uitspraken ten beste geeft.

Lucky Luke

In België is het nieuwste, franstalige Lucky Luke album verschenen, **Chasseur de primes** geheten. Een Dargaud uitgave. Prijs 89 Bfr.

Waarheid

Marcus Bakker, fractievoorzitter van de CPN in de 2e Kamer werd onlangs door de Haagse Post geïnterviewd. Op de vraag waarom toch die aardige strip Fed en Vetertje uit de Waarheid (een krant met een duidelijk politiek gerichte keuze, dachten we zo) verdwenen was, antwoordde de heer Bakker: 'Stond er een strip in? ' De H.P. heeft toen de heer Bakker voorlichting gegeven over iets wat hij al geruime tijd had moeten weten: 'Al 26 jaar, Fed en Vetertje kwamen net in verzet tegen de wegenaanleg . . .'. Ach, men is nooit te oud om te leren nietwaar.

Stelling

'Als Freud in zijn jeugd Prikkebeen had gelezen, zou er nu een Ursula complex bestaan.' (stelling bij promotie Dr. J. J. Klant op 12 januari).

Casterman

Aan het eind van dit jaar zal het dan tòch gaan gebeuren, en wel bij uitgeverij Casterman. Nadat er diverse illegale albums van KUIFJE IN DE SOWJET-UNIE op de markt zijn gebracht, is Hergé dan eindelijk door de knieën gegaan. De wens van de ontelbare Kuifje-fans gaat in vervulling. Als ze de wind en de buren mee hebben, zal uitgeverij Casterman nog vóór het einde van dit jaar een bibliofiele heruitgave het licht doen zien van KUIFJE IN DE SOWJET-UNIE. Zij het voorlopig nog in het Frans. Maar de mensen van Casterman Nederland vechten er voor om ook een nederlandstalige uitgave te realiseren, misschien al begin volgend jaar. En dan het mooiste: behalve dus TINTIN AU PAYS DES SOVIETS komt in hetzelfde album te staan: TOTOR CHEF PATROUILLE DES HANNETONS (de zgn voorloper van Kuifje/Tintin), TINTIN AU CONGO en TINTIN EN AMERIQUE. De hele bubs in de originele tekeningen. De prijs van deze superuitgave komt te liggen rond de zes tientjes.

Maar eerst komen bij Casterman de volgende strips op de markt:

VOORJAAR:
– (23) Kuifje en het haaienmeer
– Alex: Het vervloekte eiland (herdruk 3e Alex-verhaal)
ZOMER:
– Alex de onversaagde (herdruk 1e Alex-verhaal)
– De Koene Ridder: deel 5 De heilige harp
– De vier helden: Het zeemonster (herdruk)
De heilige koe (herdruk)
NIEUW:
deel 5 In het wilde westen
NAJAAR:
In het najaar gaat de grootmeester Hans G. Kresse een nieuwe reeks op de markt brengen, de 'INDIANEN-REEKS'. Deze behandelt de geschiedenis van de noordamerikaanse indianen. De serie vangt aan in de tijd dat de indianen het paard nog niet kenden. In deze reeks kan Kresse weer eens een deel spuien van zijn gigantische kennis van indianen. De titels van de eerste twee albums zijn reeds bekend:
1. De meesters van de donder.
2. De zoon van de zuidenwind.

Dupuis

Bij uitgeverij Dupuis komt dit voorjaar het volgende op de markt:
De Blauwbloezen: (3) Voor 1500 dollar extra
– Zwartbaard: (17) Zwartbaard verliest
– Guust: (R3) Flagrante flappende flaters (herdruk 1 en 5)
Buck Danny: (10) In Korea (herdruk)
– Buck Danny: (11) De onbemande vliegtuigen (herdruk)
– Guus Slim: (15) Een luizige langspeler
– Yoko Tsuno: (2) Het helse orgel
– Bollie en Billie: (9) Een hondenleven
– De Beverpatroelje: (18) Duistere machten
Sophie: (8) Gelukkige Sophie (deel 2)
– Baard en Kale: (19). Uit de afgrond
– Robbedoesalbum 124

Lombard

Bij de Lombard-uitgeverij verschijnt het volgende: (in Nederland uitgebracht bij Uitgeverij Helmond)
VOORJAAR: (april)
– Rik Ringers: (16) Requiem voor een idool (niet in Nederland)
Comanche: (2) Wanhoop en dood op de prairie
- Chick Bill: (35) De bende van Kid Ordinn
– Michel Vaillant: (23) Het noodlot (niet in Nederland)
Dan Cooper: (19) Apollo roept Soyoez

Collectie Jong Europa:
79 Toenga: Meester der mammoets
80 Vincent Larcher: De zoo van dr. Ketzal
81 Roze Bottel: Het karveel van heb ik jou daar
82 Maarten Milaan: De zwervers van de jungle

De favorietenreeks:
17 Dany Futuro: Planeet Nevermor
18 Dommel: Een kluif voor Dommel
19 Mr. Barelli: Barelli en de geheimagenten
20 Tommy Bango: 10 jaar brommen

Bij uitgeverij Helmond verschijnen de volgende herdrukken:
– Michel Vaillant: (11) Paniek in Indianapolis, (17) Het spook van de 24 uur, (18) Olie op de renbaan, (20) Rodeo op 2 wielen, (21) Gevecht voor een motor,
– Dan Cooper: (14) Paniek op Cape Kennedy, (15) De black jets
– Rik Ringers: (7) Dreiging op het witte scherm, (8) Oog in oog met de slang, (9) Alias Rik Ringers
- Blake en Mortimer: Het geheim van de Zwaardvis, 1 en 2
– Luc Orient: (1) Het dal van de drie zonnen
Hoempa Pa: (1) Hoempa Pa de roodhuid
Bernard Prince: (1) Generaal Satan, (2) Storm over Coronado
NAJAAR:
– Rik Ringers: (17) Grafschrift voor Rik Ringers
Chick Bill: (36) Eén onschuldige in het dorp
– Michel Vaillant: (24) De nachtmerrie
Bernard Prince: (6) De wet van de orkaan
Bruno Brazil: (5) De nacht der jakhalzen
– Luc Orient: (5) Het woud van staal

Collectie Jong Europa:
83 Hansje: Hansje tegen de vijfde kolonne
84 Spaghetti: Viva Spaghetti
85 Dientje: Misdaad in het circus
86 De musketier: De musketier in gevaar

De favorietenreeks:
21 Mr. Magellan: De wandelende beelden
22 Fam. Kleester: Op het spoor van de condor
23 Kolonel Clifton: De lachende dief
24 Chlorophyl: De grote vlucht

Bezige Bij

Bij de Bezige Bij verschijnt dit voorjaar de tiende literaire reuzenpocket van Toonder.
De titel: Altijd dezelfde. Inhoud: (78) Het overdoen, (79) De argwaners, (80) De kwanten.
In de zomer verschijnt er een zgn dar-pocket, een 'goedkope' schooluitgave, met het verhaal (104) De bovenbazen, met een inleiding of liever een uit- en naleiding van drs. R. Godthelp.

Standaard

De Standaard Uitgeverij heeft zojuist uitgebracht:
Suske en Wiske: 138 Bibbergoud (herdruk 8)
– Suske en Wiske: 139 De boze boomzalver
– Jerom: 49 Gevaarlijk zwembad
Bessy: 101 Diamant R
– Safari: 17 Kitchwa de gorilla
– Safari: 18 Duistere machten
– Karl May: 36 De wagenmaker
Nero: 30 De rosse rupsen
– Nero: 31 Patati patata

En dan komt deze zomer bij de Standaard uit: Het Suske en Wiske-jubileumnummer.
De titel: 25 jaar Suske en Wiske. Prijs: f 13,90. Inhoud: Rikki en Wiske, zoals hij in de krant heeft gestaan, dus helemaal kompleet, en als tweede verhaal: Het spaanse spook. Verder artikelen over Willy Vandersteen en overzichten, zoals een volledige lijst van alle albums van Vandersteen.
Na de Boze boomzalver (Suske en Wiske) stond in het dagblad De Standaard het verhaal De malle mergpijp (de laatste aflevering: vrijdag 2-2-1973). Het nieuwste Suske en Wiske-verhaal begon op zaterdag 3-2-1973 en heet: De poppenpakker.
Op 30-11-1972 begon in De Standaard de publikatie van de nieuwe serie van Vandersteen: Robert en Bertrand. Het eerste verhaal (voorlopig zonder titel) eindigde op dinsdag 6-2-1973. Het tweede verhaal: Het opgejaagde weeskind, loopt van woensdag 7-2-1973 af. Vermoedelijk zal er dit jaar nog geen album van Robertrand op de markt komen. Deze nieuwe strip is werkelijk voortreffelijk getekend. De tekenstijl valt te vergelijken met Tijl Uilenspiegel.

Hans Matta

Stripflitsen

Bij uitgeverij de Bezige Bij zal eerdaags een Groot Bommelboek uitkomen, in kleur.

Bij uitgeverij Bruna/Lancaster wordt overwogen om een nederlandstalige versie van de 'Katzenjammerkids' uit te brengen.

Uitgeverij Unieboek BV-Bussum gaat Jommeke-albums uitbrengen. Nummer 1 (in 't Vlaams nr. 50), **De plastic Walvis** is er al. De deeltjes worden geheel in het Algemeen Beschaafd Nederlands herschreven.

In het vroege voorjaar kunnen we vol verlangen Hans Kresse-albums, met Erwin verhalen uit PEP tegemoetzien. Balloonteksten. Oblongformaat, 96 pagina's.

Nee, nee, niet stotteren van opwinding! Zéér spoedig, in maart, komt er een Willy Vandersteen jubileumuitgave uit. Hierin zijn opgenomen: het uiterst zeldzame **Spaanse Spook** en **Rikki en Wiske.**

Hogarth

Classics Nederland brengt al geruime tijd Tarzan albums op de markt, waaronder werk van Burne Hogarth (dl 4 tot en met 8) zij het soms sterk verkort. Tevens is er een zogenaamd reuze Tarzan album uitgebracht, waarin 96 pagina's Hogarth geheel volgens de oorspronkelijke versie, een must voor de liefhebber. De kleine albums kosten f. 1,95, het grote boek is voor f. 7,50 te verkrijgen.

Reiser

De Franse tekenaar Reiser, afkomstig uit de 'Charlie'-hoek die, evenals zijn vrienden en kollega's Wolinski en Willem, zowel in Frankrijk als in Nederland vooral bekend is door zijn politieke tekeningen, tekent ook een geheel ander genre, namelijk de tekening die slechts bedoeld is om de mensen aan het lachen te maken. Van Reiser's boekje **Je vous aime**, verzamelde erotische tekeningen, is in Nederland inmiddels de 3e druk verschenen. Het boekje **Tam-Tam** dat in april in ons land verschijnt heeft niet veel met erotiek te maken. Ook de politiek is er niet in vertegenwoordigd. **Tam-Tam** bevat alleen tekeningen die om te lachen zijn. Deze strip zonder woorden speelt zich geheel in de jungle af. Er worden ook pogingen gedaan om deze strip regelmatig in een Nederlands blad te publiceren. Tam-Tam door Reiser, is een 64 pagina's tellende uitgave van uitgeverij De Harmonie. Prijs f. 8,90.

Smurfen

De 8e reeks van de Smurfen-albums, **Dat moet je Smurfen** door Peyo, verschenen bij uitgeverij Dupuis bevat maar liefst 52 afzonderlijke Smurf-verhalen, die allemaal eerder op de achterkant van het damesblad 'Margriet' hebben gestaan.
Peyo zegt zelf over zijn Smurfen: 'Die poeslieve Smurfenverhalen zijn voor mij een uitlaatklep. In die korte één-plaat-verhaaltjes kan ik, onder vorm van onschuldige satire op de mensen maatschappij alles kwijt wat ik in het dagelijkse leven niet zomaar durf te vertellen. Weet je, een striptekenaar kan best een flink brokje kritiek in zijn tekeningen verwerken, zonder dat die daarom agressief of ongeschikt voor kinderen zouden zijn. Wel integendeel'. We weten nu met welke ogen we het album moeten bekijken. Prijs f. 4,95.

Stripmix

In de door Semic Press uitgegeven Stripmix nr. 2 staan 2 hoofdmoten: Agent Corrigan oftewel Secret Agent X door Al Williamson & Archie Goodwin en een verhaal van Steve Canyon door Milton Caniff. Beide verhalen zijn montages van dagbladstripafleveringen, welke nog niet eerder in Nederland gepubliceerd zijn. Naast deze verhalen zijn ook strips van Roodoog, Flippie Flink, Popeye en de Katzenjammerkids opgenomen. Ook heeft men in Stripmix wat materiaal gebruikt van Selecciones Ilustradas, één der grootste studio's uit Spanje. Voor Stripmix nummer 3 is een verhaal uit de serie 'Five for the Infinite' van de in Amerika onderscheiden Spanjaard Esteban Maroto uitgekozen. Over Maroto hebben we in Stripschrift al meerdere malen gesproken in verband met zijn waanzinnig mooie posters en vanwege zijn werk in de bladen Eerie en Creepy. Stripmix zal voor de rest ook grotendeels bestaan uit materiaal dat uit het zuiden geselecteerd is, zodat nr. 3 een duidelijk ander karakter zal dragen dan de nummers 1 en 2. Deel 4 van Stripmix zal gewijd zijn aan bijna vergeten strips.
'Dat Stripmix goed in de smaak valt bij een groot gedeelte van stripminnend Nederland blijkt uit het feit dat van deel 1 al een 2e druk is verschenen. Prijs per deel f 1,95. Uitg. Semic Press, Bergselaan 136a, te Rotterdam.
Bij deze uitgeverij zijn trouwens ook in de Semic Strip Serie deel 2 van Linke Loetje en Oerm (B.C.) in voorbereiding. Prijs f 2,95.

Tom Poes

In 1957 werd door uitgeverij de Bezige Bij voor een luttel bedrag de geplastificeerde pocket uitgegeven, waarin het verhaal 'Tom Poes en het Vibreerputje' stond. Nu, in 1973, zou men, volgens de Bommelbibliografie (annex catalogus) van de weledelzeergeleerde doctorandus Mondria, een bedrag van om en nabij de vijf en veertig gulden moeten neertellen om in het bezit te komen van dit boekje. Een niet gering prijsverschil met de oorspronkelijke verkoopprijs. Welnu de tijd gaat snel en alles is relatief, ware het niet dat ook dat weer relatief is. Ter zake! Enkele Bommel en Poes verzamelaars die oprecht ontsteld waren over deze voor verzamelaars verwerpelijke prijsopdrijving hebben de verhitte koppen eens bijelkander gestoken. En wonder, oh wonder, gelijkgezinde zielen troffen elkaar. Voorwaar een roerend tafereel.
Voor de lezer echter is het boeiender te weten dat deze boze lieden half februari van dit jaar een illegale 'Tom Poes en het Vibreerputje' in de verschillende grote steden in ruime mate op de 'onder de toonbank'-markt brachten. Op het formaat na (18,5 x 13,5) is de uitgave identiek aan die van de Bezige Bij. Het is zonder meer de best uitgevoerde witte uitgave van de laatste jaren. hagelwit houtvrij papier en uitstekend afgedrukte tekeningen. De prijs is slechts f 2,50.

Pipo

Goed nieuws voor de jeugdige stripliefhebber. Uitgeverij Skarabee heeft kort geleden de avonturen van Pipo, Mammaloe, Klukkluk en de Dikke Deur gebundeld in het album Pipo de Clown en de slaapridder, geschreven door Wim Meuldijk en getekend door Jan van der Voo. In de gedaante van Cor Witschge hebben we Pipo vanaf oktober 1958 bijna 500 keer over het TV-scherm zien flapvoeten. Hierna stond Pipo een tijd lang als strip (in kleur) op de achterkant van Donald Duck. Naast het bovengenoemde album zullen bij uitgeverij Skarabee, postbus 21, Laren N.H. in de toekomst nog 6 albums (tekeningen slechts blauw/wit) verschijnen: P. en de spooktrein, P. en de groeineus, P. in Smulgarije, P. en de gouden clownslach, P. in zijn verre vaderland.
Prijs per deel f 3,95.

Lonneke

Het beroemde sprookje 'The Wizard of Oz' van L. Frank Baum is in Nederland verschenen in een geheel nieuwe vertaling van Cees Buddingh, onder de titel **Lonneke in het land van Oz.** Lyman Frank Baum schreef dit sprookje al in 1900. Ter introductie schreef hij indertijd: 'Folklore, sagen, legenden en vooral sprookjes hebben al eeuwen een bijzondere aantrekkingskracht op kinderen. Zij brengen een totale en instinctieve liefde op voor het fantastische en het irreële. De sprookjes van Grimm en Andersen brachten meer geluk in kinderharten dan welke menselijke scheppingen ook'. Baum vond – in 1900 – de tijd rijp voor een wat modernere serie sprookjes en veroverde daarmee een plaats tussen beroemde schrijvers uit de wereldliteratuur. De, in Nederland uitgegeven, grote paperback met de avonturen van Lonneke wordt verluchtigd met de oorspronkelijke illustraties van W. W. Denslow, een even bekende persoonlijkheid als Anton Pieck die de sprookjes van Grimm van illustratie voorzag. Dat sprookjes, eigenlijk voor kinderen geschreven, geen leeftijdsgrenzen kennen is bekend. Een (geillustreerd) boek als Lonneke is voor Stripschrift eigenlijk een randgebied, evenals tekenfilms en cartoons. Als een boek echter de kwaliteit heeft van **The Wizard of Oz,** zowel wat tekst als wat tekeningen betreft, dan is dat voor mij reden genoeg om in deze rubriek, bestemd voor stripnieuws, graag wat plaats in te ruimen voor (randgebied) Lonneke, in plaats van slechte strips of stripfiguren te behandelen die voor reklamedoeleinden (dus los van hun oorspronkelijke funktie) gebruikt worden. Dat Lonneke geliefd is, blijkt wel uit het feit dat er in Amerika meer dan 5 miljoen eksemplaren van het boek verkocht zijn. Na de dood van Baum (in 1919) ging de produktie van 'Oz'-boeken, met Lonneke (Dorothy), de vogelverschrikker, de blikken houthakker, de lafhartige leeuw, de harteloze heks etc., onverminderd door. In 1939 speelde Judy Garland zelfs de rol van Dorothy in een speelfilm. Nog steeds worden er t.v.-shows, tekenfilms en platen gemaakt op het thema. Nieuwsgierig? ? Lonneke in het land van Oz. Uitgegeven door Frank Fehmers Productions, Paperback, formaat 23½ x 16½ cm. Prijs f 11,90.
K. d. B.

Lonneke in het land van Oz
Door L. Frank Baum
Met tekeningen van W.W. Denslow
The Wizard of Oz opnieuw vertaald door C. Buddingh'

Zweden

Een Zweedse organisatie 'Ordfront' geheten heeft een Afrikaanse strip gepubliceerd 'Vägen till Gerillan (Weg naar de guerrilla) waarin een beschrijving van de strijd die de MPLA in Angola levert. Een nog steeds aktueel onderwerp.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Finland

Mensen die lid willen worden van de 'Comics Society of Finland', moeten als ze 18 jaar of ouder zijn 8 Finse marken en als ze jonger dan 18 zijn 4 marken overmaken op rekeningnummer 35164-9 van de Finse Postbank (Postisäästöpankki). Als je nadere informatie wilt ontvangen schrijf dan even naar Box (postilokero) 927 oolol Helsinki 10. Leden ontvangen een tweemaandelijks bulletin (Sarjainfo), dat geheel in het Fins gesteld is, zodat kennis van de Finse taal wel noodzakelijk is.

Prins Valiant

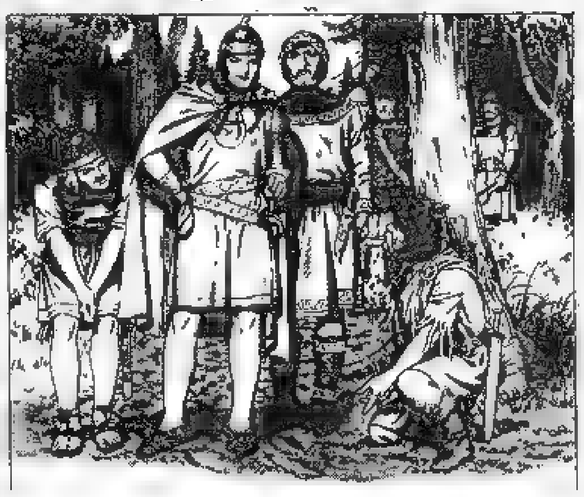

Uitgeverij Hastings Inc. New York heeft ettelijke jaren geleden 7 delen van Prins Valiant het geesteskind van Harold Foster uitgegeven. Deel I was **Prince Valiant in the days of King Arthur.** Het waren geen stripalbums in de ware zin des woords, maar een verhaal met variërend 1 tot 4 tekeningen op 1 pagina. Uitgeverij Amsterdam Boek heeft nu op dezelfde wijze als Hastings Inc. het 1e deel van de jonge Valiant van Thule uitgegeven, onder de titel **In de dagen van Koning Arthur** door Harold Foster (tekeningen) Max Trell (tekst). In dit verhaal moet Prins Valiant samen met zijn vader Aguar van zijn eiland vluchten. Zij komen in Brittanie terecht. Door zijn grote moed en scherp inzicht wordt Valiant al snel opgenomen in de kring van Koning Arthurs Ridders van de Tafelronde.
De 128 pagina's tellende pocket heeft een formaat van 16,5 x 24,5 cm. De strip is afgedrukt op krantenpapier, de romantische en statische tekeningen zijn vrij slecht afgedrukt als we bedenken hoe precisieus Foster zijn tekeningen maakte. De vertaling is van Emile Lopez. Ondanks de slechte manier van uitgeven, wat de prijs voor de koper (f.4,95) wel zal hebben gedrukt, is het, zeker voor de Valiant fans, een unieke gelegenheid om de in de verdomhoek gedrukte Valiant warm te onthalen. Hetgeen de kans op deel 2 **Prince Valiant fights Atilla the Hun** in niet geringe mate zou verhogen. Vertaald wel te verstaan.

Stripcongres

Van 27 mei t/m 3 juni 1973 wordt er in Toulouse de 'le Salon de la Bande Dessinée' georganiseerd door de 'Amis de la Bande Dessinée'. Dit zal gaan plaatsvinden in het 'Parc des Expositions de la Foire Internationale de Toulouse', op een oppervlakte van 1000 m2, in combinatie met een soort congres voor Vrije Tijdsbesteding, (letterlijk: le Salon de L'Occasion, du Plein Air et des Loisirs). Tevens worden er allerlei manifestaties georganiseerd door de plaatselijke VVV, waardoor het geheel op een groot volksfeest gaat lijken. Elke dag van het stripcongres zal er aandacht besteed worden aan een aparte stripheld uit het Frans-Belgisch taalgebied. Op het programma van 27 mei-31 mei staan achtereenvolgens: 'Tin Tin' (Kuifje), 'Nade', 'San Antonio', (commissaris), 'Mickey', 'Gaston' (Guust Flater), 'Pif' (het leuke hondje), 'Asterix' en 'Sylvain'. Naast de zogenaamde 'Heros du Jour', heeft iedere dag ook een bepaald thema voor discussies, lezingen, enz. Deze beginnen op 28 mei en eindigen 3 juni; het zijn resp.: 'Fanzines en Underground', 'Spaanse en Italiaanse strips', 'Stripverhalen en Nationale Opvoeding', 'Comic Books', 'Fantasie en Science Fiction', 'Far West', 'Koningen van de Gag'. Verder zullen er de gewone dingen plaatsvinden, die op elk stripcongres plaatsvinden, zoals: ruilbeurzen, filmvoorstellingen, dia-vertoningen, debatten, over dit gebeuren: Secretariat du Salon, Jean Pierre Apparu, 23-Rue de Stalingrad, 3100 Toulouse.
J. H. v.d. Mark

OKAY

De hier al eerder gesignaleerde OKAY-albums van Dupuis zijn bij Jac. Hermans supermarkten verkrijgbaar voor de prijs van f 0,99 per deel. Het gaat hier om de volgende zes deeltjes
1. Sammy en Jack Attaway.
2. De mini-mensjes – Alarm in Ellendam.
3. Cara en Calebas – De musketiers.
4. Sandy en Hoppy – Koala's in gevaar.
5. De krobbels – De dreiging van de Krobbels.
6. Isabel – Het betoverde schilderij.

H. Stoovelaar

Charlie

Het februarinummer van het Franse strip tijdschrift Charlie is weer een speciaal dik nummer van 100 pagina's, voor de speciale prijs van Ffr. 5,-. Er staan lange strips in van 'Popeye' door E. C. Segar (een verhaal uit 1936), 'Jeff Hawke' door Sydney Jordan (aflevering H2951-H3024), 'Peanuts' door Schulz. Naast het grote aantal andere bekende strips zoals 'B.C.', 'Andy Capp', 'Marianna' van Guido Crepax dit keer ook de nieuwe strip 'Mito' door Voss. Wolinski en Pichard die nog steeds met hun fraaie strip 'Paulette' vertegenwoordigd zijn, hebben deze keer de edele platonisch minnende Zorro eens bij de kop gepakt om een aardige satire te maken (zie illustratie, beslist niet typerend voor de ware Zorro). Charlie is te bestellen bij: Editions du Square, 10, Rue des Trois-Portes 75005, Paris.

Astérix

Door storting van f. 2,50 (inclusief verzendkosten op giro 2122547 t.n.v. H. Lindeboom Jr., Vriezenveen, onder vermelding 'Asterix-set', komt u in het bezit van 7 verschillende exemplaren Asterix-briefkaarten. De kaarten zijn allemaal in kleur uitgevoerd. Op enkele is een scène uit een Asterix-film afgebeeld. Hierbij ziet u een illustratie van zo'n kaart.

Drajis

Drajis is een grammofoonplatenzaak in Rotterdam, die na een mislukt eksperiment met een boekenafdeling (antikwariese strips en kritiese lektuur) nu een eksklusieve stripafdeling heeft opgezet, die uitstekend draait. Hoewel de platenzaak nummer één blijft (met LP's voor 16,90) neemt de stripafdeling een vrij groot deel van de beschikbare ruimte in. Er is dan ook een niet geringe kolleksie stripwerk te vinden, met als trekpleister een groot aantal uitverkochte, praktisch nergens meer te vinden, Dupuis albums, die tegen de normale verkoopprijs over de toonbank gaan, d.w.z. f. 3,25 – f. 3,95. Je vindt er onder andere oude delen van Guus Slim, Guust Flater, Oude Niek, Jan Kordaat, Jerry Spring, Baard en Kale, etc. Daarnaast is er ook een aantal oude Franse Dupuis albums als de Timoers, Buck Danny en Jan Kordaat, terwijl ook een grote kolleksie boeken, die alleen in België verkrijgbaar zijn (Rik Ringers, Michel Vaillant, Bernard Prince, e.d.) tegen de normale prijs verkocht worden. Natuurlijk is ook al het gangbare Nederlandse werk aanwezig en ook een grote voorraad Eerie's, Creepy's, Vampirella's en enkele andere Amerikaanse Horror bladen. Tenslotte hebben we er een uitgebreide verzameling Amerikaanse Underground gezien.
Iedere week wordt de voorraad aangevuld met nieuwe titels, terwijl er uit diverse landen geimporteerd wordt (o.a. Amerika en Italië).
Een bezoek aan deze winkel is zeker de moeite waard.
Het adres is: Drajis, Lusthofstraat 74, Rotterdam. Tel.: 010-118947. Dagelijks geopend van 9.00 uur - 18.00 uur en vrijdags ook 's avonds tot 21.00 uur.

Price Guide

In Amerika is zojuist een vrijwel volledige lijst van alle stripboeken die ooit in de Verenigde Staten hebben bestaan of nu bestaan, uitgegeven onder de titel **Comic Book Price Guide.** In deze 336 pagina's tellende prijslijst in boekvorm vinden we de prijsopgave van elk nummer in nieuwe staat. Het allereerste nummer van 'Action Comics' (met het begin van Superman in 1938) kost b.v., in nieuwe staat, 450 dollars. Het allereerste nummer van 'Whizz Comics' (met het begin van Captain Marvel) óf nr. 27 van 'Detective Comics' (met het begin van Batman) kosten $ 400,- per stuk. Volgens Jacques Glénat-Guttin 'de bijbel voor de verzamelaars'. Inlichtingen of bestellingen via: Robert Overstreet, 2905 Vista Av., N.W. Cleveland, Tennessee 37311. U.S.A.
Rob Richard

Ruilbeurs

Op zaterdag 17 maart a.s. zal in Haarlem een ruilbeurs worden gehouden. Iedereen is welkom! Alleen kunnen er wegens de beperkte ruimte niet te gek veel mensen komen. Wie van plan is te komen kan het beste even de telefoon ter hand nemen en nummer 023-244052 draaien. U krijgt dan naam, adres en alle eventuele andere inlichtingen van en over de ruilbeurs. Het ruilen kan geschieden tussen 12 uur 's morgens en 6 uur 's avonds. Bel tijdig!
Phil van Tongeren

Rektifikatie

In het vorige Stripschrift staat in het artikel 'Jan, Jans en de kinderen', ten onrechte dat Jan Kruis de huidige tekenaar van Sjors en Sjimmie is. Sinds een jaar of twee is dit echter de tekenaar Jan Steenman die Sjors en Sjimmie in de stijl van Kruis heeft voortgezet.

Tekenfilm

In Engeland heeft de regering van de Socialistische afgevaardigde William Price het verzoek binnengekregen om druk uit te oefenen op de BBC ten einde de tekenfilms van Tom and Jerry op de TV te verbieden. Volgens Price zijn de filmpjes te gewelddadig en vergeet men dat geweld op de TV een nadelige invloed heeft op kinderen. De afgevaardigde erkent weliswaar dat de Tom and Jerry reeks artistiek op een hoog peil staat, maar hij is bang dat kinderen die de filmpjes gezien hebben, dieren en zelfs andere kinderen zullen mishandelen omdat ze geloven dat ze er de ander toch geen pijn mee doen, zoals in het geval van de gewraakte tekenfilmreeks.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

Curiosity

In België is een prachtig nieuw, franstalig striptijdschrift verschenen, dat tweemaandelijks verschijnt. De naam is Curiosity Magazine. Het blad dat van onwaarschijnlijk hoge kwaliteit is, wordt uitgegeven door Deligne Michel, de eigenaar van een stripantikwariaat in Brussel. De mensen die ervoor zorgen dat het blad rond komt, zijn stuk voor stuk amateurs, die hun boterham met andere werkzaamheden verdienen. In nummer I van Curiosity Magazine treffen we enkele strips van de 'amateurs' aan die echter uiterst professioneel aandoen. Verder zijn er in het Ie nummer én een interview met M. Tillieux én een 13 pagina's tellende Felix (voorloper Guus Slim) stripverhaal 'Les Ressuscités' van Tillieux opgenomen. In totaal 44 pagina's schitterend houtvrij papier. In deel 2 dat onlangs verschenen is vinden we opnieuw een herdruk van een oud Felix-verhaal

van Tillieux uit 1947, 'Le Gouffre de Kelgaff' (13 pag.). Twee strips uit deel I worden voortgezet en het tijdschrift dat inmiddels 52 pagina's telt, heeft naast de prachtige herdruk van Tillieux ook maar liefst een herdruk opgenomen van een uit 1938 stammend Jijé-strip van Blondie en Blinkie, 'Les aventures de Blondie et Cirage en Amérique. Van dit allereerste B en B verhaal zijn 4 pag. afgedrukt. In deel 3 van Curiosity zal men het voortzetten. In dat deel zal ook een kompleet Tillieux verhaal worden opgenomen 'Aventure au Chili'. Prijs van dit schitterende tijdschrift is voor Nederland Bfr.80. Voor inlichtingen en bestellingen schrijven aan Deligne Michel (Curiosity House) 133, Chaussée de Louvain, 1030 Bruxelles. Als dit geen aanrader is, dan is niets het meer.

Tom Poes

Dat Tom Poes ook mooi uitgegeven kan worden, bewijst de Zweedse uitgeverij Almqvist & Wiksell Förlag AB te Stockholm. Deze uitgeverij heeft n.l. onder de titel **Tom Puss äventyr** I de volgende verhalen gebundeld: 'Den ylande Ulven' (De grauwe razer), 'Aventyret Ikvo' (Het kukel) en 'Det onda ogat' (Het boze oog). Het zijn de 3 Tom Poes avonturen die in Nederland in de Literaire Reuzenpocket (250) **Als je begrijpt wat ik bedoel ! !** , door de Bezige Bij, zijn samengebracht. De Zweedse uitgeverij weerlegt door haar uitgave, een boekje met een formaat van 17½ x 18 cm. en plaatjes die 1½ maal zo groot zijn als in de Bij pockets, op doeltreffende wijze uitspraken die bedoeld zijn om kleinere plaatjes te verdedigen en die de Bezige Bij in staat stellen hun Bommels onder een (semi) literair vaandel op de markt te brengen. Door de grotere tekeningen die Almqvist & Wiksell ons voorschotelen, wordt duidelijk aangetoond dat de tekst niets te lijden heeft onder het groter afdrukken van de tekeningen. Onze aandacht wordt er beslist niet door afgeleid. Wél worden we weer eens met onze neus op het feit gedrukt dat we volkomen gek zijn om iedere keer opnieuw, stripverdwaasd, naar de winkel te hollen om ons daar voor veel geld een pocket met afschuwelijk, door verkleining, verminkte tekeningen in onze handen te laten frommelen. Eigenlijk is het ook een volstrekt onduidelijke zaak dat Toonder en zijn studio's die altijd **kwaliteit** als punt 1 op hun lijstje met eisen hebben staan bij het toestemming geven tot drukken van Toonder produkten, de Bij-uitgaven tolereren. Voorbeelden hoe het anders(mooier) kan te over. Bijvoorbeeld Wolters-Noordhoff, Skarabee en nu Almqvist. Maar ja, zolang de Reuzen Bommels steeds bij de eerste 10 komen op de lijst van 'best verkochte boek van de maand', is de uitgevers-formule goed en is er natuurlijk geen reden tot verandering, nietwaar? ! De lezer wordt in de Bij-balans niet als **lezer/kijker** maar als **koper** geregistreerd. Of dit ook tevreden lezers, en kopers, zijn komt

niet ter sprake. De zweedse Tom Poes, die dit hele betoog teweeg heeft gebracht, is van een 3 pagina's tellende inleiding, 'Marten Toonder och Tom Puss', voorzien door Sture Hegerfors, de voorzitter van het zweedse Stripschap bij wie ook inlichtingen omtrent de Tom Poes uitgaven verkrijgbaar zijn.
Adres: Underäsgatan 14-16, 8-41251 Göteborg, Sweden.

kees de bree

Underground

Nauwelijks heeft uitgeverij Paranoia een ontzaglijke hoeveelheid nieuwe titels aan haar kollektie toegevoegd (zie vorig Stripschrift) of een nieuwe reeks wordt al weer aangevoerd.
Ik begin bij 'Drool I', door een aantal tekenaars, onder wie Bill Skurski en Jay Kinney, gevuld met satires op de film Clockwork Orange (Shockwork Lemon) en Nixon (Nixon's trip to Harlem), etc.; 'Rubber Duck 2' door Michael J. en Robbie Landeros, met de sublieme satire op de strip Lone Ranger, in dit verhaal 'the blown stranger' genaamd, een als superheld verklede vrouw ook wel bekend als de man met de 'platinum prick' en verder het verhaal 'Shishka-Bob' over een meisje (sterk gelijkend op een Crumb figuur) dat al paardrijdend klaarkomt; 'Facts o' Life' met aardig werk van Shelton en Crumb en voor de rest puin; 'The People's Comics' en bij deze titel kan ik mijn tranen nauwelijks bedwingen. Niet omdat de kwaliteit slecht zou zijn. Nee, beslist niet, want het werkje is één en al Crumb. Het droevige is echter dat onze trouwe strip-, en filmheld Fritz the Cat op de laatste pagina laaghartig van achteren wordt neergestoken, omdat hij een meisje een schop geeft in plaats van gemeenschap te hebben met het snakkende kind. Het was te voorzien, slechts één nalatigheid op seksueel gebied moest wel de dood worden van wijlen wellustige Fritz; 'Funnybook I' biedt zwakke verhalen en bar slechte tekeningen van R. Pflug, zelfs Shelton kan hier de boel niet redden; 'Yellowdog 23' afwisselend goed en slecht werk, algemene indruk: net onvoldoende; 'Demented Pervert 2' door Dave Geiser die met z'n Billy Barstool, een knap stukje tekenwerk uit de Corben-school, door te weinig eigen ideeën net onder de maat blijft.; 'Psychotic Adventures 1', een stuk horror allernieuwste stijl door Charles Dallas (een naam om te onthouden). Zijn gebruik van zwart en wit doet sterk denken aan het werk van Frans Masereel, hoe gek de vergelijking dan ook klinkt want gruwel is troef bij C. Dallas. Ik kom nu terecht bij de onbetwiste toppers: 'White Lunch Comix' door Rand Holmes en Jim Jones met o.a. hun perfekte en perverse verhaal 'Baldric the Barbarian'; 'Turned on Cuties' met één pagina tekeningen van bijna alle grote undergroundtekenaars; 'Spaced Out' door R. Roach, T. Byrd, J' Pinkoski & Ed Verreaux, 'stories en anatomietekeningen, ragdunne lijnen, van de bovenste plank; en ten slotte op eenzame hoogte 'Grimwit I' door Richard

Corben met het verhaal 'The beast of Wolfton' te mooi om in een paar woorden af te doen, bekijk de illustratie en koop het boekje om zelf een waarde-oordeel te kunnen geven. Alle boekjes f. 3,- per stuk bij Paranoia. Postbus 78, Laren (N.H.) K.d.B.

Rock 'n Roll

In juni zullen de in beeld gebrachte dromen van de sublieme tekenaar Guy Peellaert in het 180 pagina's tellende boek, (waarvan 160 in full colour), **Rock 'n Roll Dreams** geheten, verschijnen bij uitgeverij De Harmonie, Singel 390 te Amsterdam. Guy Peellaert die zijn grote bekendheid heeft verworven met strips als Jodelle en Pravda geeft in Rock 'n Roll Dreams zijn visie op de popmusici van de laatste decennia. De techniek die Peellaert gebruikt om dit tot uitdrukking te brengen is waarschijnlijk het best te omschrijven als een soort kruising tussen fotograferen en schilderen.
Het boek begint bij vergeelde grootheden als Frankie Laine ('Cool Water', weet je nog wel) en Johnny Ray ('Cry'), doof als een kwartel, een act waarbij de tranen over zijn wangen rolden en een microfoon die het vaak moest ontgelden vanwege het regelmatig slaan met dit voorwerp op de piano. Peellaert vervolgt met de nooit weggeweeste sensatie Elvis Presley en gaat dan via de Beatles, Rolling Stones, Bob Dylan naar de allernieuwste pop-grootheden van nu. Het boek kost f.17,50.

CYBORG

Cyborg is de naam van een Spaans stripfanzine. Zojuist is dubbelnummer 5/6 verschenen waarin behalve nieuws over andere tijdschriften ook interviews, artikelen, enkele paginavullende tekeningen van Scarzolo en een strip 'Asfodelos' in viltstift zwart-wit van H. Y. J. C. Martin.

Het blad dat in een offset-oplage van 500 verschijnt kost 60 pesetas. Te bestellen bij: Copisteria Castellá, Pujol, 39 Mataró. Spanje.

Bommel

Er is weer een nieuwe stripotheek! De naam is 'Toonder'. Deze is gevestigd: Burg. Gülcherlaan 43 te Hilversum, tel.: 02150-46010. Meer dan 1500 strips aanwezig! De prijs is f. 1,- per kwartaal en f. 3,50 per jaar. De leden van de stripotheek ontvangen 10 x per jaar 'De Bommelcourier' gratis. Eind 1972 is het 1e nummer verschenen. Dit nummer dat aan Marten Toonder gewijd was, is inmiddels uitverkocht. Met ingang van januari 1973 zal er afwisselend een dikke (8 blz.) en een dunne (2 blz.) Bommelcourier verschijnen. Ook zal er af en toe een dubbelnummer (10 blz.) uitkomen. Dit is het geval met het januarinummer 2/3 dat interviews bevat met Börge Ring (tekenaar van de strip Distel), Jaap Back (Art Director van de Toonder studio's) en Ronald Bijlsma (animator bij de Toonder studio's). Verder in dit nummer: een Distelbibliografie, een rubriek waarin nieuwe boeken vermeld worden en door middel van kruisjes een waardering krijgen en een ruilrubriek. In nummer 4 zal de redaktie van het gestencilde blad starten met een serie artikelen over Donald Duck, waartoe een interview met Carol Voges (o.a. Jimmy Brown en D. Duck tekenaar) gerekend wordt. Abonnees en/of lezers van Stripschrift maar ook de leden van de vereniging 'Het Stripschap' die in de Bommelcourier geinteresseerd zijn, kunnen dit blad bestellen door f. 3,- over te maken op postgironr. 72978 t.n.v. J. D. v.d. Ploeg te Hilversum. Losse nummers kosten, inclusief porto, f. 0,65. Voor mensen die geen Stripschriftabonnee zijn en ook geen lid zijn van de vereniging, komen de kosten van De Bommelcourier op f. 3,50 per jaar.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

robbedoes

EEN ONUITPUTTELIJKE BAKERMAT VAN STRIPGIGANTEN

De geboorte van een nieuwe stripheld is door de band een moeilijke en langdurige onderneming, waar heel wat transpiratie aan te pas komt. Zelfs de stripgrootmeesters van vandaag waren eens anonieme figuren die met 'n mapje onder de arm alle uitgeverijen afliepen, in de hoop ergens erkenning te vinden voor hun – naar eigen zeggen: miskend – talent.
Maar ook voor 'n weekbladuitgever is een selektietaak allesbehalve een makkelijk klusje. Voor het ontdekken van beloftevolle tekenaars, of het 'aanvoelen' van populaire helden of reeksen moest week na week alle beschikbare vakkennis, doorzicht en ervaring worden samengeraapt. Die fijne stripneus bezit ROBBEDOES al meer dan 35 jaar. De suksesreeksen spreken voor zichzelf: in 1947 werd Morris (zie foto) de ROBBEDOES-kantoren binnengeloodsd, met in zijn voetspoor de rasechte wilde-west-cowboy Lucky Luke. Een jaar later krijgt Buck Danny, met zijn geestelijke co-piloot Vic Hubinon, toestemming om bij ROBBEDOES te landen. Ondanks zijn adembenemende, halsbrekende toeren over de hele wereld is hij beslist nog niet aan z'n einde toe. 1954: ROBBEDOES gooit zijn poorten wagenwijd open voor de binnenmarcherende Beverpatroelje. Hopman Mitacq houdt vanonder zijn halfslappe, donkerbruine deukhoed een oogje in 't zeil. 28 februari 1957: tot grote ergernis van de hele redaktieploeg wordt een nieuw kantoorhulpje aangeworven: Guust Flater. Hij verovert op slag het hart van de typiste, juffrouw Jannie, én van het hele lezerspubliek. En die zijn wat blij dat de redaktie – konstant op de rand van de waanzin – er na 16 jaar nog steeds niet in geslaagd is dat stuk ongeluk naar buiten te werken. 1958 is het jaar van de Grote Invasie. Een gezellig, wriemelend minivolkje overspoelt ROBBEDOES: de Smurfen. Sindsdien heeft hun onstuitbare expansiedrang zo'n hoge vlucht genomen dat ze zelfs op het Afrikaanse kontinent op de meest onverwachte plaatsen komen opduiken. Twee jaar later scoort ROBBEDOES 'n nieuwe voltreffer: Roba lanceert zijn Bollie en Billie, 'n duo dat vandaag de dag uit de striphitlijsten gewoon niet is weg te branden.
Jarenlang beregoeie strips, die via ROBBEDOES hun weg naar de top hebben gevonden. Maar ook vandaag de dag heeft ROBBEDOES nog niks aan stripvakmanschap ingeboet, wel integendeel.
Iedere week opnieuw brengt het een lading kersverse, originele strips van de grootmeesters van gisteren, vandaag en morgen. Enkele voor beelden: Natasja, Yoko Tsuno, Baard en Kale, De Blauwbloezen, Ford T, Rolf Karsten, Sammy en Jack Attaway, De Krobbels, Ouwe Niek, Sandy en Hoppy, Cara en Calebas, De mini-mensjes, en ga zo maar door. Allemaal samen iedere week in ROBBEDOES, het 24-karaats stripblad. Overal verkrijgbaar: 1 gulden.

GRAFIC GROUP DUPUIS / 1815

achtergrond informatie

door Quirijn ter Spill

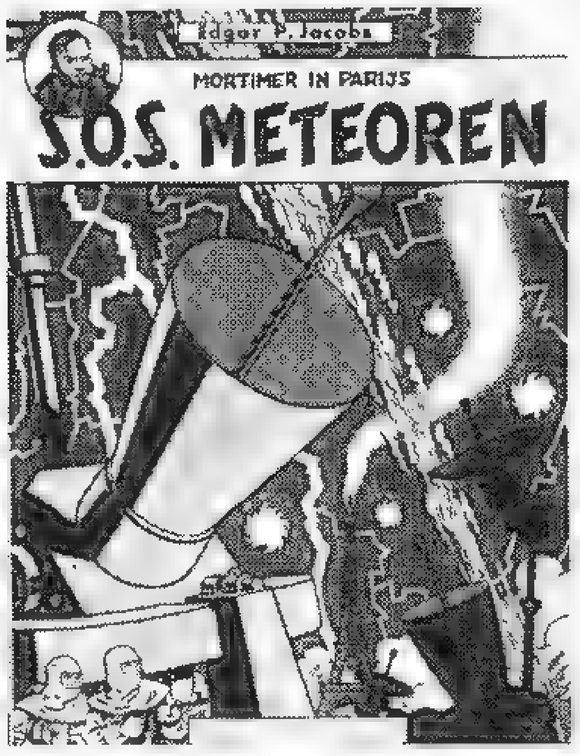

Quirijn ter Spill, lezer van Stripschrift, was met vakantie in Parijs en ontdekte daar de omgeving waar het Blake & Mortimer-avontuur 'SOS meteoren, van E. P. Jacobs zich afspeelt. Met het betreffende album in de ene hand en het fototoestel in de andere, verzorgde hij voor Stripschrift bijgaande boeiende reportage.

'SOS meteoren is naar mijn oordeel nog steeds een van de beste stripverhalen in het realistische genre, die ooit getekend zijn. Jacobs, de tekenaar, die zich in 'Het gele teken' uit de zelfde serie ook al niet onbetuigd laat wat nauwkeurigheid en artisticiteit betreft, bereikt in SOS meteoren wel een hoogtepunt in zijn tekenloopbaan door èn een goed verhaal te verzinnen èn dit te laten spelen in een bestaande omgeving, zoals op de foto's te zien is.

Zijn stijl van tekenen heeft iets van Hergé (voor wie hij achtergronden getekend heeft) en doet aan de andere kant vaag aan Jetses (van Ot en Sien) denken. Hij heeft met Jetses het eindeloze geduld voor détails gemeen, de razend knappe expressies van gezichten de wijze, waarop hij schaduwen arceert. Met Hergé heeft hij de bijna matematisch strakke stijl gemeen, maar in tegenstelling tot de Hergé-lijn is Jacobs 'lijn variërend in dikte en geeft Jacobs schaduwen aan met inkt. Samen met Hergé maakt Jacobs de eigenaardige fout lichtbundels uit b.v. zaklantaarn te tekenen, alsof je de volle bundel door de ruimte kunt zien lopen. Misschien is dit eerder een opzettelijke vertekening met als doel het lichteffekt meer indrukwekkend te maken, maar het resultaat is mager. Het is trouwens opvallend hoeveel moeite Jacobs met het weergeven van donkerte heeft en dat terwijl hij een meester is in schemerachtige belichtingen en sombere luchten. Om te zien waar dit aan ligt, kijk naar 'De zaak Zonnebloem' van Hergé blz. 8 en 9 en naar SOS blz. 8 en 9. Hergé kiest hier al de kleuren enige tinten donkerder, Jacobs kiest alleen een paar kleuren donkerder, de lucht en de gezichten bijvoorbeeld blijven licht. Een tweede fout maakt Jacobs door ook in het donker schaduwen aan te blijven geven; in het donker is het weinige licht juist diffuus, zodat schaduwen nauwelijks te zien zijn. Jacobs' held, professor Philip Mortimer, is origineel gevonden, hij is sympathiek en heeft karakter; een stevige, gebaarde veertiger, moedig met hang naar avontuur, op en top een gentleman en vriendelijk tegen de weinige dames, die zijn pad kruisen. Zijn vriend, kapitein Francis Blake, heeft een minder uitgesproken karakter, een keurig in de vorm gesteven engelsman, geknipt voor de thee en de whisky, met het mooiejongensgezicht dat engelse adel doet vermoeden.

SOS meteoren gaat in het kort hierover, dat een stel boeven in opdracht van natuurlijk de russen het weer in West-Europa kunstmatig slecht houdt om zo het Westen weerloos te maken tegen een russische aanval. Het woord russisch valt nergens maar het ligt er dik bovenop. Voor de slechte verstaanders is er dan nog de hierbijstaande tekening, die aan alle twijfels een eind maakt.

Op de kaart staat de ster van het

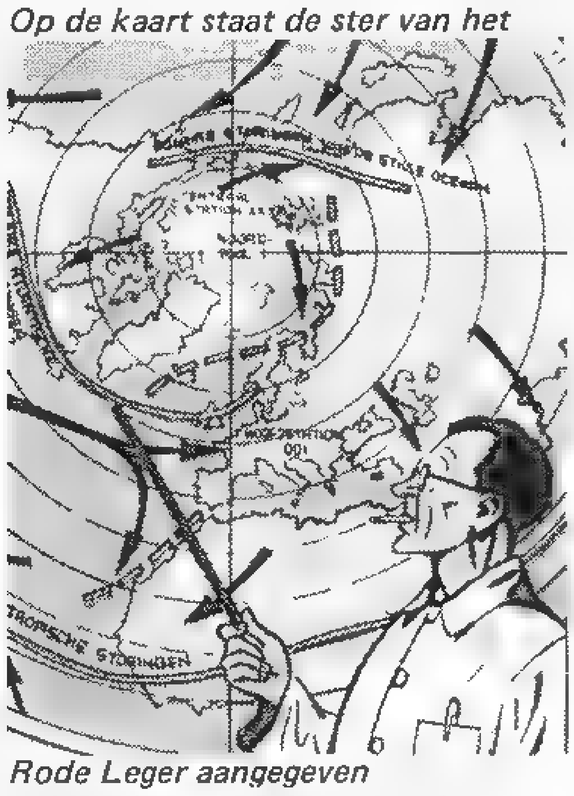

Rode Leger aangegeven

Het doek gaat op voor een door regen en storm geteisterd Parijs, de Opéra, de Madeleine en Place de la Concorde met de Assemblée Nationale op de achtergrond. Voor het Gare des Invalides stapt Mortimer uit zijn taxi. Het gebouw waar hij voor staat, is het agentschap van de Air France, het station is onder de grond. Hij neemt de trein naar Versailles, waar een tweede taxi hem opwacht om hem naar Jouy-en-Josas te rijden. Er volgt een rit in de invallende schemering door de regen, waarbij het licht en de ruitewissers uitvallen en de chauffeur de weg kwijtraakt. Geniaal is de beklemmende sfeer getekend door het kermis-in-de-hel weertje en het natte, glimmende asfalt. Intussen is het volledig donker geworden en de taxichauffeur rijdt, zonder dat hij het merkt, een poort in van een park, waar de boeven zich schuilhouden. De taxichauffeur wordt gevangen genomen, Mortimer ontsnapt bij toeval via een beek en krijgt een lift naar zijn reisdoel, het huis van zijn collega Labrousse, een meteoroloog die tobt met het onverklaarbaar slechte weer. Dat huis bestaat echt en wordt niet door een professor Labrousse bewoont, maar door vrachtwagenchauffeur Pignol, zoals me in de plaatselijke kroeg verteld werd. De volgende dag blijkt de taxi in de vijvers van Geneste gevonden te zijn, maar die omgeving klopt niet met Mortimers herinnering. Hij neemt zich voor precies na te lopen, wat ze gereden kunnen hebben om zo het buiten terug te vinden. Een postbode geeft Mortimer een lift naar le Buc, van waaruit hij zijn wandeling begint. De Arcaden van le Buc, waar even later sprake van is, is de naam van een aquaduct in 1686 gebouwd, dat de fonteinen van Versailles voedt uit de vijvers van Trou Salé en Saclay (huidig centrum voor kernonderzoek). Mortimer loopt tot de poort van het bewuste buiten, maar heeft nog niet door, dat hij daardoor naarbinnen is gereden. Even later vindt hij de beek en hij herkent een gebouwtje, waarbij hij uit het water gekropen is. Dit gebouwtje is er tegenwoordig niet meer, maar Jacobs heeft me verzekerd, dat het in 1958, toen hij de foto's nam voor zijn verhaal, nog wel bestond. De beek, de naam van het buiten (Troussalet) en ook een sluis, die nog in het verhaal voorkomt, hebben nooit bestaan, ze zijn door Jacobs bedacht terwille van de intrige. Mortimer ziet, dat de beek naar het buiten voert en heeft meteen alles door: ze zijn zonder het te merken het buiten ingereden en daarna is de auto naar de vijvers van Geneste versleept door lieden die willen verhinderen, dat de politie op het buiten komt snuffelen. Mortimer besluit in het buiten in te breken, stelt Labrousse per telefoon op de hoogte, maar maakt dan een ernstige fout: met zijn engelse uitspraak maakt hij van Troussalet Trou Salé (je hoort het hem zeggen). In het park loopt Mortimer in een val en na zijn verdwijning zoekt de politie hem tevergeefs in Trou Salé. Vanaf dat moment moet Blake het verder opknappen. Blake komt achter de bedoelingen van de bende en achter de verwarring van Troussalet met Trou Salé. Hij neemt vanuit Jouy de trein naar Parijs om de DST (Direction de la Surveillance du Territoire, de contraspionnage) te waarschuwen. De trein die hij neemt, is de lijn 'Luxembourg', die binnen Parijs de grond in gaat en aansluit op het metro-net. Als je op je metrokaartje deze trein neemt, zie je meteen dat je met een buitenlijn te maken hebt, want de trein houdt links (franse treinen houden links, omdat ze op advies van engelse ingenieurs zijn aangelegd) terwijl de echte metro rechts houdt. Ook heeft de Luxembourglijn een bovenleiding in plaats van de derde rail-stroomgeleider, die de metro heeft. Al die détails zijn keurig door Jacobs aangegeven.
Een commissaris van de DST waar schuwt de CRS (Compagnie Républicaine de Sécurité, de staatsveiligheidstroepen) en de SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, het hoofdkwartier van de NATO, toen nog in Parijs). In een fraaie finale weten de helden hun tegenstanders te verslaan en de bendeleider Olrik een oude bekende, achter tralies te zetten.
Tot zover voor wat het verhaal betreft.
Een vraag die mij nu bezighoudt is, waarom Jacobs nooit de glorie van een Hergé of een Franquin heeft gekend. Daar zijn m.i. meerdere redenen voor. Om te beginnen is de serie nog niet zo lang en zijn de verhalen erg ongelijk van kwaliteit. Maar de belangrijkste reden zal wel het ontbreken van de gebruikelijke stripgrappen zijn, er valt niets te lachen, hoor je vaak zeggen. Dat is nu juist niet waar. De grappen en grollen ontbreken, maar niet de humor, alleen zit die in een onverwachte hoek. Neem bijvoorbeeld het idee om een gemoedelijk landschapje buiten Parijs om te toveren tot een huiveringwekkende omgeving, Polansky zou het hem niet verbeterd hebben. Mortimer is ontegenzeggelijk spiritueel, kijk bijvoorbeeld naar de eerste druk van SOS blz. 16; een man gaat om een kleinigheid Mortimer bijna met een mes te lijf, bedenkt zich dan en zegt: 'Val in 't vervolg geen eerlijke mensen meer lastig'. Mortimer zegt: U heeft gevoel voor galgehumor'. Onbegrijpelijk, dat die tekst later veranderd is. Ook de ververwarring Troussalet—Trou Salé is geestig gevonden en zo zijn er nog vele voorbeelden.
Een laatste punt waarop Jacobs in het nadeel is, ligt op een dieper vlak en zit onvermijdelijk opgesloten in een stijl, die zo exact de werkelijkheid weergeeft: bij Franquin en Hergé is de wereld in hun boeken nooit helemaal gelijk aan de onze, hij lijkt er alleen maar erg op. Hij is een soort afbeelding van onze wereld, waar je misschien reizend door een vijfde dimensie in zou kunnen komen, maar die anders alleen via Kuifje- en Robbedoesboeken bereikbaar is. Zo'n verhaal lang heb je dan een 'sentiment de déja vu', alsof je in je vorige bestaan een stripfiguur geweest bent en dat is juist de kracht of als je wilt de humor van Hergé en Franquin. Maar in kunstzinnigheid ligt Jacobs naar mijn smaak ver voor op Hergé en ook op Franquin.

Het station in Versailles

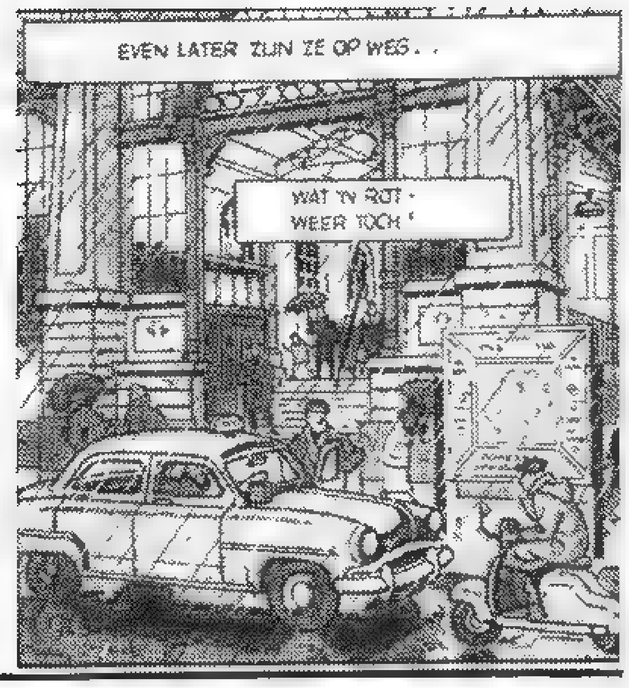

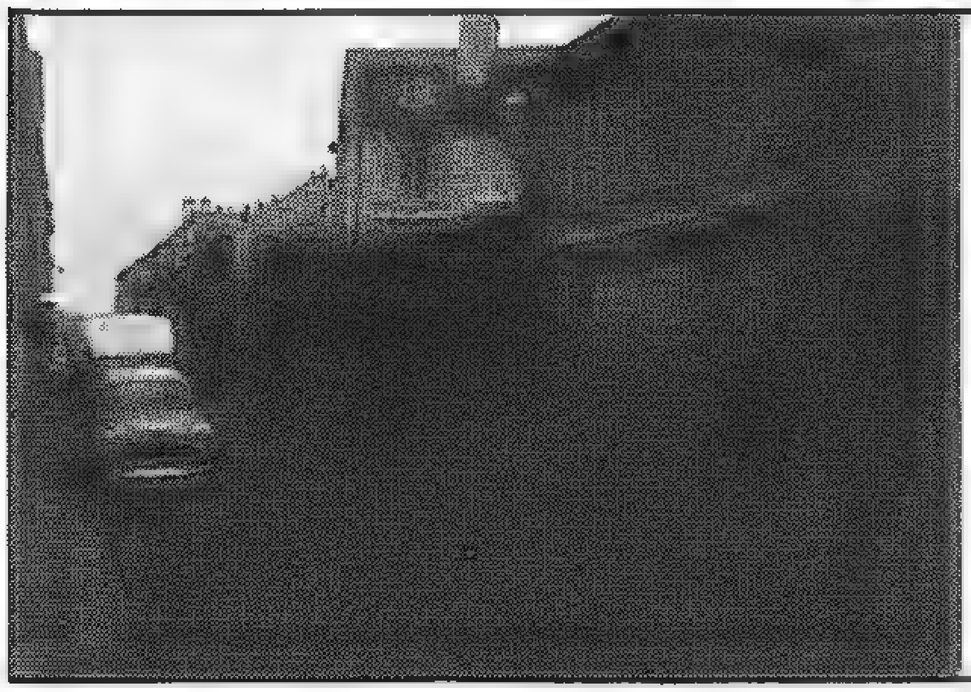

Straat in Versailles

De 'nationale' 186. Voor de bezitters van het album; in het rood van de pijl staat de naam van het département: 'Seine et Oise'

ALS DE CHAUFFEUR UITGERAASD IS, VERDWIJNT HIJ WEER ...
DAT WAS MEER GELUK DAN WIJSHEID ! . .
BENIEUWD WAT ONS NOG MEER TE WACHTEN STAAT !

Le Buc. Over het viaduct loopt de nationale 186.

Vijvers van Geneste

Huis van Pignol. Alleen het schoorsteentje is veranderd.

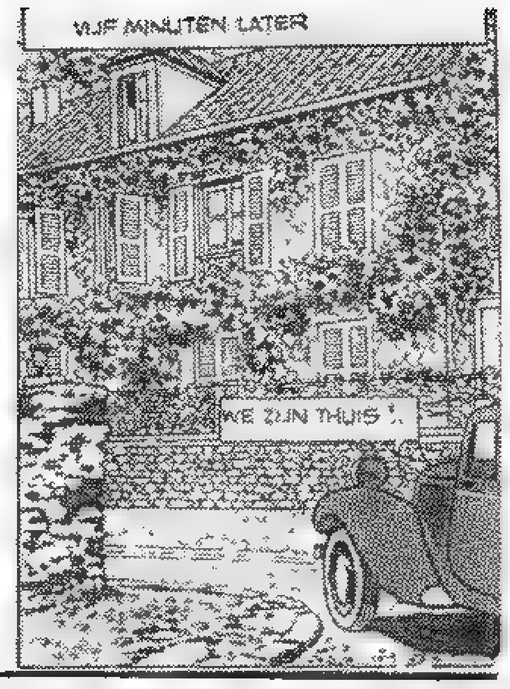

Opvallend is, hoeveel te klein de postwagen getekend is. Het bord stationnement réglementé is maar een meter hoog. Duidelijk kon Jacobs zich aan de hand van zijn foto's niet meer de juiste afmetingen herinneren.

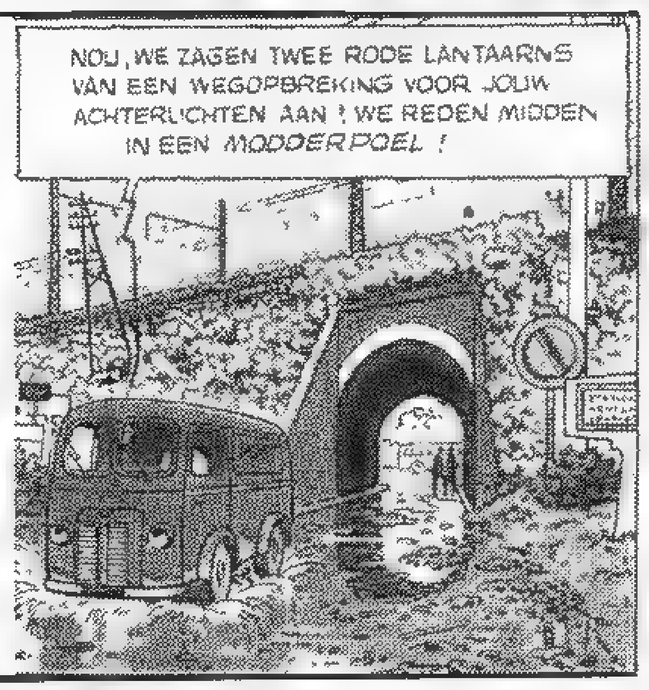

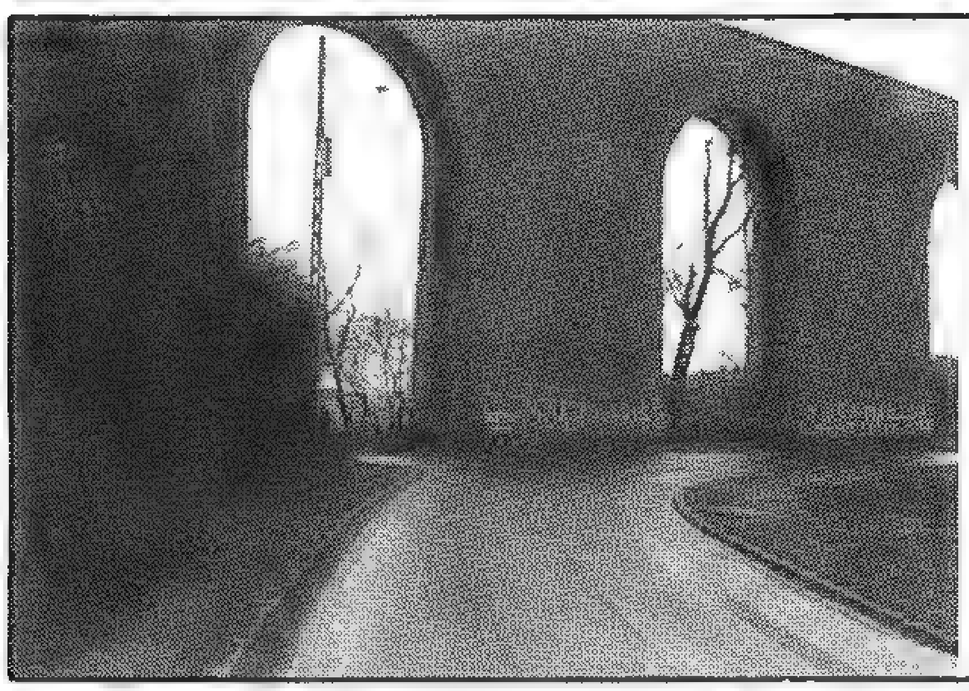

De Arcaden van le Buc (met erop gekalkt: Nixon gele trui voor oorlogsmisdaden)

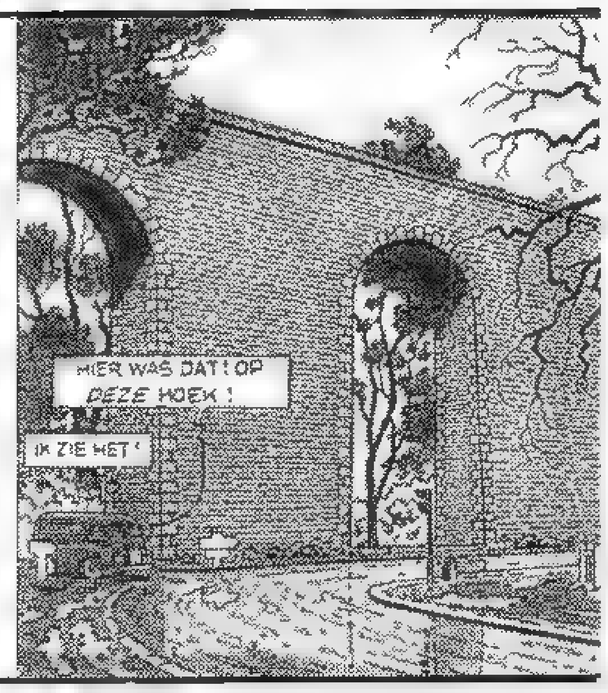

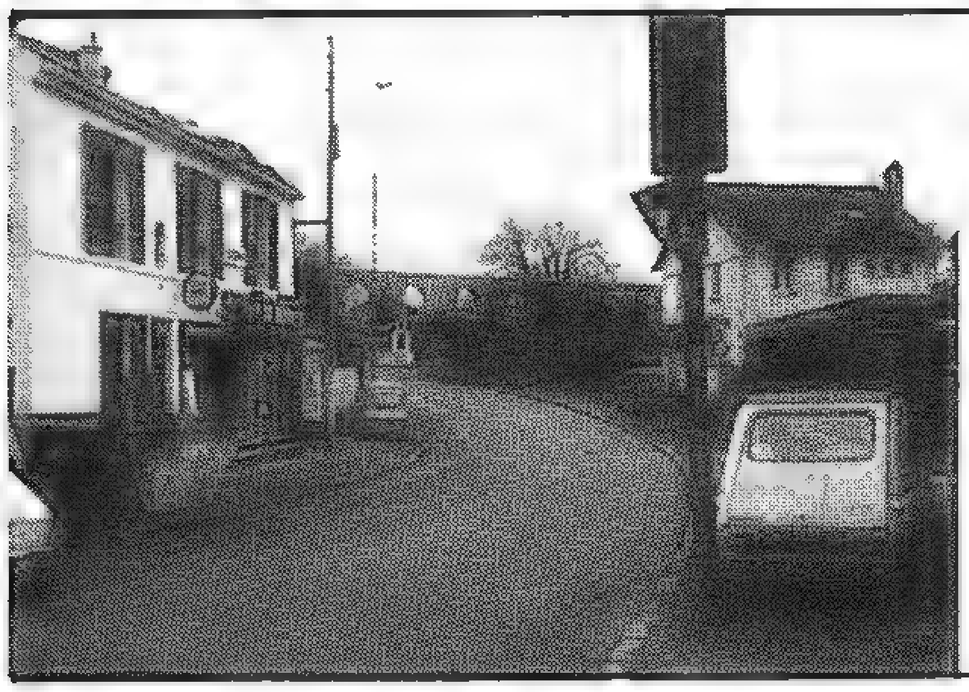

Le Buc

VERDRAAID ! NU SNAP IK HET ! JIJ BENT LINKSAF GESLAGEN, DE ANDERE WAGEN GING RECHTSAF EN ERNEST HEEFT DE VERKEERDE WAGEN GEVOLGD ! EEN ANDERE VERKLARING WEET IK NIET !
JA, ZO MOET 'T GEGAAN ZIJN !
AUX

Het vliegveld

ACHTHONDERD METER VERDER KOMT MORTIMER INDERDAAD BIJ HET VLIEGVELD...
HET KLOPT ALLEMAAL ! NU BEN IK TOCH BENIEUWD WAAR WE UITKOMEN !...

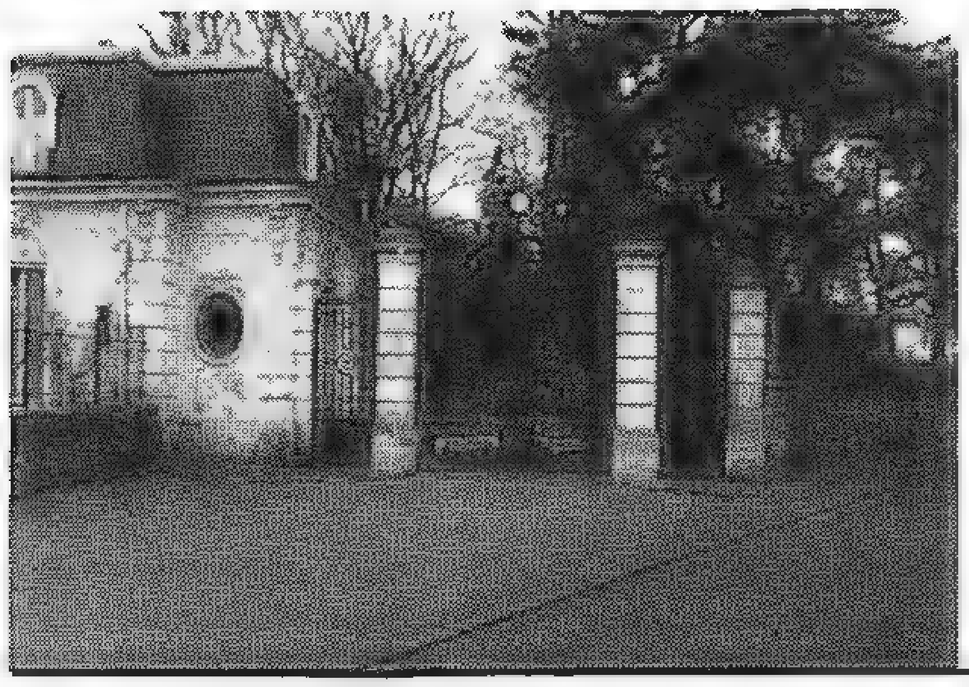

De kasteelpoort. Op het buiten is geen sluis, maar er zijn wel restanten van een paar vijvertjes en er staat een vervallen prieel.

Le Buc met het café waar Mortimer opbelt. Het interieur van het café is volledig veranderd.

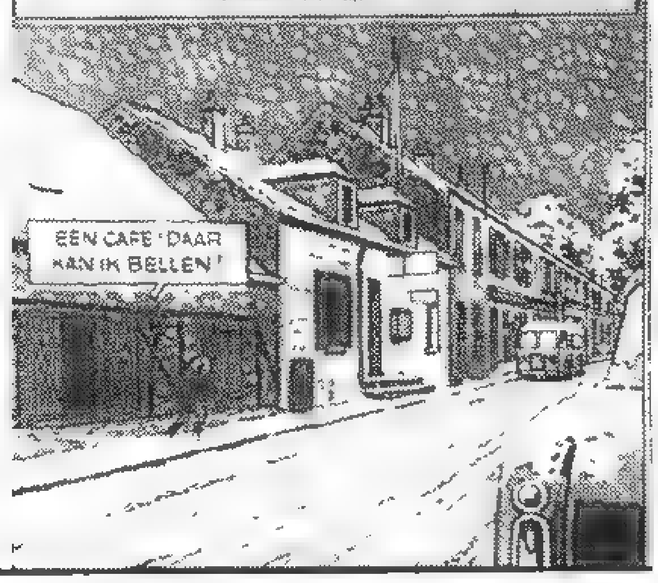

Het éénrichtingsweggetje leidt naar de vijvers van Geneste.

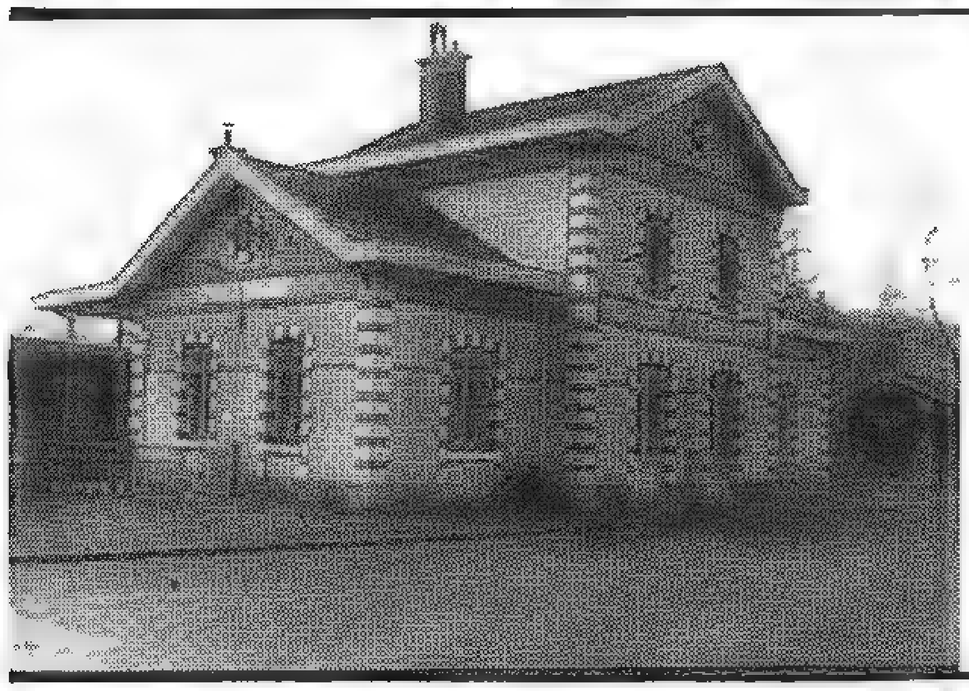

Het station aan de lijn naar Massy—Palaiseau.

Het station Port-Royal van de Luxembourg-lijn. De gloeilampen zijn vervangen door TL's.

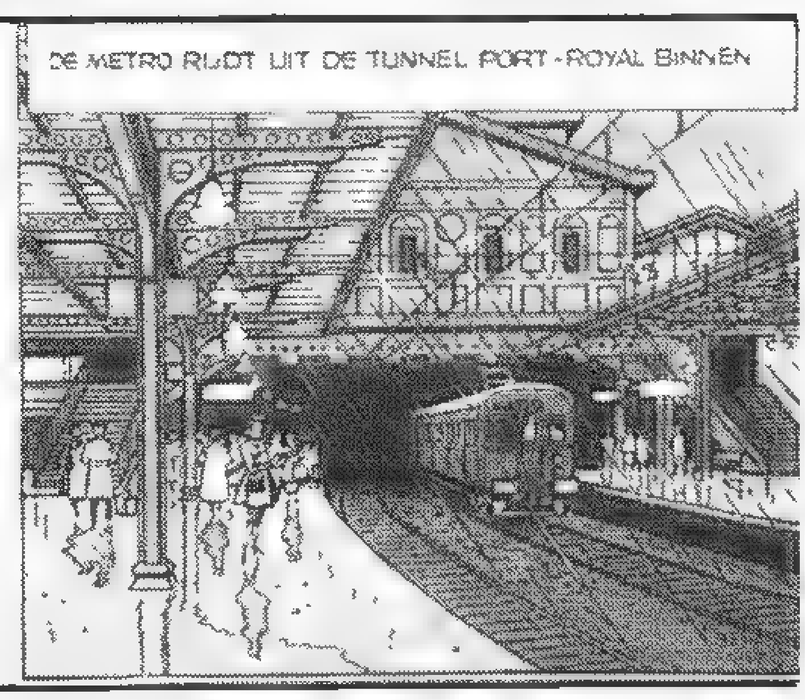

SAPPERDEFLAP...

het eerste stripalbum

PIPO DE CLOWN EN DE SLAAPRIDDER

is al verschenen!

Binnenkort verschijnen:

PIPO EN DE SPOOKTREIN
PIPO EN DE GROEINEUS
PIPO IN SMULGARIJE
PIPO EN DE GOUDEN CLOWNSLACH
PIPO EN HET RIMBOEGEHEIM
PIPO IN ZIJN VERRE VADERLAND

Prijs per album f 3,95

SKARABEE LAREN

STRIPANTIQUARIAAT

PANDA

Frederiksstraat 151, 's-Gravenhage
070 - 11 13 75, na 1 april 070 - 46 16 37

Openingstijden:
dagelijks van twaalf tot twee
en van vier tot zes
's zaterdags van tien tot zes

ZOJUIST ONTVANGEN:
450 ANTIQUARISCHE TITELS

WIE HEEFT TE KOOP?
Ketelbinkiekrant:
1948 1e jrg. nr. 22
1950 3e jrg. nr. 49
Rob's Vrienden:
1956 nrs: 9, 11, 12, 19
en verder
Risque Tout: nr 50
Tom Poes Weekblad:
1e jrg. nrs. 2, 3, 4, 6, 8 en 34

GENIE ZETTE WERELD MEER DAN EEN JAAR dOK N.Z dO

door Kees de Bree

Toen de lezers van de New York Herald op 11 oktober 1903 hun krant opensloegen en daarin een onbekende strip van ene Gustave Verbeek aantroffen, ontdekten zij tot hun grote verbazing dat als zij de krant omdraaiden de strip, die dan eigenlijk op z'n kop stond, gewoon verder gelezen kon worden. Dit was mogelijk dankzij een uitermate vernuftig en ingewikkeld procédé waar de mensen van nu nog evenveel bewondering voor hebben als de mensen rond de eeuwwisseling.

'The Upside Downs of Little Lady Lovekins and Old Man Muffaroo' is één van de meest ingenieuze strips ter wereld die ooit vervaardigd is. De maker ervan is, de in 1867 in Nagasaki geboren, Gustave Verbeek, de zoon van Nederlands-Amerikaanse ouders. Zijn vader Guido Verbeck, (Gustave liet deze achternaam) later in Verbeek veranderen), was een in Nederland geboren geneutraliseerde Amerikaan die les gaf op een school in Tokio. Gustave bracht zijn jeugdjaren dan ook in Japan door. Later vertrok hij naar Frankrijk waar hij, na zijn studie aan de kunstacademie, gedurende enige tijd als cartoonist voor verscheidene Parijse kranten werkzaam was. Dit werk bevredigde hem maar matig. Hij emigreerde naar Amerika in de hoop daar ander werk te (kunnen) vinden. Of 'the struggle for life' in Amerika te groot was voor Gustave, zijn vooropleiding hem bepaalde beperkingen oplegde of dat het kunstenaarsbloed onder zijn huid begon te bonzen, vermelden de kronieken niet. Een feit is dat Gustave ook in zijn nieuwe vaderland illustraties voor kranten ging verzorgen, namelijk voor de Saturday Evening Post en voor Harper's. In 1903 stapte hij naar de New York Herald toe om eens te informeren of er een mogelijkheid voor hem bestond een strip in deze krant te publiceren. Eén voorwaarde stelde Gustave; hij wilde 12 plaatjes per aflevering in plaats van de traditionele 6. De toenmalige redacteur van de Herald was wel bereid om voor Verbeek een plaatsje in de krant in te ruimen. Hij gaf echter niet toe aan de eis van 12 plaatjes per keer. Verbeek moest het maar met, de bij de lezers vertrouwde, zes plaatjes doen. De snelheid in aanmerking genomen waarmee Verbeek toestemde en zijn eerste strips bij de Herald inleverde doet vermoeden dat hij de absurd ingewikkelde techniek die hij in zijn strips toepaste reeds geruime tijd, voor zijn gesprek met de redacteur van de Herald, volkomen onder de knie had. Hoe het ook zij, op 11 oktober 1903 verscheen de eerste aflevering van de strip 'The Upside-Downs of Little Lady Lovekins and Old Man Muffaroo' in de New York Herald.

De dag daarna stroomde de reacties van stomverbaasde lezers al bij de krant binnen.

TWEE IN EEN

Wat de lezers te zien kregen was inderdaad verbazingwekkend. Verbeek had namelijk toch het idee van zijn 12 plaatjes tellend verhaal uitgevoerd, maar . . . in 6 plaatjes verwerkt. Op het eerste gezicht kreeg de lezer een complex van 6 plaatjes voorgeschoteld. Alles leek gewoon, de plaatjes en de tekst konden op normale wijze bekeken en gelezen worden. Hierna kwam het genie om de hoek kijken. Als het laatste plaatje bekeken was, moest de strip omgedraaid worden. Men kon dan, te beginnen bij het omgekeerde plaatje 6, dat nu dus 7 was geworden, gewoon verder lezen tot en met plaatje 12. Het kwam er dus op neer dat ieder plaatje 2 voorstellingen had. Als we heel even doordenken komen we tot de conclusie dat deze werkwijze, zowel op tekentechnisch gebied als wat verhaalopbouw betreft, enorme moeilijkheden voor de tekenaar met zich mee bracht.
Tekening 1 waar het verhaal mee begon, was als men het omdraaide plaatje 12 oftewel het slot van het verhaal. Om een doorlopend verhaal te maken waarin ieder getekend onderdeel bij het omkeren even goed functioneerde als in de normale (traditionele) stand moest de tekenaar voordat hij begon al exact het begin, het verloop en het einde van het verhaal weten. Alleen dán kon hij in plaatje 1 tegelijkertijd plaatje 12 vastleggen. Dit gold natuurlijk voor alle tekeningen. Plaatje 1 was tegelijkertijd 12, plaatje 2 was ook 11, plaatje 3 was ook 10, etc. Het is duidelijk wat voor monnikenwerk Verbeek moest verrichten om iedere week opnieuw een strip met een dergelijke moeilijkheidsgraad te produceren. Toch heeft Verbeek deze wereld op z'n kop bijna 1½ jaar lang, van 11 oktober 1903 – 15 januari 1905, zonder onderbreking getekend.
Martin Gardner, de maker van wiskundige spelletjes en puzzels voor de 'Scientific American', heeft eens gezegd: 'How Verbeek managed to work all this out without going mad passeth all understanding'.
Iedereen die Verbeeks strips ooit eens gezien heeft, zal het volkomen met deze woorden eens zijn.

BIJNA VERGETEN

Er zat natuurlijk een bepaald systeem in de manier waarop Verbeek te werk ging. De eerste 6 plaatjes gebruikte hij om de 'plot' op te zetten voor zijn heldin, de altijd avontuurlijke Little Lady Lovekins. De volgende 6 plaatjes waren om de mannelijke held Old Man Muffaroo in staat te stellen alle brokken weer aan elkaar te lijmen en het verhaal goed te laten eindigen. Als we eens nauwkeurig naar de tekeningen kijken, zien we dat Verbeek zijn personages verwisselbaar maakte.
Zo wordt het figuurtje dat op de eerste 6 plaatjes Little Lady Lovekins voorstelt bij het omdraaien Old Man Muffaroo en vice versa. Dat de Lady in normale stand een paar benen op haar hoed heeft, maakt de strip er niet minder virtuoos om. De verhalen zelf waren simpel van opzet. Er werden geen sociale, politieke of andere misstanden aan de kaak gesteld. Van humor moest de strip het al evenmin hebben. De vorm is daarentegen heden ten dage nog even verbazingwekkend als hij in 1903 was.
Waarom Verbeek in 1905 met de strip gestopt is, kan niemand ons meer vertellen. Alle mensen die de toenmalige redactie van de New York Herald vormden, zijn overleden. Na 1905 heeft Verbeek nog gedurende korte tijd als tekenaar van gewone strips 'The Tiny Tads' getekend.

Hierna stopte hij helemaal met striptekenen. Voor de rest van zijn leven wijdde hij zich helemaal aan de schilderkunst. Alhoewel het bekend is dat er in New York enkele malen exposities van zijn schilderijen geweest zijn, heeft men, raadselachtig genoeg, niets meer van zijn oorspronkelijke werkstukken kunnen achterhalen. Ook het boek met 25 geselecteerde strips dat in 1905 door G. W. Dillingham is uitgegeven, is verdwenen zonder een spoor achter te laten. Er zijn ook geen schriftelijke overleveringen die ons dienaangaande iets wijzer zouden kunnen maken. Verbeek zelf, die in 1937 stierf, liet praktisch geen enkel persoonlijk geschrift na.

Dankzij een stel Amerikaanse en Engelse stripminnaars is de bijna vergeten experimentele tekenaar Verbeek aan de vergetelheid ontrukt. Door hun toedoen is het enige overgebleven werk van Verbeek, de 64 wekelijkse afleveringen van de geniale Upside-Down strip uit de jaren 1903-1905 die door de New York Herald op microfilm zijn vastgelegd, uit het spinrag gehaald en voor publicatie beschikbaar gesteld. Gustave Verbeek kan, met alle superlatieven die aan het woord tekenaar gekoppeld kunnen worden, in de annalen van de striphistorie worden bijgeschreven.

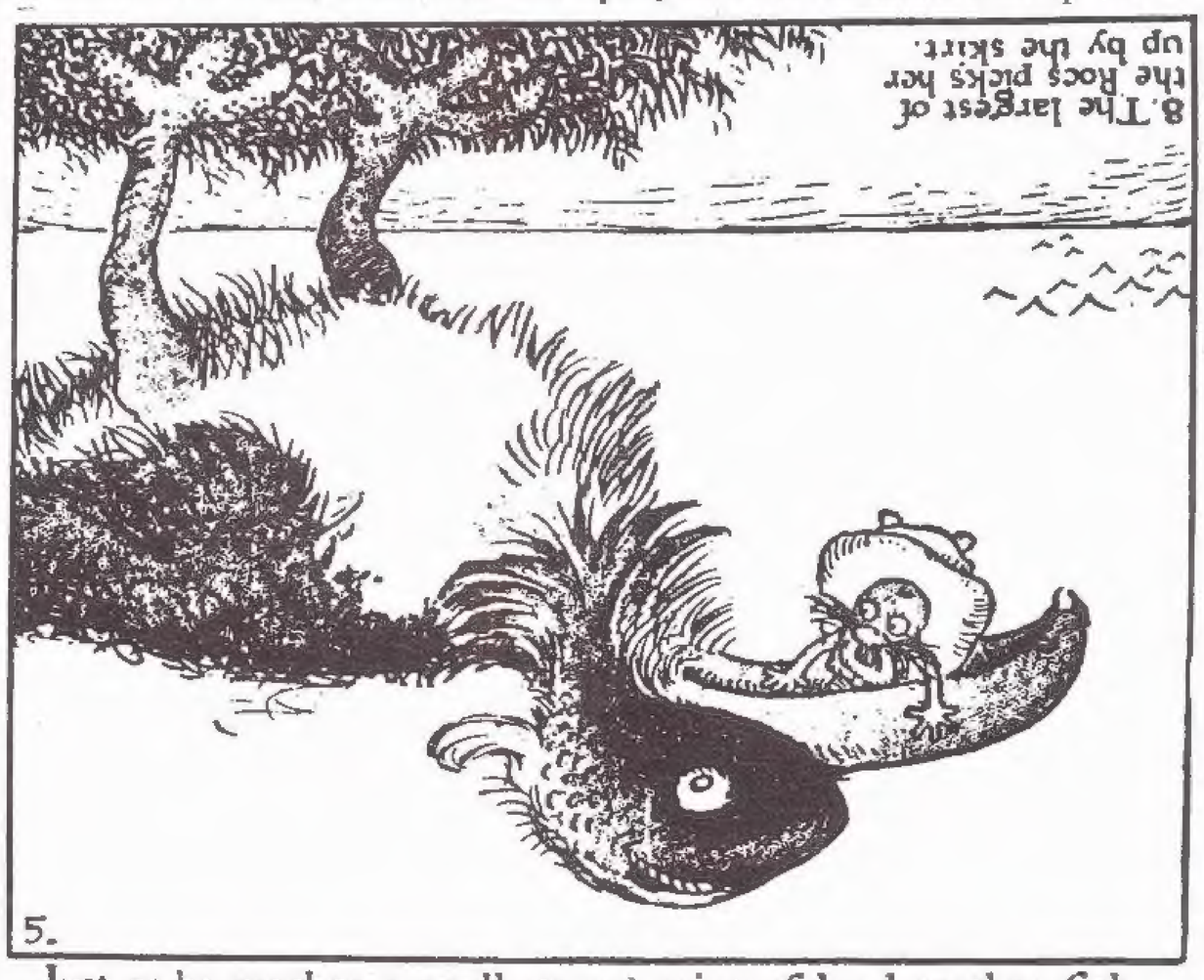

Just as he reaches a small grassy point of land, another fish attacks him, lashing furiously with his tail.

fragment uit een strip van Gustave Verbeck. Op de achterkant van Stripschrift de hele strip.

THE UPSIDE-DOWNS OF LITTLE LADY

A FISH

In the canoe is an enormous fish that Lovekins and Muffaroo have caught.

Lovekins takes the fish on shore
in the canoe to see if he can cat

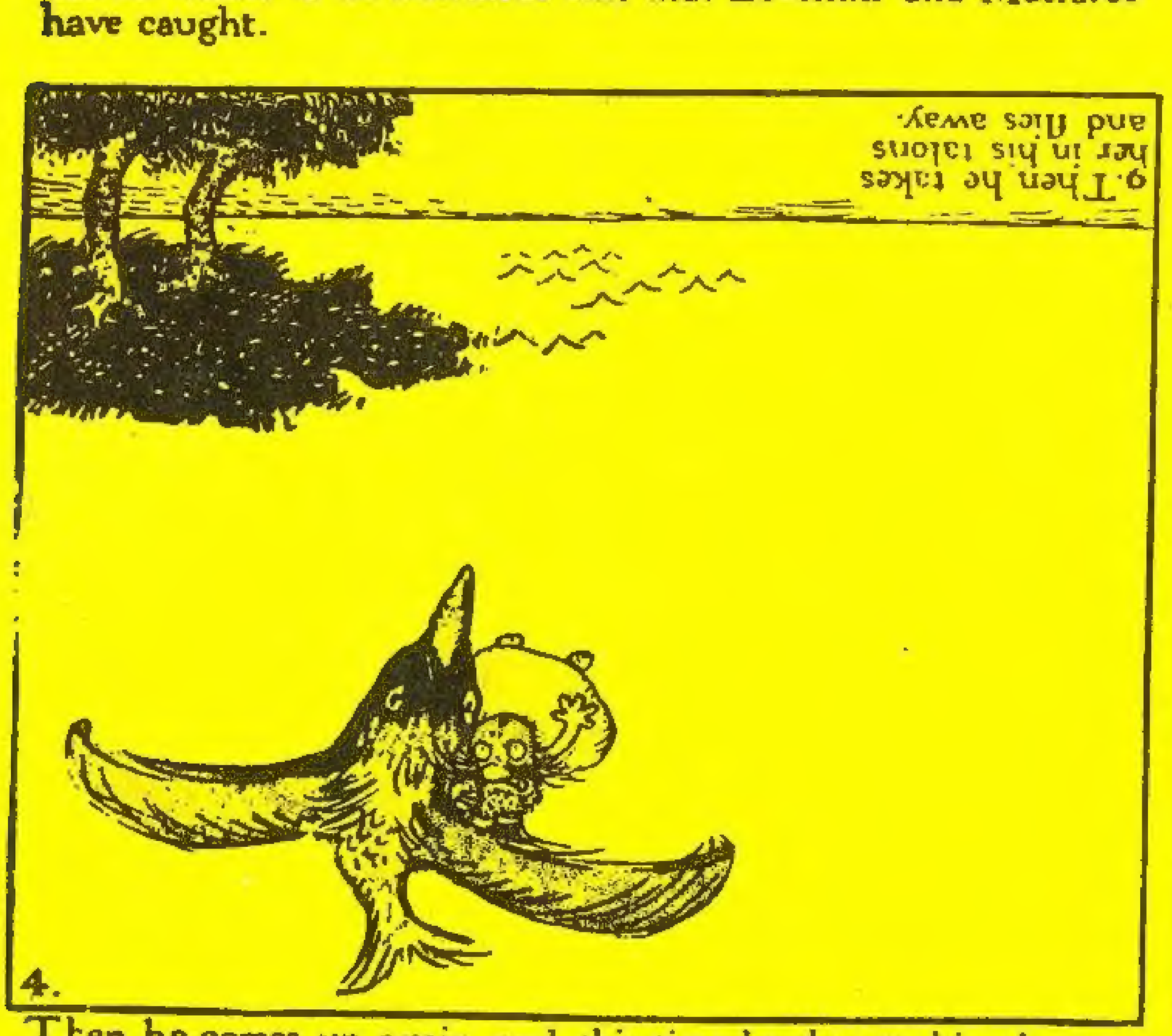

Then he comes up again, and this time he thrusts his sharp snout right through the bottom of the canoe . Muffaroo tries to get the sinking boat to the nearest shore.

Just as he reaches a small grassy
attacks him, lashing furiously

LOVEKINS AND OLD MAN MUFFAROO

STORY.

10. Muffaroo, down below, sees Lovekins in the clutches of the Roc. "Can nothing be done?" he cries. Suddenly his eyes fall on the fish.

3.

Unluckily he hooks a sword-fish, and there is trouble right away. The old man fights bravely. The sword-fish dives;

11. Now there is nothing that the hungry Roc likes so well as fish, and down comes the big bird to

e, while Muffaroo pushes off
h another.

7. Meanwhile, this little lady, having seen the catastrophe, runs to meet Muffaroo, and she does not notice that some big birds, of the kind called Rocs, are flying in her direction

8. The largest of the Rocs picks her up by the skirt.

point of land, another fish
with his tail.

6.

The canoe sinks in the sea which has now become choppy, but Muffaroo jumps ashore, safe and sound, and starts back across the point to rejoin Lovekins.